PIV 1399

Biblioteca Bucureştilor

7
Iulie
2008

REVISTA ASOCIATIEI BIBLIOTECARILOR SI DOCUMENTARISTILOR DIN ROMANIA BIBLIOTECA METROPOLITANA DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

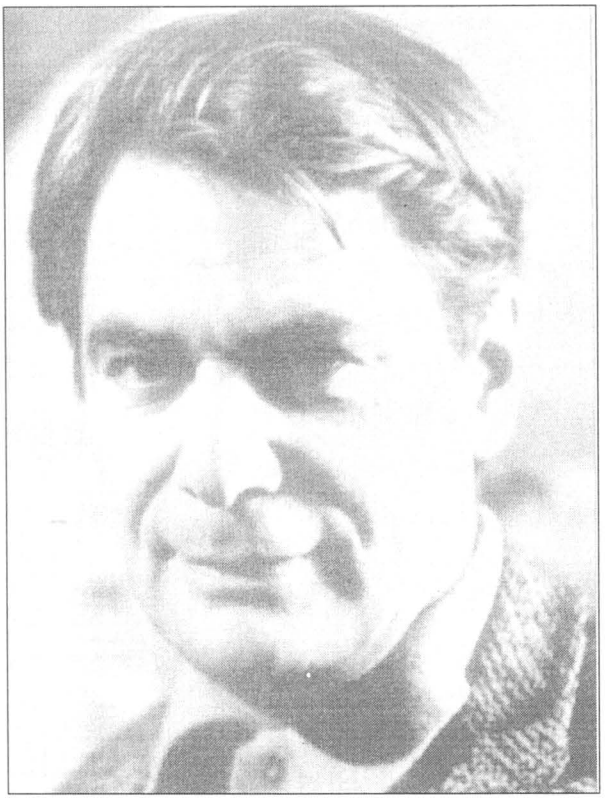

Foto: Ion Cucu

CONSTANTIN ŢOIU

– 85 de ani –

„Ţoiu vine dintr-un pămînt bogat şi galben cum sunt caisele, din Urziceni – deasupra-n cer, la Urziceni, se coc pepeni galbeni, graurii zboară în formaţii ce amintesc zepelinele şi vîntul se desparte-n două fluvii: unul se duce să se verse-n mare, altul se varsă spre Brăila… Ţoiu scrie greu, o carte la patru sau la cinci ani (eu, la şase sau la şapte, l-am tăiat!) şi ca să-şi ascundă nopţile de chin asupra paginii, răbdarea imensă cu care caută cuvîntul, durerea înfrîngerilor, atît de proprie marilor talente veşnic colindate de nelinişte, o schimbă pe glumă: ce vrei, eu am venit în literatură cu totul de-a-ndoaselea; eram elev şi, în vacanţa de primăvară, într-o zi, un prieten s-a îngropat în flori de liliac, a pus la patefon Ramona şi şi-a tras un glonţ în tîmplă; i-am scris o poezie, prima din viaţa mea, şi de-atunci, fiindcă o nenorocire nu vine niciodată singură, scriu proză…“

Fănuş Neagu

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Răsfoiri
G. CĂLINESCU – Cărțile 2

Ovidiana – 2000
Vintilă HORIA – Anul al treilea (II) 3

Bucureștii de altădată

Constantin BACALBAŞA – Proclamarea regatului şi serbările încoronării 6

Arhive bucureștene
Georgeta FILITTI – Arion (III) 8

Patrimoniu 11

Istoria cărții

HOMER – *Iliada – Odiseea* 12

Autografe contemporane

SANAULLAH – Sătenii pribegi / Migrant villagers 14

Meridian biblioteconomic

EBLIDA – Bibliotecile europene – Drepturi, Licențe, Provocări 16
Gwynneth EVANS, Réjean SAVARD – Realizări şi strategii – pe ordinea de zi a bibliotecilor din Canada (I) ..19

Li ZHAOCHUN, Huang QUNQING – Atenția acordată grupurilor vulnerabile în China: o bibliotecă vastă cu incluziune socială (II) ..25
Simpozion pe tema schimburilor culturale chino-române 26

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București
Biblionet – Centrul public de Internet 27
Zilele Culturii Peruane 27

Orizonturi
Zilele Culturii Polone la Suceava 28
Ion CONSTANTIN – Rolul medicului legist român Alexandru Birkle în apărarea şi susținerea adevărului cu privire la masacrele de la Katyń ..29
Guido RAVASI – Fondation Européenne Dragan: 40 ans au service de la culture, de la science et de l'Europe 32

Catalog 36

Repere
„Luceafărul", „Public Tenders" 38

Calendar 39

BIBLIOTECA METROPOLITANĂ BUCUREȘTI 34132

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Răsfoiri

Cărţile

G. CĂLINESCU

De câte ori se vorbeşte de cărţi, sare automatic şi antitetic înainte noţiunea de viaţă şi viceversa. Îndată după războiul celălalt au apărut nişte manifestări aşa zise anti-intelectualiste şi anti-livreşti. Din partea intelectualilor gestul de a dispreţui cartea era la modă şi-mi aduc aminte cum un eminent artist surprins de mine cu un manual de istoria literaturii greceşti, ruşinat (fiindcă îşi închipuia că lucrul e infamant), a dat odată cu piciorul în excelentul manual, zicând: Ce caută comedia asta aici? Eu, om livresc, am luat cartea şi o ţin şi acum, consultînd-o cu mult folos. O revistă la care colaboram odată înfiinţase pe pagina întîi o coloană intitulată „din viaţă şi... din cărţi". Însă acel din cărţi era distanţat de redactor cu fină intenţie.

Eu acum vă întreb: există oare divorţ între carte şi viaţă? Este tot în căderea mea a răspunde: principial nu numai că nu este, dar viaţa şi cartea sînt, în esenţă, unul şi acelaşi lucru. Nu poţi trăi fără a citi. Niciodată nu mi s-a părut mai substanţială banala expresie: „Cartea vieţii". Da! Unii care nu ştiu să scrie şi să citească slove, citesc cartea vieţii, noi intelectualii trăim viaţa cărţii. Mă surprind de la o vreme făcînd astfel de jocuri de cuvinte, dar ele au scopul foarte serios de a disloca nişte raporturi învechite, de a roade coaja de pe anume expresii.

Să ne lămurim ce înseamnă *a citi*. În genere, se crede că vrea să zică a sta cu capul în faţa slovelor, întorcînd spatele realităţii. Cînd cineva stă înfundat în jurnal, la masă, cei de faţă au sentimentul incomod al abstragerii lui din societate. Cu toate acestea, cititorul jurnalului se implîntă în plină viaţă zilnică, într-o viaţă care depăşeşte spaţiul odăii lui. Tot astfel, cine citeşte o carte de istorie, se abstrage doar în acest înţeles că iese din moment şi urmăreşte ceea ce trece de experienţa lui personală. Prin urmare, cartea e un mijloc de intensificare a vieţii şi un mijloc de obiectivare, de spargere a graniţelor experienţei individuale şi asimilare a experienţei colective în timp şi spaţiu. Poţi citi şi oral, fără cărţi, ascultînd în dreapta şi în stînga, şi cei care ascultă o conferinţă citesc. Dar a nu citi deloc înseamnă a sta într-un turn de fildeş, a refuza contactul cu semenii tăi, vii şi morţi, a pretinde că te poţi orienta numai în baza propriilor tale înguste investigaţii. Cartea e ca o hartă a vieţii. Cine a pretins vreodată că privind pe hartă te rătăceşti? Dimpotrivă, harta îngăduie oricui o mai repede situare a locului căutat.

Cu toate acestea, există un cărturărism, o disociere adică a cărţii ca obiect de conţinutul ei, viaţa.

Primul „cărturar" în acest înţeles este librarul. Acesta se dezinteresează complet de viaţa internă a cărţii. El e ca un comerciant de sclavi sau de vite care-şi numără marfa pe capete. Nevăzînd în carte decît un obiect vandabil, librarul (vorbesc în general) stimează pe autor ca pe un furnizor de marfă care se petrece sau care nu se petrece. Pentru el, autorul căruia i-a desfăcut patru ediţii e un om mare, pe cînd poetul ale cărui poezii stau în raft – un personaj meprizabil. Comerciantul de cărţi capătă o optică falsă asupra noţiunii de scriitor şi asupra ideii de carte. Cînd i se pare că un nume are căutare pe piaţă, atunci apelează la el pentru comenzi incompatibile, pe care publicul le cere. Astfel, un editor mi-a cerut să fac un dicţionar enciclopedic fiindcă socotea că numele meu trezea oarecare interes şi că dicţionarele în chestie erau remunerative. Însă eu nu eram competent a face astfel de dicţionar şi socotesc că şi cititorii mi-ar fi retras stima. Librarul, considerînd cartea în sine şi despărţind-o de personalitatea autorului, crede că o temă care a avut căutare printr-un autor de merit poate fi reluată, comercial, printr-un autor obscur. El are mistica titlului gol al cărţii. Nu-i vorbă, sînt destui cititori care se lasă mistificaţi.

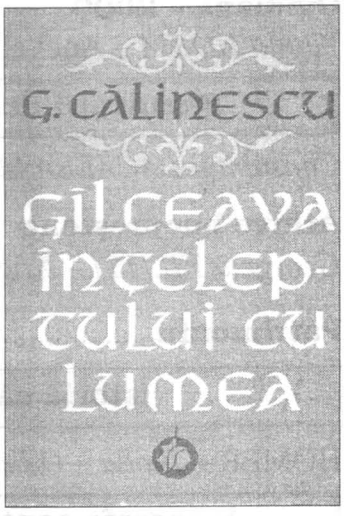

După librar vine bibliofilul. Acesta e un personaj mult mai vrednic de consideraţie, dar şi el are comun cu librarul interesul numai pentru obiectul carte. El e un colecţionar ca cel de mărci. O marcă rară poate să coste un milion, dar dacă o lipeşti pe scrisoare, scrisoarea nu merge. Bibliofilul nu iubeşte pe autor, ci îmbrăcătura cărţii, raritatea ei, hîrtia filigranată. Silvestre Bonnard al lui Anatole France era un astfel de blînd maniac care ţinea la colecţia lui în chip viţios pînă acolo încît după ce o oferise în zestre pupilei o diminua prin furt.

Cu toate acestea, bibliofilia trebuie să intre într-o măsură oarecare în orice contact superior cu cartea. Poate cineva să ne asigure oricît că într-o pilulă sînt toate substanţele nutritive necesare corpului, că o mîncare respingătoare la înfăţişare, mucilaginoasă şi de gustul reţinei, este excelentă pentru creşterea ţesuturilor. Avem un cer al gurii, un nas, ochi, voim ca hrana să placă şi formal. Altfel se naşte *nausée*-a, dezgustul. Cartea, hrană a spiritului, trebuie să fie bine îmbrăcată. Coperta decentă şi fină, tiparul corect, ediţia bine îngrijită, cartea în colecţie sînt imperative ale bunului-gust livresc. Mărturisesc că-mi place cartea bine tipărită şi că am chiar instincte bibliografice, însă colecţionar de cărţi şi estet excesiv al lor am renunţat de mult a fi. Explicaţia este că adevăratul intelectual nu se lasă înşelat de aparenţe. Sculptorul în căutare de linii feminine perfecte nu se lasă orbit de multiculoarea rochiilor. El dezbracă modelele. Un om care ţine prea mult la forma cărţii şi nu poate suferi decît ediţiile numerotate în tiraj restrîns pe hîrtie de mînă este ca copilul care de dragul formei de cocoş a acadelei o linge numai şi n-o mănîncă. Însă eu, de pildă, mănînc cărţi, adică, vreau să spun, conţinutul lor. Vreau vin bun în pahare Baccarat, sonore, dar cînd n-am Baccarat, acelaşi vin îl beau şi în ulcică.

G. Călinescu, *Gîlceava înţeleptului cu lumea. Pseudojurnal de moralist*, II (1943 – 1949)
Editura Minerva, Bucureşti, 1974

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Ovidiana - 2000

Anul al treilea

(II)

Vintilă HORIA

Sîntem spre sfîrşitul lui mai. Timpul e cît se poate de frumos. Am ieşit ieri din oraş ca să privim, la cimitir, ceremonia Rozaliilor, ritual de origine romană, devenit foarte popular la Histria, de cîţiva ani încoace. Cimitirul e aşezat pe vîrful unei coline de unde se văd apele albastre-verzi ale golfului, zidurile şi acoperişurile oraşului şi, spre apus, unduirile cîmpiei înverzite. Dionisodor şi ai lui, după obicei, vărsară vin pe mormîntul strămoşilor. Apoi, în faţa autorităţilor oraşului, se dezveli o coloană de marmură cu o inscripţie în greceşte, în care cetăţenii Histriei mulţumeau zeilor şi lui Augustus pentru pacea şi bunăstarea pe care le-o dăruiseră în anul care trecuse. Am numărat zece coloane de acest fel şi mai erau şi altele, căci în fiecare an se ridică una asemănătoare. Ca dovadă de preţuire, Dionisodor, în înţelegere cu Sfatul oraşului, m-a rugat să iau cuvîntul pentru a aduce elogii lui Augustus. N-am putut să mă dau în lături. Şi în faţa acestei mări străine şi a acestui pămînt barbar, vrăjmaş romanilor şi imperiului, am vorbit despre faptele măreţe ale lui Augustus, de bunăstarea sa părintească, de binefacerile pe care le-a adus oamenilor care au avut norocul să trăiască sub cîrmuirea lui. Am făcut-o fără dezgust, încercînd aceleaşi sentimente pe care le simţeam anul trecut, în timpul asedierii Tomisului. Mă simţeam trimisul unei mari puteri protectoare în faţa unor oameni care prin graţia noastră erau liniştiţi şi fericiţi. Ce-ar fi gîndit Dochia şi Mucaporus dacă ar fi fost acolo? M-am lăsat dus de cuvinte şi de un orgoliu născut din ireale certitudini, aşa cum nu mi se întîmplă în mod obişnuit. Mă simţeam un fel de întruchipare a Romei. Văzut din depărtare, totul devenea simbol, Augustus însuşi, pe care, în timp ce vorbeam, îl vedeam în faţă ca pe o statuie aşezată în mijlocul marelui templu al lumii, ca să proteguiască pe cei slabi şi să le dea speranţă. Am vorbit şi de legăturile care uneau Roma cu Grecia, exprimînd, în numele tuturor compatrioţilor mei, mulţumirea noastră pentru tot ceea ce Grecii au creat pentru binele umanităţii, de-a lungul istoriei.

N-am obişnuinţa cuvîntărilor în public, dar ceea ce am spus a fost întîmpinat cu multă căldură. M-au crezut, cu siguranţă, un trimis special al lui Augustus, împuternicit să culeg informaţii şi să duc la Roma rezultatul cercetărilor mele secrete. Numai Dionisodor cunoştea condiţia mea de exilat.

Ne-am aşezat apoi în jurul mormintelor, după ce am depus buchete de trandafiri peste pietrele funerare în cinstea răposaţilor. Sclavii aduseseră coşuri pline cu cele mai grozave bunătăţi. La sfîrşitul mesei, ni s-a oferit un fel pregătit cu grîu fiert şi miere. Vinul curgea din belşug. Se cîntau cîntece, triste la început, din ce în ce mai vesele şi mai lumeşti pe măsură ce vinul făcea să crească distanţa între morţi şi vii. Unul ţipa cît îl ţinea gura: „Morţii cu morţii, viii cu viii!" Praznicul cucernic, dedicat amintirii scumpilor dispăruţi în întunecimile fără întoarcere, se schimba încetul cu încetul într-un elogiu adus vieţii. O sclavă a lui Dionisodor, o getă din Noviodunum, mă privea cu ochii săi mari şi albaştri şi de cîte ori îmi turna să beau se înclina adînc în faţa mea, ca să mă lase să-i privesc, sub cămaşa care se desfăcea uşor, sînii ei de Diană. Ne-am întors spre seară, cîntînd. Străzile şi pieţele erau înţesate de beţivi sau de cheflii, care umpleau tavernele, sălile templelor sau ale edificiilor publice, discutînd după moda grecească, cu belşug de gesturi şi de cuvinte. Soldaţii, a căror menire era să potolească pasiunile dezlănţuite de vin în această zi sacră, se plimbau clătinîndu-se, cîte doi, în mijlocul mulţimii ameţite, care îi poftea să bea la fiecare pas. Nu am văzut nici bătăi, nici sînge curgînd în faţa tavernelor. Grecii nu prea ajung niciodată la bătaie, în pofida cuvintelor grele pe care şi le aruncă unul altuia cu uşurinţă. Devin violenţi numai dacă cel care-i insultă e străin şi mai ales roman.

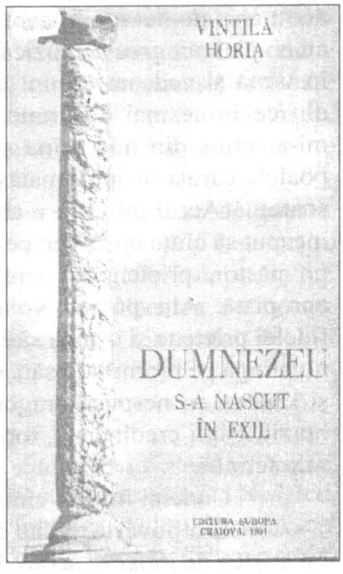

Întorşi acasă, familia gazdei mele şi împreună cu ei sclavii s-au dus să se culce şi sforăiturile au cuprins aerul înmiresmat înainte de căderea nopţii. Mi-am răcorit ochii în apă proaspătă şi am ieşi din cameră. Sclava getă cu ochii albaştri stătea în faţa porţii, aşezată pe o bancă, cu spatele rezemat de zid. Mi-a surîs şi mi-a făcut loc alături, pe piatra caldă încă. Soarele se culcase, dar în aer plutea parfumul dulce al rozelor, ca la Roma spre sfîrşitul lui mai. Un aer în care trupul se mişcă cu plăcere şi în care legături de prietenie se stabilesc cu uşurinţa între om şi tot ce-l înconjoară. De la plecarea mea, nu mai simţisem această blîndeţe care dă aripi fiecărei mişcări şi care lasă urme aproape vizibile în înserare, aşa cum un început de vînt înfioară brusc suprafaţa unei ape liniştite.

– Te cheamă cumva Geta? o întrebai pe tînăra femeie. Îmi aminteam în această clipă de numele pe care Menandru îl dădea tuturor sclavelor din Atena. Făcu semn că da, din cap, fără să deschidă gura. „Ce faci aici, la ceasul ăsta?" Ridică umărul gol, într-un gest care voia să spună: „Nimic", şi continuă să surîdă şi să mă privească, legănîndu-şi picioarele în ritmul unei melodii pe care o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

fredona fără să mişte buzele. „Vrei să vii cu mine? Vom merge pe ţărmul mării, vom găsi un colţ liniştit şi-mi vei cînta acest cîntec, numai pentru mine". Sări în picioare şi-mi întinse mîna.

Am traversat oraşul înfierbîntat de ţipetele plebei. Am coborît spre port, unde Geta mă pofti într-o barcă pe care o-ndreptă vîslind cu pricepere către o plajă care se găsea dincolo de ziduri. Lumina roşietică a apusului lucea pe apele liniştite. Peştii săreau din mare, atraşi de adîncimile necunoscute ale văzduhului, încercau cu capul acest abis de deasupra, care îi îmbia, ca să recadă în apă cu un plescăit greu şi muzical. Zgomotul oraşului rămînea în urmă şi vedeam lumini care se aprindeau la ferestre, din ce în ce mai depărtate. Am descins pe plajă, Geta mi-a întins din nou mîna şi m-a condus spre colina la poalele căreia nisipul, mătăsos, păstra încă urma caldă a soarelui. Aerul mirosea a alge. Ne-am întins pe nisip. A început să cînte un cîntec pe care nu-l ştiam. Era vorba de un păstor, prieten cu o mioară care-i vestea moartea apropiată. Alţi păstori voiau să-l ucidă. El mulţumea fidelei prietene şi o ruga să-i spună bătrînei sale mame să nu plîngă pe mormîntul său. Căci moartea îi era logodnică şi-l iubea cu nespusă dragoste. Nuntaşi îi vor fi stelele, brazii, cîinii credincioşi, toţi la un loc părtaşi ai viitoarei sale fericiri.

– Unde ai învăţat cîntecul acesta?

– E o poveste veche de pe la noi, balada mioriţei. Le e frică de moarte, acolo, la Roma, nu-i aşa? Pe noi nu ne înfricoşează. Am auzit că nu vă place decît dragostea. Dar ce poate fi dragostea fără moarte? Un lucru care trece, ca o stea care se aprinde, ca să dispară o clipă mai tîrziu.

I-am răspuns zîmbind: „Vrei să mori împreună cu mine?" Mi-a surîs şi ea, s-a aplecat şi acoperind cerul cu surîsul ei, m-a sărutat. Am închis ochii, dar vedeam mai departe acest surîs care trecea în mine şi mă lumina ca o făclie.

Ne-am întors într-un tîrziu. Focurile se stingeau în pieţe şi din barca noastră zăream faţadele templelor clătinîndu-se în lumina flăcărilor care mureau. Totul era numai linişte. Beţivii dormeau. Un soldat din gardă ne opri la intrarea portului, pe urmă ne lăsă să trecem. Geta mă ţinea de mînă ca să mă călăuzească în întunericul care mirosea a fum şi a vin. Rozaliile se sfîrşiseră. În faţa uşii mele, Geta mă sărută din nou şi-mi ură noapte bună cu singurul cuvînt pe care-l ştia din latină. „Amor" îmi spuse şi se-ndreptă spre încăperile sclavilor. I-am răspuns „Amor", ca şi cum acest cuvînt ar fi vrut să spună totodată: Adio. Păstorul dac şi miorita lui se-ntruchipară lîngă patul meu şi mă-nsoţiră în somn.

* * *

Scriu aceste rînduri pe corabia care mă poartă spre casă.

Vreau să spun la Tomis, căci altă casă nu mai am. Zăresc, spre dreapta de astă dată, coasta joasă a Pontului Euxin. Ca şi cînd m-aş întoarce la Roma după trei ani de exil. Fiindcă n-ai ţărmul spre dreapta decît înapoindu-te, acelaşi ţărm văzut pe stînga însemnînd îndepărtarea de civilizaţie, pentru marinarii, spre pildă, care înaintau astfel spre Taurida şi Lîna de Aur. Cîte secole au trecut de atunci! Roma nici nu exista cînd grecii dădeau un nume acestor ape şi întemeiau cetăţi înfloritoare pe aceste ţărmuri. Număr valurile. Al zecelea e totdeauna mai puternic. El vine după al noulea şi precede pe al unsprezecelea. „Posterior nono est undecimoque prior". Mi-aduc aminte de a doua elegie pe care am scris-o în *Triste*, legănat de altă mare, în timp ce altă corabie, gonită nebuneşte de furtună, mă ducea în exil. Din nou al zecelea val. Această amintire mă umple de spaimă. Părăsisem totul şi eram fără speranţă. Înapoi, tot ce pierdusem. Înainte, ameninţarea mării cu acest al zecelea val care zgîlţîia corabia şi o făcea să geamă ca pe un trup omenesc, biciuit de un braţ nevăzut. Tomis era pentru mine numele morţii. Şi acum mă gîndesc cu plăcere la oraşul meu, la casa mea, la prieteni, la cei pe care i-am lăsat la Histria, la depărtatul Flavius Capito, întemeietorul unei rase noi, la Geta, dacă din Noviodunum, la Dionisodor şi ai lui.

În cîteva ceasuri voi zări, la capătul acestei plaje, între mare şi lac, coliba lui Mucaporus, printre colibele sărace ale celorlalţi pescari. Prieteni, femei care mă iubesc sau pe care cred că le iubesc, mă aşteaptă pe aceste maluri, care au încetat să mai fie duşmănoase. Ce e viaţa oare, dacă nu prietenie şi dragoste? Acest ţărm a sfîrşit prin a mă găzdui, îmi închipui deci că-mi e prieten, că poate mă iubeşte.

Dionisodor mi-a dăruit două *lecythi*, mici vase de pămînt ars care folosesc aici în timpul veghei morţilor şi care se aşează în morminte lîngă cei duşi. Unul este roşu cu figurile desenate în negru. Celălalt are fondul negru, aşa cum a ieşit din foc, iar figurile sînt modelate în roşu, în culoarea naturală a pămîntului, aşa cum s-a păstrat sub smalţ. O să le pun pe marginea ferestrei, cea care dă spre grădină. Un lucru ciudat se petrece cu mine în timp ce privesc aceste *lecythi* sau cînd, cu ochii închişi, mi le închipui pe marginea ferestrei. În loc să-mi amintească de Dionisodor, aceste vase sacre mi-o aduc în minte pe Geta. Una din femeile desenate în roşu pe vasul negru îi seamănă. Iar pe fondul roşu al celeilalte, o mioară neagră întinde capul spre un păstor, ca şi cum i-ar vorbi şi l-ar asculta. Atîta timp cît le voi avea sub ochi, aceste vase vor reînvia în minte amintirea Getei şi a mioriţei, ani şi ani de-acum înainte. Cîntecul spunea:

Brazi şi păltinaşi,
I-am avut nuntaşi
Preoţi, munţii mari
Paseri, lăutari
Păsările mii
Şi stele făclii!...

Cred că nu mi le amintesc aidoma. Dar mi-a rămas întocmai ritmul şi ideea poemului. „Te vor însoţi" la nuntă, aşa îi spunea mioara păstorului. În timp ce stele, scînteind pe bolta cerească, vor străjui, ca făcliile pe marginea unui drum, pentru a lumina calea logodnicilor: păstorul şi moartea sa, de care acestuia nu-i era teamă. „Ce poate fi dragostea fără moarte?"

Cîtă frumuseţe poetică în aceste versuri, care nu fac decît să spună gîndurile dacilor despre moarte! Ea

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

este logodnica păstorului şi nu ameninţarea de care acesta ar putea să se teamă. Iar natura, cu bogăţiile ei cele mai strălucitoare, îl însoţeşte în bucuria lui, care va fi eternă. N-am găsit niciunde, nici măcar la greci, o frumuseţe poetică mai simplă şi mai profundă. Acest păstor există. El rătăceşte cu turmele lui acolo unde Flavius Capito şi-a durat vatra, dincolo de Danubiu, în ţinuturile în care Zamolxe predicase neamului său. Nu, nu. La ce bun acest gînd? Sînt prea bătrîn ca să reîncep totul. Dar dacă Flavius Capito răspunde scrisorii mele şi-mi spune: „Vino să vezi", n-am să mă împotrivesc acestei chemări şi mă voi duce să văd. De altfel, am şi fost să văd. L-am văzut pe Mucaporus în mijlocul fericitei sale sărăcii. Flavius e însă bogat şi totuşi e fericit. Dacă n-ar fi fost, n-ar fi rămas acolo. Ce se petrece în străfundul acestor suflete? În ce clipă anume a trecutului lor şi-au spus: „S-a sfîrşit. De azi reîncep totul" şi aleg pentru asta pămînturile dace. De ce nu altele? E adevărat că la germani sau la parţi ar fi ucişi sau ar fi siliţi să slujească altor zei, asemănători alor noştri şi altor căpetenii militare, mai cruzi decît generalii lui Augustus. În Dacia, sînt liberi. Pe Zamolxe, îl aleg ei, nu le este impus de nimeni. Îşi aleg cîmpul şi femeia. Această fericire e dumnezeiască. Şi asemenea lui Flavius şi lui Mucaporus mai sînt mulţi alţii. „Sute, îmi spunea dacul din piaţa Histriei, sute în satele din nordul Danubiului şi dincolo de munţi, în ţinuturile care fuseseră odinioară ale agatîrşilor, unde rîurile rostogolesc pulbere de aur o dată cu pietrişul. Alţii întemeiază sate noi şi seamănă grîul pentru prima oară pe aceste pămînturi. Alţii pătrund în codrii nesfîrşiţi, printre triburile sălbatice ale dacilor din nord-est, acolo unde pădurile de brad sînt negre şi unde zimbrii fac să tremure poienile sub copitelor lor". Şi aceşti oameni sînt poate romani pe care i-am întîlnit în forum sau la circ sau pe stradă, oameni ca mine, pe care însă nimeni nu i-a silit să se exileze aici, pe acest pămînt pe care încă nu-l înţeleg, dar pe care nu-l mai urăsc.

Şi dacă, întors la Tomis, aş găsi o scrisoare vestind sfîrşitul exilului meu? „Împăratul, în marea sa bunătate..." Ce-aş alege, oare, în faţa acestor două libertăţi? Din păcate, sînt încă Ovidiu. Din păcate, această scrisoare de la Roma n-a venit. Viaţa e mai simplă decît imaginaţia. Marile dileme în faţa enigmelor destinului nu se găsesc decît în tragedii.

Corabia trece acum destul de departe de coastă. Zăresc lacul care scînteiază dincolo de plajă şi pete negre care ar putea fi colibele prietenilor mei. Trebuie să fie toţi la treburile după amiezii, pregătind plecarea de fiecare seară. Aici, pe aceste ape, am avut acel vis ciudat.

Vintilă Horia, *Dumnezeu s-a născut în exil*,
postfaţă de Daniel-Rops, studiu de Monica Nedelcu,
note biobibliografice de Ion Deaconescu,
Editura Europa, Craiova, 1990

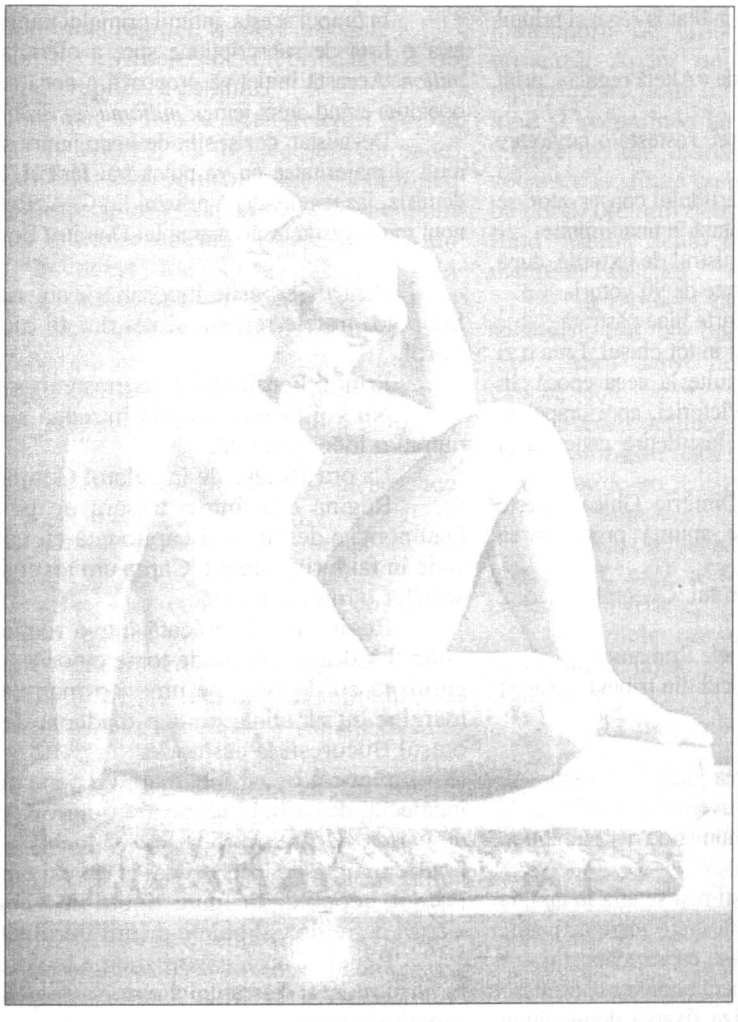

Aristide Maillol
Mediterana

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Proclamarea regatului și serbările încoronării

Constantin BACALBAȘA

Cercurile inițiate, dar conservatoare, pretind că prințul de Bismarck și-a dat consimțământul, însă a sfătuit ca România să aibă, cînd va proclama regatul, nu un minister pur liberal al unui singur partid, ci un minister de coalițiune.

Ion Brătianu a făcut atunci demersuri pe lîngă conservatori, dar n-a putut izbuti să convingă pe nici un fruntaș. Carp, Maiorescu, Lahovary etc. au propus atunci un minister sub președinția altcuiva decît Ion Brătianu, din minister să facă parte numai tineri conservatori și tineri liberali, Camerele să fie dizolvate, Lascăr Catargiu să fie ales președinte al Senatului și Ion Brătianu președinte al Camerei. Bineînțeles, liberalii au refuzat.

Pe cînd se credea, în genere, că regatul va fi proclamat la 10 mai, iată o lovitură de teatru la 14 martie.

Sîmbătă 14 martie, la ora 3 după-amiază, generalul D. Lecca se scoală și propune Camerei să proclame regatul român. Uimire și aplauze frenetice.

Camera trece imediat în secții, apoi generalul Lecca, numit raportor, aduce următorul proiect de lege:

„Art. 1. Principatul României este înălțat la regat și prințul Carol I de Hohenzollern ia titlul de rege.

Art. 2. Prințul moștenitor ia titlul de «Alteță regală», prinț moștenitor".

C. A. Rosetti, președintele Camerei, rostește o cuvîntare entuziastă și foarte aplaudată.

Alexandru Lahovary, în numele partidului conservator, se asociază și declară că propunerea va fi votată în unanimitate.

Apoi a vorbit Vasile Boerescu, ministrul de Externe, după care propunerea a fost votată cu unanimitate de 90 voturi.

Taina acestei proclamări fusese foarte bine păstrată.

În cîteva minute, știrea se răspîndi în tot orașul. Erea o zi călduroasă de martie, cum rar se văd multe la acea epocă. În cîteva clipe, lumea năvălește pe Calea Victoriei, apoi drapelele apar la ferestre și la magazine. Este o însuflețire generală și sinceră, este sufletul românesc care saltă.

La Senat, președintele, prințul Dimitrie Ghica, citește telegrama președintelui Camerei, care anunță proclamarea regatului în Camera tînără.

După cîteva cuvinte ale senatorului Gheorghe Lecca, Dumitru Ghica se scoală și strigă:

Trăiască majestatea sa Carol I, regele României!

Toți senatorii, în picioare, și publicul din tribune aplaudă furtunos...

Imediat după atentatul și asasinarea țarului Alexandru II, ministrul Rusiei la București a cerut guvernului român să ia măsuri severe și imediate împotriva unui număr de ruși stabiliți în România.

Adevărul e că un număr de nihiliști ruși se afla în țară, la Iași erea doctorul evreu Russel, care desfășura o mare activitate revoluționară, iar în București mulți nihiliști ereau adăpostiți.

Guvernul luă imediat măsuri și operă numeroase arestări. Apoi Parlamentul votă legea care autoriza fixarea domiciliului streinilor și chiar expulzarea.

Această lege provoacă o mare mișcare de protestare, dar toată lumea conștientă înțelegea că legea este impusă de Rusia.

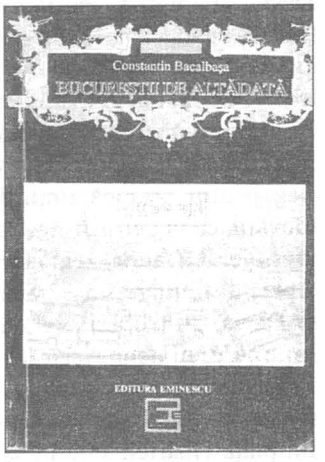

Atacat din toate părțile cu violență, amenințat cu moartea, neputând compune un minister după dorința sa spre a prezida serbările încoronării regelui, Ion Brătianu își prezintă demisiunea.

Dorința lui Ion Brătianu erea să compuie un cabinet cu elemente din dreapta tînără, de aceea a făcut propuneri lui Gheorghe Cantacuzino, Carp, Maiorescu și chiar lui Alexandru Lahovary, dar toate propunerile au fost respinse ori au fost primite cu condițiuni de neprimit.

În timpul acesta, intimii primului ministru deschid în toată țara o listă de subscripțiune spre a oferi lui Ion Brătianu *un milion*. Această inițiativă provoacă o nouă campanie violentă a opoziției avînd drept temei: *milionul lui Brătianu*.

Dezgustat, dar și silit de împrejurări, sigur că nu va trece mult și majoritatea nu va putea trăi fără el, Ion Brătianu își dă demisia, iar regele, după refuzul lui C. A. Rosetti de a compune noul minister, dă însărcinarea lui Dumitru Brătianu...

Pentru serbările încoronării au sosit în țară prințul Leopold, fratele regelui și cei doi fii ai săi, Ferdinand și Carol.

Prințul Ferdinand erea moștenitorul tronului.

Nu voi face descripția întreagă a serbărilor, voi da numai o idee generală.

La ora 10 iese de la palatul Cotroceni cortegiul.

Regina este într-o trăsură de gală înhămată à la Daumont; e deschisă și capitonată cu catifea purpurie ce cade în falduri peste tot. Capra era un coș de flori, în locul scărilor o mare coroană.

Regina era îmbrăcată într-o rochie de brocart alb, gulerul Valois cu perle de toate culorile, o trenă nesfîrșită garnisită cu dantele, pe umeri o mantilă de satin alb pe margine cu zibelină, pe cap diadema de perle oferită de orașul București la căsătorie.

Opt cai bogat înhămați, cu pene și egrete albe sunt încălecați de jochei îmbrăcați în uniformele roșu și argint; de partea fiecărei portiere cîte 2 lachei în livrele de mare ținută. Înainte doi picheri călări pe cai cu panașe tricolore. Prințul Leopold, în mare ținută de general prusian, stă alături de regină, dinainte prinții Ferdinand și Carol.

Regele Carol, călare, merge înaintea trăsurii regale. În jurul regelui o strălucită escortă de generali și de ofițeri superiori călări.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

După serviciul divin oficiat la Mitropolie, care a fost ceremonia încoronării, a urmat defileul din sala tronului.

La plecarea de la Cotroceni, cortegiul a urmat calea Griviței, Victoriei, stradele Lipscani, Șelari, Rahova și Bibescu-Vodă; la întoarcere, același parcurs pînă la Palatul Regal din Calea Victoriei.

La Mitropolie, după oficierea serviciului divin, primul ministru a prezentat regelui actul încoronării, pe care l-a semnat dimpreună cu prințul Leopold.

La Palatul din Calea Victoriei, regele intră în sala tronului. 60 drapele ereau înșiruite, ținute de militari. Foarte mișcător acest spectacol, al mulțimii drapelelor sfîșiate de gloanțe.

Un sunet de trîmbițe se aude și cortegiul regal se arată. Patru generali purtînd coroanele intră. Coroanele sînt depuse înaintea tronului. Apoi intră corpurile constituite și demnitarii înalți.

La ora 2 jum. regele și regina intră și se așază.

Prințul Dimitrie Ghica, președintele Senatului, înaintă și rosti cuvîntarea care începu cu vorbele:

„Sire, Doamnă.

Astăzi România se încoronează pe sine – și punînd Coroana Regală pe capetele Majestăților-Voastre..."

Etc. etc.

și prezintă regelui coroana de oțel.

În același timp, C. A. Rosetti, președintele Camerei, făcu cîțiva pași către regină și, punînd un genunchi în pămînt, zise:

„Doamnă, națiunea, privindu-te, frumoasă se vede".

Apoi, sărutînd mîna reginei, îi oferi coroana.

Regele răspunse. Cuvintele sale din urmă au fost de o mare elocvență și de răpitoare căldură.

– „Să ne unim, dar, în fața acestor steaguri cari au strălucit pe cîmpul de onoare; în fața acestei Coroane, emblemă a Regatului, împregiurul căreia Națiunea strîngă-se ca ostașii împregiurul drapelului... Să ne unim în strigarea scumpă inimelor noastre și care va găsi un răsunet puternic în acest loc sînțit [sfințit] prin proclamarea celor mai însemnate acte. Să trăiască iubita noastră Românie, astăzi încoronată prin virtuțile sale civice și militare!"

Apoi a început defileul tuturor demnitarilor și a delegaților din toate unghiurile țării, delegații a 3.000 de comune.

Seara, iluminație strălucită în oraș și la șoseaua Kiselef.

După urma acestei sărbători au rămas cîteva amintiri nostime.

Așa, de exemplu, s-au comentat mult cuvintele rostite de C. A. Rosetti reginei.

Se spunea că Rosetti era amorezat de regină și că nu pierdea niciodată prilejul de a-i spune o amabilitate. De rîndul acesta a găsit o vorbă de spirit spre a-i spune că este frumoasă.

Defileul delegaților a fost presărat cu multe incidente hazlii. Așa, un delegat s-a pus în genunchi în fața regelui și nu mai voia să se scoale. Alt delegat dorea morțiș să sărute pe micul principe Carol, fratele regelui Ferdinand. Cu mare greutate a fost scos din sala tronului.

A doua zi, 11 mai, a fost consacrată defileului carelor simbolice. Au fost 45 de care de o mare frumusețe.

Regele și regina primesc defileul la statuia lui Mihai Viteazul, iar carele simbolice au fost concentrate la Șosea, de unde scoboară de-a lungul Calei Victoriei.

Iată cortegiul:

Membrii comitetului executiv, studenții, mai mulți domnitori din trecut, Traian Împăratul, un șef însoțit de soldații lui îmbrăcați în fier, un stindard turc și soldați turci în lanțuri, cinci țărance tinere ducînd pe pernă de catifea o coroană regală, școli etc.

Apoi carul agriculturii, al Teatrului Național, al comerțului reprezentat printr-o corabie, steagurile căilor ferate, carul artelor grafice, bijutierii și ceasornicarii, florarii. Pe carul florarilor o splendidă coroană de flori; cînd a trecut carul în fața reginei, i s-a oferit coroana. Carul țesătorilor și al boiangiilor, cizmarii, croitorii, pălărierii, brutarii. Carul brutarilor e tras de 8 boi măreți. Pe car brutarii fabrica pîinea și o arunca mulțimii de jos și lumii de pe la ferestre. Carul caretașilor tras de cai de lux. Carul birjarilor muscali, înhămat în troica este dintre cele mai reușite. Carul tramvaielor tras de cai foarte frumoși călăriți de surugii în costume pitorești. Carul Societății de tragere la semn, al vînătorilor, al israeliților, Marea lojă masonică națională română. Societățile germane, Societatea ungară, carul băuturilor spirtoase, berăriile Oppler și Luter, măcelarii. Aceștia vin cu 6 boi: 4 albi și doi negri, dar atît de frumoși că smulg aplauzele pe toată trecerea. Lăutarii, pescarii. Aplauze numeroase salută carul constructorilor români. Lăcătușii, topitoria Lemaître, Societatea de bazalt artificial, tîmplarii, dulgherii, tapițerii, plăpumarii, fabrica de bazalt artificial; săpunarii, fabrica de băuturi gazoase. Carul foarte frumos a fost desenat de pictorul Aman. Dintr-un bazin țișnesc în ploaie valurile de apă gazoasă și publicul aplaudă frenetic. Fabricanții de chibrituri lucrează în mers. Tăbăcarii urmează. Apare un car monumental tras de 24 boi, reprezentînd noua matcă a Dîmboviței. Dar carul e atît de înalt și voluminos iar atelajul atît de numeros, încît, cînd ajunge în fața marelui otel de Bulevard și boii vor să cotească la stînga spre statuia lui Mihai, Vîrful se acață de balconul otelului deasupra fostei librării Alcalay, pe atunci fiind instalat acolo magazinul de covoare Haas, actualmente în Lipscani.

Un moment de emoție, o parte a carului se rupe, scîndurile cad, dar boii cîrmesc la stînga și trec.

Apoi carul fabricii de efecte militare, în sfîrșit Crucea roșie.

Acest defileu a fost un mare succes, atît pentru organizatorii serbării cît și pentru artiștii cari au desenat carele sau le-au realizat. Industria română a meritat, tot la fel, toate laudele.

Această serbare a lăsat cele mai frumoase impresiuni, căci a fost, în adevăr, strălucită din toate punctele de vedere.

În zilele noastre, mai ales din cauza scumpetei tutulor materialelor, o serbare ca aceea nu s-ar mai putea organiza.

La 12 mai trebuia să fie defilarea armatei, însă din cauza ploilor ce cădeau necontenit, a fost amînată pentru 13 mai.

Constantin Bacalbașa,
Bucureștii de altădată (1878 – 1884),
ediție îngrijită de Aristița și Tiberiu Avramescu,
Editura Eminescu, București, 1993

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Arhive bucureștene

Arion
(III)

Georgeta FILITTI

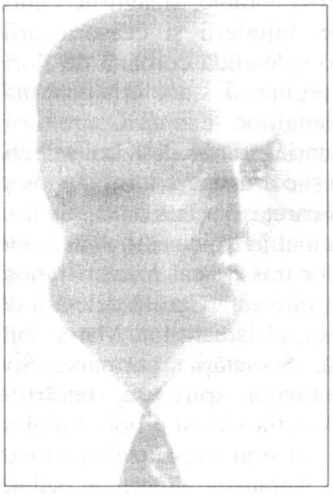

Radu Scarlat Arion

Poate exagerăm puțin punând sub semnul familiei Arion paginile ce urmează. Aceasta pentru că de fapt e vorba de prezentarea a 188 de documente diplomatice dintre iunie 1941 și ianuarie 1947 provenite din arhiva Legației române de la Atena. Titularul ei în acea vreme era Radu Scarlat Arion (1904 – 1991). Împrejurarea că după război rosturile tradiționale ale diplomației române s-au schimbat, că mulți diplomați au preferat să rămână în țara de reședință (cum a fost și cazul lui R. S. Arion) iar unele arhive s-au rătăcit, au fost puse la index, s-au descompletat ori își mai așteaptă editorii, ne-a îndemnat să aducem, încă o dată, la cunoștința cititorilor profilul activității acestui diplomat care a cunoscut împlinirea ca profesionist al MAE dar și viața amară a exilului. Cititorul dornic a afla conținutul propriu-zis al documentelor poate parcurge volumul apărut în 1997 la Editura Demiurg și intitulat România – Grecia, relații istorice. *Iată, așadar, ce am numit* O pagină de istorie.

O pagină de istorie

Printr-un consens internațional arhivele diplomatice împărtășesc aceeași soartă: devin accesibile abia la a doua sau a treia generație față de autorii lor. E zadarnic a comenta acest imperativ. Dar chiar când le-a venit sorocul a fi cunoscute, impedimente variate întârzie, uneori la nesfârșit, darea lor la lumină. Or, în multe cazuri, e vorba de adevărate pagini de istorie ce riscă a rămâne ignorate, asupra acelui răstimp așternându-se o condamnabilă uitare.

Iată însă că norocul ne-a surâs.

Deslușirea relațiilor mai puțin obișnuite dintre România și Grecia din timpul celui de al doilea război mondial e cu putință prin cercetarea arhivei Legației noastre de la Atena, păstrată parțial în familia Radu Scarlat Arion.

De ce mai puțin obișnuite?

Pentru că Grecia a fost ocupată la 28 octombrie 1940 de trupele italiene iar la 6 aprilie anul următor de cele germane. România, aliată silită a Reich-ului, s-a manifestat, în tot timpul războiului, nu ca inamic ci ca prieten la nevoie al locuitorilor Eladei.

O dată cu începutul ostilităților, Ambasada României a fost transformată în Legație, având-l ca titular, pentru câteva luni, pe scriitorul Constantin Gane. I-a urmat, pe toată durata războiului, ca însărcinat cu afaceri, diplomatul de carieră Radu Scarlat Arion (1904 – 1991).

Situată într-un punct geografic fierbinte, Legația română a fost, la rându-i, solicitată la maximum. Și lucrul transpare din înfrigurarea cu care sunt redactate rapoartele politice, din tonul sincopat, dur, al înfățișării situației economice a Greciei ori din disperarea reținută cu care sunt prezentate alte fapte de interes major pentru România. R. S. Arion face mai puțin analiză politică; el preferă relatarea faptului brut, captat la o recepție, într-un salon, istorisit de un om de încredere. Fraza eliptică, nervoasă, precisă reflectă graba în redactare ca și dorința de a le ști o clipă mai devreme pe masa destinatarului. Se simte informația solidă, contactele multiple și eficiente, în primul rând cu autoritățile militare și diplomatice ale țărilor ocupante: Germania, Italia și Bulgaria.

Statutul celor trei zone de ocupație e diferit, datorită și sistemului de organizare a fiecăruia. Disciplina germană își spune cuvântul în aprovizionarea rațională la maximum dar ritmică. De aici și înțelegerea Legației române cu autoritățile germane pentru rezolvarea unor probleme stringente, la Salonic, Ianina și Grebena. Sunt de semnalat, totodată, discuțiile pe teme politice cu diplomații germani; așa sunt motivațiile, ce apar azi în adevărata lor lumină, de înșelare a opiniei publice, pentru insuccesele pe frontul de Răsărit: Rusia e epuizată și își irosește ultimele puteri (septembrie 1943). Germania dispune de forțe proaspete pe care abia așteaptă să le arunce în luptă; imaginea orașelor germane bombardate cu barbarie de Aliați trebuie cunoscută de fiecare cetățean al Reich-ului spre a-l îndemna să reziste până la capăt etc. etc. În fine, convenția sovieto-germană: în septembrie 1943, ministrul Neubacher îi spune lui R. S. Arion că Molotov îi ceruse înainte de război lui Hitler ca Bulgaria și România să fie date Rusiei – fapt, din nenorocire, aproape realizat după 1945. Aceeași sursă discută intenția Rusiei (noiembrie 1943) de a crea o confederație balcanică.

Italienii administrau anevoie zona lor și faptul se reflectă în dificultățile întâmpinate de diplomații români în limpezirea situației școlilor aflate sub jurisdicția lor. Elevii erau siliți a trăi cu rația obișnuită a soldatului italian: 180 de grame de pâine și 15 grame de macaroane pe zi. Împrejurarea că ministrul Italiei Pellegrino Ghigi se aflase anterior în post la București a facilitat, desigur, dialogul, dar nu a putut ameliora situația economică în zona ocupată de forțele fasciste. Crearea la Roma, încă din 1941, a unui serviciu de analiză a situației teritoriilor ocupate ori vizita inopinată a lui Mussolini din iulie 1942 la Atena nu au putut împiedica declinul continuu al forțelor italiene din Grecia. În momentul defecțiunii – iulie 1943 – se va instala cea mai crasă debandadă printre soldații italieni. Vânzarea tuturor bunurilor, de la biciclete la arme și de la mașini de scris la uniforme, îl face pe reprezentantul german von Graevenitz să-i eticheteze scârbit de „țigani". În acel moment încep să apară în rapoartele lui R. S. Arion și rumorile despre o posibilă debarcare anglo-americană în Italia ori/și Grecia, în regiunea Volo.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

În sfârșit, bulgarii, dominând zonele cele mai mănoase din Grecia, trezeau suspiciuni și proteste continui. Și Legația română se vede confruntată cu situații fără ieșire în ceea ce privește regimul schiturilor românești de la Muntele Athos, aflate sub control temporar bulgar. În martie 1942, călugării de la schitul românesc „Prodromul", care își țineau stupii în insula Thassos, își văd confiscată toată producția și chiar neînsemnatele obiecte de lemn de fabricație proprie (cruciulițe, icoane, piulițe) cu care, prin schimb, sperau să-și procure și altceva de-ale mâncării. Motivele invocate de autoritățile bulgare de ocupație, în ciuda dispozițiilor transmise de la Sofia, mărturisesc până unde poate altera războiul raporturile de bună vecinătate, în ce măsură supraviețuirea unei comunități religioase e pusă în discuție de ranchiune ițite în vremea celuilalt război mondial...

Prețioase sunt și informațiile despre starea de spirit din țara vecină, Turcia. Curtată cu asiduitate de beligeranți, aceasta va rămâne într-o obstinată neutralitate, explicată plastic de consulul general din Atena, I. C. Özkaya.

În sfera politică, interesante rămân apoi rapoartele privind acțiunile clandestine ale Angliei. Infiltrarea agenților britanici, sprijinirea pe rând a gherilelor comuniste, a naționaliștilor antarți, crearea diversiunii cu guvernul din exil al regelui George la Cairo și încercarea de supraveghere de acolo a vieții politice din Grecia, schimbarea bruscă a tacticii prin concentrarea tuturor forțelor împotriva comuniștilor – toate acestea invită la meditație o dată în plus asupra statutului hărăzit de marile puteri țărilor mici, aflate în puncte geografice cheie ale planetei. În septembrie 1943, după mărturiile culese de R. Arion, nimeni nu mai credea la Atena în victoria germanilor. Balanța înclina acum amenințător în favoarea rușilor.

Dacă rapoartele politice dovedesc o bună informație, veghea permanentă pentru captarea oricărei schimbări intervenite în Grecia ori în apropierea ei – ponderea activității lui R. Arion și a echipei sale (consilierul economic Virgil Ciulli, consilierul de presă Cuza Hotta, consilierul comercial Petre Brajituli, consulul Gheorghe Ghica) o dă prezentarea corectă și cu recomandări constructive a situației economice din țara-gazdă. Și aici nu e vorba doar de a transmite cifre seci, ci de a face analiza pertinentă, convingătoare a unei stări de fapt: mizeria prelungită a populației, incapacitatea guvernanților de a o remedia creează nemulțumire; și aceasta e exploatată cu abilitate de forțele de stânga. Amenințarea pericolului comunist, în condițiile degradării vieții economice în Grecia, apare ca un leit-motiv în rapoartele lui R. Arion.

Războiul a modificat dramatic viața locuitorilor din țările aflate în conflict. În Grecia dimensiunile stării de beligerantă au luat proporții catastrofale. Blocarea comerțului între insule și partea continentală, anihilarea importurilor – esențiale pentru asigurarea alimentării populației – datorită nesiguranței mărilor din jur, controlate de Aliați, ca și consumul devorator al trupelor de ocupație au dus țara în pragul colapsului. Vaporul turcesc, cu două mii de tone de alimente, o dată la două săptămâni, ori transporturi în portul Pireu ale Crucii Roșii internaționale cu ajutoare suedeze, ce reușeau să se strecoare printre minele engleze – cam la atât s-a redus pentru o bună bucată de vreme aprovizionarea Greciei. Ce făceau autoritățile naționale în acest răstimp? Cum întreaga economie era controlată de germani, primul ministru nu avea, după spusa chiar a unuia dintre ei, mai multă putere decât „un primar al Atenei". Asigurările ocupanților, interesați până la un punct în menținerea unui nivel de supraviețuire a populației, privind ameliorarea situației alimentare, s-au dovedit a fi nefondate. Realist, ministrul bulgar Vacioff nu ezita să taxeze alegațiunile în acest sens ale reprezentantului Reich-ului, Neubacher, drept simple „iluzii". Abundența alimentară, sesizabilă în decembrie 1942 pe piețele Atenei, era inoperantă, simplă potemkiniadă, atâta vreme cât prețurile rămâneau „fantastice".

Trăind la Atena, împărtășind privațiunile de neînchipuit ale locuitorilor ei, R. Arion a fost în măsură să ofere autorităților de la București imaginea exactă, tragică în goliciunea ei, a unui popor istovit, condamnat la moarte prin inaniție. Pe lângă statisticile cu morții de foame (câte 400 pe zi, la un moment dat, la Atena), el a scris despre copii bolnavi abandonați, sugari hrăniți odată la două zile cu zeamă de fasole, despre sutele de cadavre neridicate zile întregi, cerșetorii ad-hoc cu privirea sticloasă de nemâncare ori despre mamele înnebunite de foame care luau puțina mâncare de la gura copiilor lor. Acest semnal de alarmă a făcut ca R. Arion să fie chemat la București. După o prezentare de două minute a calvarului grecilor, mareșalul Ion Antonescu i-a pus la dispoziție primul ajutor de 100 de vagoane cu alimente dintr-un șir care avea să continue pe toată durata războiului. Germanii înșiși, îngrijorați de prăbușirea economică a Greciei și temători pentru stabilitatea regimului lor de ocupație, au acceptat decizia mareșalului român.

O contribuție hotărâtoare la materializarea acestor ajutoare a avut Regina Mamă Elena, grecoaică de origine; ea a stăruit neîncetat pe lângă mareșal și primul ministru Mihai Antonescu pentru dirijarea nominalizată a acestor alimente, în primul rând spre asociațiile de binefacere: orfelinate, cămine, supe populare, cantine ș.a.

Gestul statului român se cere explicat.

Exista o tradiție multiseculară comună de relații fructuoase în plan cultural și comercial. O diasporă greacă remarcabilă înflorise și făcuse să înflorească țările române. Apoi, cele două state conveniseră, încă în timpul ministeriatului lui Take Ionescu și, respectiv, Elef. Venizelos, la acceptarea de către Grecia și susținerea de către România a școlilor și bisericilor românești din zona Salonicului, din Epir și din Pind. Acum, în vremea războiului, aromânii, populație de munteni prin excelență, ca și personalul din țară al școlilor primare și liceelor din Salonic, Grebena, Ianina etc. se vedeau complet lipsiți de mijloace materiale, țintă a resentimentelor naționaliștilor greci și a suspiciunii ocupanților. Către susținerea acestei populații oropsite s-a îndreptat, deopotrivă, gândul diplomatului R. Arion când a solicitat cu atâta insistență ajutorul României. Era legitimat în acest demers de spiritul tradițiilor comune, dar mai ales de imperativul umanitar care reclama sprijinirea atunci, în vreme de război, a tuturor celor aflați în nevoie. Parcurgând documentele de față cititorul va constata însă că de ajutoarele trimise din țară au beneficiat, mai ales, diferite categorii de locuitori ai orașelor Atena și Pireu.

Sosirea primelor transporturi de alimente, cu inevitabila rătăcire a unui tren întreg pe teritoriul bulgar, a generat un fenomen care rămâne un memento în analele războiului: zeci de organizații, ignorate ori puțin cunoscute de marele public (căminul studenților greci din Egipt, uniunea combatanților din primul război mondial, cooperativa

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

funcționarilor de la Președinția Consiliului de miniștri dar și sute de profesori universitari sau ziariști) s-au adresat Legației României pentru dobândirea de ajutoare alimentare.

Adevărul cutremurător că foamea egalizează indivizii, că mizeria prelungită înseamnă degradare fiziologică, primejduirea capitalului biologic al unei nații, s-au verificat dureros în Grecia în anii războiului.

Implicarea plenară în ameliorarea, pe cât cu putință, a suferințelor populației civile i-a conferit lui R. Arion un statut aparte. Lucrul transpare doar parțial din rapoartele ce publicăm; reamintim că nu suntem în fața seriei complete de rapoarte trimise la București ci doar a unor părți ale ei. E vorba de lungile convorbiri explicative cu primii miniștri Constantin Logothetopulos, Ioannis Rhallys ori Gheorghios Papandreu, ca și de reușita sa în activarea, oricât de precară, a școlilor românești, ca element de normalitate într-o lume copleșită de război. Să mai adăugăm că, datorită prestigiului de care se bucura în societatea greacă, R. Arion a fost în măsură să salveze viața a 75 de persoane implicate în acte de sabotaj și condamnate de autoritățile de ocupație. E vorba, între alții, de G. Panas și de Constantin Tsatos, ca și de un grup de muncitori de la fabrica de bere FIX și de la Întreprinderea de tramvaie din Atena. Din păcate, intervențiile sale au rămas fără ecou în cazul lui Spiros Tricoupis (iulie 1944) și în cel al familiei române Rosetta Dan (februarie 1945). Spiro Tricoupis, fost deputat și ministru, președintele Ligii româno-elene, mare ofițer al ordinului „Coroana României", fusese arestat împreună cu familia sa și internat în închisoarea Averoff fără a i se mai ști de soartă. Familia Dan a fost asasinată de forțele EDES, militari ai organizației comuniste EAM (Frontul de Eliberare Națională).

Anul 1944 marchează o cotitură în viața politică a Greciei și în același timp în cea a Legației României la Atena. Înfrângerea Germaniei era iminentă. La 22 mai, în plină degringoladă a trupelor Reich-ului, ministrul Neubacher îl asigura stupefiant pe R. Arion că Germania dorește o invazie anglo-americană în Europa! Rapoartele lui R. Arion se ocupă de ofensiva aliaților (materializată în primul rând în bombardarea îngrozitoare, la 22 ianuarie, a orașului Pireu, când au murit peste 1.000 de oameni), de succesele englezilor și sprijinirea lui Tito, rebeliunea din armată, constituirea guvernului pro-comunist din munți, criza economică gravă ce adusese Grecia în pragul războiului civil. Aceasta din urmă era o certitudine pe care Arion o raporta insistent Bucureștilor, adeverită, din păcate, foarte curând.

La 20 ianuarie și apoi la 23 august, însărcinatul cu afaceri decide distrugerea parțială a arhivei politice a Legației, ca și a instrumentelor de cifrare și descifrare a documentelor secrete.

Lovitura de stat din România de la 23 august a reverberat și la Atena.

Iar precipitarea evenimentelor prin încetarea ocupației militare germane, intrarea în Salonic a antarților, funcționarea tribunalelor revoluționare comuniste s-au abătut ca o avalanșă asupra Legației noastre din Atena. Abia la 18 noiembrie R. Arion găsește răgazul să raporteze situația creată reprezentanței diplomatice după reorientarea politică a României și lupta sa disperată de a dobândi confinarea personalului iar nu expulzarea sau arestarea lui de autoritățile germane. Este neîndoios că energia și obstinația nemaiîntâlnită a lui R. Arion, ca și imposibilitatea germanilor de a mai lua măsuri dure împotriva unui oficiu diplomatic, au salvat atunci Legația, viața unora dintre membrii ei, ca și bunurile răspândite în mai multe orașe din Grecia.

Cu aceasta însă nu se încheia deriva reprezentanței noastre diplomatice. Întreruperea relațiilor diplomatice româno-elene și rechemarea reprezentantului grec de la București au atras măsuri de retorsiune. Dincolo de bunele raporturi prietenești cu miniștrii Dragoumis sau Delmuzo, aceștia au refuzat dialogul cu R. Arion altfel decât ca particular. Uitând dăruirea cu care Gheorghe Ghica și Cuza Hotta lucraseră pentru alinarea suferințelor populației nevoiașe, participarea efectivă la distribuirea ajutoarelor oferite de statul român, autoritățile grecești i-au acuzat de rea intenție. Pentru propria lor protecție de furia oarbă a unor indivizi ieșiți de sub controlul forțelor de ordine, celor doi li s-a recomandat părăsirea fără întârziere a teritoriului grec. Tentativele de repatriere s-au izbit însă de lipsa mijloacelor de transport și a vizelor de tranzit prin Turcia. De altfel, șeful Legației însuși, rechemat în țară, s-a văzut confruntat cu o serie de probleme insolubile: chiria restantă pentru clădirea Legației, a cancelariei, a consulatelor, salarii neachitate, imposibilitatea desfacerii de la o zi la alta a gospodăriilor, abandonarea personalului de serviciu al Legației.

Lipsit de calitatea oficială, tolerat cu amabilitate de autoritățile grecești, încercând cu disperare să păstreze o urmă de reprezentare, R. Arion, în virtutea disciplinei proprii majorității funcționarilor MAE român, continuă, între octombrie 1944 și ianuarie 1945, să trimită rapoarte de factură politică ministrului de Externe Constantin Vișoianu. Componența guvernului Gheorghios Papandreu, format la 23 octombrie 1944, desființarea cenzurii, cooptarea comuniștilor în diferite organisme oficiale și reacția publică la această decizie, măsurile preconizate de guvernul generalului Nicolas Plastiras (format la 10 ianuarie 1945) pentru redresarea situației economice a țării, confruntarea trupelor engleze cu unități EDES, de orientare comunistă – iată temele abordate de R. Arion în rapoartele sale, într-un ultim efort de continuitate.

Dacă Grecia se îndrepta inexorabil spre războiul civil, România era abandonată cu cinism de Aliați în mâna sovietelor. Se făurea o lume, alta decât cea în care evoluase până atunci Radu Arion. Etica ei, criteriile axiologice, limbajul chiar îi erau străine acestui diplomat de carieră. Alegând astfel, de nevoie, exilul și disidența, Radu Arion și-a asumat totodată sarcina ingrată, împovărătoare, foarte adesea lipsită de spectacular a demascării comunismului, a pericolului pe care această ideologie împotriva firii îl reprezenta atunci, imediat după război, doar pentru sud-estul Europei, dar care risca să devină un flagel mondial.

Fără discuție, ceva va fi murit în sufletul lui Radu Arion când a trebuit să renunțe la cariera diplomatică. În noua postură, de gazdă temporară la Atena a peste 12.000 de refugiați, s-a manifestat la fel de energic, de eficient, gândind că salvează români, că își îndeplinește datoria, așa cum o făcuse cu atâta demnitate ca diplomat.

Dar aceasta este o altă pagină de istorie.

Activitatea Legației române de la Atena, condusă de însărcinatul cu afaceri Radu Arion, rămâne o mărturie a nevoii de înțelegere și întrajutorare a oamenilor în Balcani, dincolo de efemerul stării de beligeranță, o pledoarie pentru normalitate.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din colecțiile Bibliotecii pentru Copii „Ion Creangă"

***Noue istorioare pentru copii* din Bibliotheca de lectură pentru junimea de ambele-sexe, elaborată după diferiți autori de J. M. RIURENU**
Typographia Curții (Lucrătorii Associați), Bucuresci, 1871

Istorioarele de față sunt, ca să zic așa, o urmare a colecțiunii publicate în anul trecut sub titlul de: Istorioare pentru copii.

Lecțiunile instructive, narațiunile plăcute, exemplele morale ce copiii vor afla într'însele le vor insufla amorul filial, încrederea în Dumnezeu, adorațiunea, gratitudinea și supunerea către dânsul, aplecarea către virtute, oroarea de viciu, răbdarea și curajul în zilele de restriște.

Ca și cele publicate mai înainte, istorioarele acestea sunt destinate a forma inimele și sufletele copiilor, și a cultiva într'înșii germenii frumosului și sublimului ce sunt puși în tot omul de Acela căruia i-a plăcut să-l creeze după imaginea sa...

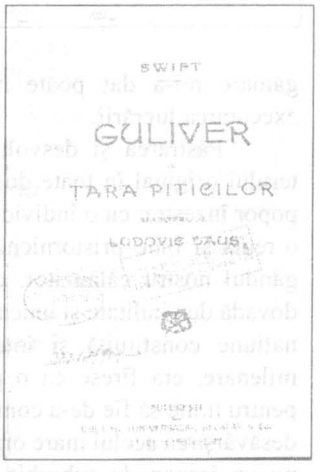

SWIFT, *Guliver în țara piticilor*
Traducere de Ludovic Dauș, Edit. Libr. «Universala», Alcalay & Co., București [f.a.]

... Am început atunci să strig groaznic și toate aceste mici animale fugiră speriate, iar câte-va din ele, pe cât am aflat mai târziu, – se răniră chiar, destul de grav, sărind jos de pe mine. Cu toate acestea, piticii se întoarseră curând, și unul dintre ei, care avu îndrăzneala să înainteze atât de departe în cât ajunse să-mi vadă fața, ridică mânile și ochii în semn de admirație și strigă din toate puterile și foarte lămurit:

– Hekinah degul!...

Cezar PETRESCU, *Fram, ursul polar*
Ediția a IV-a, ilustrații de N. N. Tonitza, Cugetarea – Georgescu Delafras, București [1941]

– Aș putea să jur că ursul acesta are o judecată omenească! rosti Egon. Îl vezi? Nu mă miră că știe să deschidă un zăvor. Aceasta a învățat-o dela circul lui, printre oameni... Mă miră însă că are atâta judecată, să-și elibereze puii din neamul lui... Îi trimite îndărăt în lumea lor, la libertate... Pentru mine e o lecție... E ultima oară când mai vin prin aceste locuri. M'am hotărît! Nu mai pun mîna pe pușcă. Nu mai trag niciodată într'un urs...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

HOMER
Iliada – Odiseea

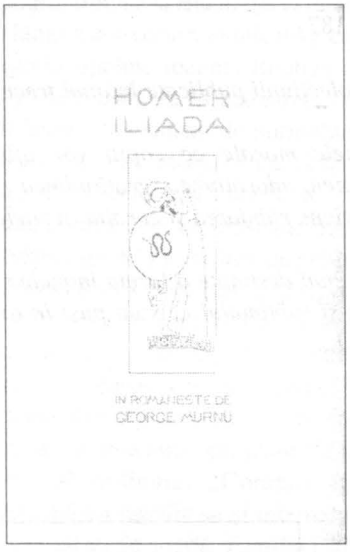

Mi-am dat seama că oceanul-Homer nu-l pot străbate cu o plută, ci cu un vas cât mai solid, care dispune de tot echipajul, de toată armătura şi merindea trebuitoare. Şi acest vas mi l-am făurit şi proviantat cum am putut, studiind ani îndelungaţi şi concomitent – la masa mea de lucru sau călătorind prin ţară – isvoarele, toate isvoarele de bogăţie ale graiului românesc de pretutindeni. Această pregătire premergătoare mi-a dat poate mai mult de lucru decât însăş executarea lucrării.

Păstrarea şi desvoltarea normal evolutivă a caracterului original în toate domeniile manifestărilor noastre ca popor înzestrat cu o individualitate proprie („Valahul" e doar o reală şi bine pristornicită entitate etnică) trebuind să fie gândul nostru călăuzitor, ca fiind cea mai bună şi sigură dovadă de vitalitate şi unica justificare a existenţei noastre ca naţiune constituită şi întemeiată prin lupte şi sacrificii milenare, era firesc ca o preocupare scumpă şi statornică pentru mine să fie de-a contribui după putinţă la alcătuirea şi desăvârşirea acelui mare organ de robustă expresie «valahă», nu un jargon de suburbie europeană, un mozaic disparat, ticluit dintr-un material pestriţ de mixtură rebarbativă, ci exponentul fonetic de un pronunţat caracter romanic cel puţin în sunete, prin urmare cel mai eufonic, mai plastic şi sugestiv al unei rase privilegiate de natură.

Şi câmpul meu vast de experimentare şi realizare l-am găsit în poemele homerice, un total de vr-o 30.000 de versuri, cu un conţinut variat, care oglindeşte aproape în întregime viaţa şi activitatea lumii antice...

Cine vrea serios să-şi dea seama de rezultatul dobândit şi în genere de valoarea excepţională a poemelor homerice, să nu judece după o pripită răsfoire a paginelor; să citească opera pe deantregul şi să nu uite că rapsodiile cele mai frumoase, cele mai profund umane şi emoţionante, mai pline şi sonore, sunt cele ulterioare, îndeosebi cele finale, unde găsim, realizat cu o artă superioară (simplitatea nu exclude grandiosul, dinpotrivă) imnul cel mai înălţător ce l-a inspirat vreodată sentimentul de prietenie. Dacă anumite pagini poartă pecetia de artă convenţională arhaică – ramuri uscate în vastul codru de poezie homerică – şi nu mai au pentru noi interesul ce-l aveau pentru antici, o mare parte din epopeea lui Homer, fiind întemeiată pe natura externă şi mai ales pe cea afectivă umană care-i neschimbătoare, rămâne deapururea proaspăt-verde şi actuală. De-aceea şi poate atrage şi interesa chiar pe cetitorul profan înarmat cu oricât de puţine cunoştinţe din domeniul clasicismului. Dar aceia pentru cari Homer poate fi şi azi o şcoală, o comoară nepreţuită de inspiraţii şi învăţăminte, sunt în prim.ul rând scriitorii şi studioşii. Nepreţuită subt multe raporturi, dar mai cu seamă cel tehnic şi estetic (eu am căutat să adaog şi un raport naţional, care ar fi acel al limbii româneşti). Impresia ce produce Homer asupra scriitorului e covârşitoare: au spus-o spiritele de elită din toate timpurile şi e de prisos s-o repet eu. O pot ilustra însă printr-un singur exemplu, acela al unui geniu universal valabil, care este Goethe. După el, „Homerid" este cel mai mare titlu de glorie ce-l poate revendica un poet. Se înţelege că această afirmare, cu toată autoritatea celui ce a rostit-o, nu va dezarma pe unii iconoclaşti din zilele noastre. Dar ei sunt oameni actuali şi părerea actualităţii, afectată în genere de miopia lipsei de perspectivă ca şi de snobismul impus de modă, nu e peremptorie; pentru a putea fi obiectiv valabilă, ea are nevoe de confirmări consecutive datorite uneori mai multor generaţii, aşa cum s-a întâmplat cu toate valorile de artă achiziţionate în decurs de veacuri. Poezia homerică rămâne dar până atunci tot poezie, şi încă titanică, aşa cum rămâne *La divina commedia*, *Faust* sau *La Légende des Siècles*...

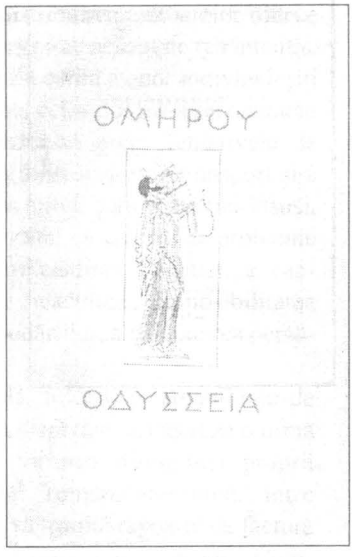

G. MURNU

Homer, *Iliada – Odiseea*, în româneşte de George Murnu, Cultura Naţională, MCMXXIV

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

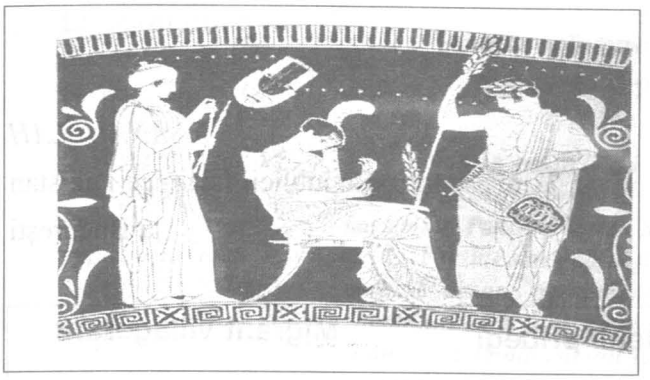

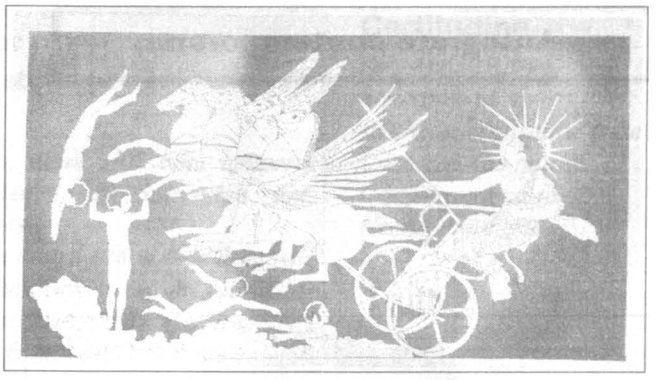

ILIADA

Cântul I

Cântă, zeițo, mânia ce-aprinse pe-Ahil Peleianul,
Patima crudă ce-Aheilor mii de amaruri aduse:
Suflete multe viteze trimise pe lumea cealaltă,
Trupul făcându-le hrană la câni și la feluri de pasări
Și împlinită fu voia lui Zeus, de când Agamèmnon,
Craiul născut din Atreu, și dumnezeescul Ahile
S'au desbinat după cearta ce fuse 'ntre dânșii.
Care fu zeul ce-i puse pe ei să s'apuce de sfadă?
Fiul lui Zeus și-al Letei, Apolon. În ciuda-i pe craiul,
Boală haină iscase și oastea-i pornise să piară,
Pentruc' Atrid cutezase pe preotul Hrises să 'nfrunte,
Când cuviosul veni la corăbii, în tabăr' ahee,
Vrând să răscumpere fata-i cu-o mare mulțime de daruri.
Cârja de aur ținând cu podoaba de sfinte cordele,
Daru 'nchinat lui Apolon, de-Ahei se ruga deopotrivă,
Dar mai cu seamă de-Atrizi, cele două mai mari căpetenii:
«Voi căpetenii Atrizi, Ahei cu frumoase pulpare,
Fie ca zeii 'ntronați în Olimp la războiu să v'ajute
Troia ușor să luați și cu bine s'ajungeți acasă!
Ci 'napoiați-mi copila robită primind aste daruri,
Dacă vă temeți de fiul lui Zeus, de-arcașul Apolon».
Asta vorbi, și cu toții strigau învoindu-se Aheii
S'aibă rușine de preot primindu-i mândreța de daruri.
Nu i-a plăcut lui Atrid Agamèmnon îndemnul acesta,
Și l-a respins fără milă pe preot cu aspra poruncă:
«Vezi, o moșnege, să nu te mai prind pe aici la corăbii.
Ori între noi zăbovind ori încoace venindu-ne iară;
Mi-e că ți-or fi de prisos toiagul și semnele sfinte.
Nu voiu pe ea s'o slobod, ba chiar cărunți-va'n robie
Tocmai în Argos acasă la mine, de țară-i departe,
Până țesând la războiu și culcându-se alături de mine.
Du-te dar, nu mă'ndârji, dacă teafăr dorești să poți merge».
Astfel a zis și bătrânul de teamă, auzindu-i porunca,
Merse tăcut pe la marginea mării cea plină de vuet,
Unde deoparte stătu și rugare rosti către Domnul,
Zeul Apolon, născutul din Leto, pletoasa zeiță:
«Tu cel cu arcul de argint, tu paznicul Hrisei, Sminteus,
Care vârtos ocrotești Tenedos și Chila preasfântă,
Dacă ziditu-ți-am eu dela mine locașul tău mândru
Ori închinatu-ți-am grasele buturi de capre și tauri,
Glasul auzi-mi-l, Doamne, și-o singură vrere 'mplinește-mi:
Stropii de plâns cu săgețile tale plătească-mi Danaii!»...

ODISEEA

Cântul I

O Muză, povestește-mi de bărbatul
Viteaz și iscusit, care 'ntr'o vreme,
Când el cu măestria lui făcuse
Pustiu din Troia, străsnica cetate,
Nemernicì amar de ani pe lume
Și cunoscù pe drumul lui tot felul
De oameni, de orașe și de datini,
Și pătimì așà de mult pe mare
Silindu-se să scape de primejdii
Și înapoi să-și ducă pe tovarășì.
Dar tot la urmă nu putù pe-aceia
Să-i mântue, oricât se străduise;
Pieriră din păcatul lor cu toții,
Căci s'apucară-a ospătà, netoții,
Din boii sfinți ai Soarelui, și-acesta
Deșert făcù întorsul lor acasă.
Din toate aceste spune-ne și nouă
De undeva, născuto tu din Joe.
Vitejii toți ceilalți care scăpase
Pe mare și'n războiu de cruda moarte
Acum erau acasă. Doar Ulise,
Deși dorit de țară și soție,
Oprit erà 'ntr'o peșteră-adâncată
De zâna cea frumoasă, închinată,
Calìpso care-a vrut bărbat să-i fie.
Dar când rotirea vremilor aduse
Și ziua 'n care sorociră zeii
Întorsul lui la dânsul în Itaca,
El nici atunci nu fu scutit de lupte
Și chiar între ai lui. Deaceea zeii
Se îndurară toți, afară numai
De-al mării Domn Neptun, care pe dânsul
Grozav fu îndârjit pân' la sositul
În țara lui. Ci 'n vremea asta zeul
Erà plecat departe, la poporul
Etiopean ce stă la capul lumii
Și e 'mpărțit în două, într'o parte
Ce locuesc spre Răsărit și alta
Spre-Apus de soare. Acolo zeul
Se duse să ia parte la jerfirea
De-o sută de berbeci și boi. Și'n vreme
Ce-acolo petreceà și stà la praznic,
Ceilalți nemuritori la Joe 'n sală
Se strânseră 'n Olimp, la sfat cu toții...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

SANAULLAH

Ambasadorul Republicii Islamice Pakistan la București

Ambasadorul Sanaullah face parte din Serviciul Extern al Republicii Islamice Pakistan din 1979, îndeplinind misiuni diplomatice în India, China, Iran și Belgia.

În Pakistan, numele său a fost legat de dezvoltarea relațiilor bilaterale cu India și China. A avut contribuții în dezbaterea unor probleme globale în cadrul unor conferințe internaționale, reuniuni ale țărilor D-8 și NAM. A ocupat funcția de Secretar de Stat în cadrul Departamentului Afacerilor Externe, precum și cea a Ministrului de Stat pentru Afaceri Externe.

Ca diplomat, Ambasadorul Sanaullah are onoarea de a reprezenta Pakistanul în diferite conferințe internaționale și regionale (ECO, OIC, UN și SAARC). A desfășurat o activitate de consultanță pentru UNCTAD.

Are un masterat în Jurnalism (Pakistan) și în Industrie și Investiții (Belgia). A urmat cursuri de pregătire la London Business School și Harvard University. În acest timp, a publicat scurte povestiri, poeme și articole pe diferite teme. Înainte de a intra în Serviciul Extern, Ambasadorul Sanaullah a lucrat ca reporter, timp de cinci ani, la „Pakistan Times".

Ambasadorul Sanaullah reprezintă Republica Islamică Pakistan în România, în Republica Moldova și în Republica Bulgaria din 6 martie 2006.

A început să scrie poezie în România. Toate poemele Excelenței Sale, care au fost traduse în limbile română, arabă și engleză, au fost create în ultimii doi ani.

Este căsătorit și are doi copii. Soția Excelenței Sale este Ambasador al Republicii Islamice Pakistan în Portugalia. Ambasadorul Sanaullah și soția sa sunt primul cuplu din istoria Serviciului Extern al Pakistanului.

Sătenii pribegi

La umbra înalților copaci
Fără de sevă
Copiii noștri mor de foame
Stau lângă ei femeile
Al căror sân de aur
Atârnă acum
Precum uscatele șopârle

În tabloul de familie
Sunt și bărbații
Ale căror schelete susțin
Descărnatele trupuri
Aproape una cu nisipul
Verzile câmpuri sunt acum
Nisip uscat galben
Pentru sătenii pribegi
Hambarele caselor
Sterpe utere
Se rușinează
Să mai primească oaspeți
Așa sunt crâmpeiele
Nopților mele de insomnie

La celălalt capăt
În somnul nocturn
Visele abundă de lux și
plăcere
Femei superbe
Strânse în pătimașe
îmbrățișări
Beții înveșmântate în mătăsuri
Hambare pline ochi
Cu bucate minunate
Ce răspândesc arome
îmbietoare.

Aud adesea
Că plină e lumea de negustori
Ce caută visuri frumoase
N-ați putea să aflați vreunul
Tentat să cumpere
Fabuloasele mele vise
nocturne
Să pot face
Din amarele adevăruri
Ale nopților mele de insomnie
Apă, hrană și adăposturi
Pentru nefericiții săteni
pribegi

Migrant villagers

Beneath tall trees
Close to death
Are starving children
Nearby are women
Whose golden breasts
Are hanging
Like dried geckos

No too far are men
Whose bones
Support shrinking flesh
Keen to melt in dust
Green fields are indeed
Dried yellow sand
For migrant villagers
House garners
Empty in womb
Are ashamed
To meet these guests
Such are flashes
Of my sleepless dreams

In total contrast
Dreams of my nights
Are full of luxury and fun
Fair women are
Locked in fiery embraces
With drunks robed in silk
Dust bins are brimming
With delicious food
Spreading appetizing scent

Often I hear
The world abounds in
traders
Who buy fancy dreams
Can you trace some one
Who may buy
My gorgeous night dreams
So I may transform
Some bitter truths
Of my sleepless dreams
Into safe water, food and
shelter
For hapless migrant
villagers

Versiunea în limba română a poeziilor: Mihaela Mihailide

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Lacrimi curg

Lacrimi curg
Dar sarea lor
Devine piatră uneori
Grea, pe gene
Rana
Împietrește viața.

Salt

Tears flow
But their salt
At times turn
Into stones
On eye brows
Causing wounds
Festering life

Tu însăţi

Singurătatea mea
Întunecată, din ce în ce mai
grea şi-adâncă
La celălalt capăt
Sublima ta viaţă
Cum să-mi poţi tu măsura
durerea?
De vrei totuşi să încerci
Imaginează-ţi
Respiraţia înecată-n durere
Sentimentele moarte
demult
Preaslăvind bunătatea ta
Mă întreb cât timp vei mai
putea fi ca Mesia?
Pentru a îndepărta
blestemul
Pe care tu însăţi l-ai
aruncat asupra mea.

Disillusionment

My solitude
Dark, extensive and deep
By contrast
Your life is sublime
How could you then
Weigh my grief?
Still if you want to try
Imagine
Breaths soaked in pain
Feelings long dead
Evoking your kindness
I wonder
How far can you act as
a messiah?
To remove the curse
Inflicted on me by you

Despre suferința bine temperată sau ardoarea diplomatului perfect

Aidoma muzicii lui Bach, nimic mai bine temperat decât discursul poetic al Excelenței sale Sanaullah, ambasador al Pakistanului la București.

Poeziile sale poartă flacăra iubirii fără a fi de dragoste, vorbesc despre permanenta minunare în fața lucrărilor Domnului fără a fi religioase şi vorbesc despre drepturile fundamentale ale omului fără a fi militante. Într-un cuvânt, poartă înțelepciunea vieții.

Nu există semne de punctuație printre versurile Excelenței sale, ele ar fi inutile, distonând în murmurul tensiunii induse de o orgă nevăzută, iar o împărțire ideatică a textului nu este necesară întrucât claritatea este a picăturii de apă, deşi trimiterea filozofică – adâncă.

Structura poemelor nu este una narativă (deşi limbajul folosit ar putea să ne ducă cu gândul la aşa ceva) ci este de tip* cinematografic, *o succesiune rapidă de cadre, pe care realizatorul le-a unit la montaj în* cut, *de aici şi tensiunea, dramatismul discursului.

Trecând peste dificultățile redării semantice din urdu în engleză sau în arabă, poeziile acestea trebuie vizualizate pentru a putea fi pătrunse, iar organul cel mai la îndemână vederii noastre este inima.

Mihaela MIHAILIDE

Mocnirea

Nici această dimineață
Şi nici raza mângâietoare
de soare
Nu vor putea şterge vreodată
Noaptea durerii mele
Fiece dureroasă respirație
Arzând de dorință
Când n-ai fost lângă mine
Eu, da, continuu să cresc
În veşmântul din ce în ce mai
strâmt al pielii mele
Aud veşti cum că
La uşă bate clipa socotelii
De îndată ce întreaga
mea viață
A fost un lung şir de suferințe
Oare păcatele-mi n-ar trebui
să fi fost demult iertate?
Pentru care greşeală
Să răspund acum ar trebui
Ştiu porunca sfântă
Fiece suflet va primi
Fie răsplata fie pedeapsa
Mă pot atunci pregăti
Pentru eterna răsplată?
Dar oare pot eu să-l previn
pe Domnul
Că mocnitul foc din inima mea
Nu va fi stins
Nici de cereasca alinare?

Forewarning

Neither this morning
Nor its sharp sun
Will ever erase
The evening of my pain
Suffered each breath
While I burnt in separation
I continue growing
In the shrinking grave of
my skin
Now I have heard
The moment of reckoning is
Knocking at my door
While my life was spent in pain
Should not all my sins
Been washed off long ago
Wonder then what crime
Should I account for now
I know the divine words
That each soul will beget
Reward or punishment
May I then prepare myself
For an eternal reward
But may I forewarn God
That the smoldering fire in me
May not be put down
Even in Heavenly life

Certitudine

Mireasma ta
Hrănește respirațiile mele
Cum aş putea muri?
Când mireasma ta
Nemuritoare este

Truth

Your fragrance
Feeds my breaths
How can I die?
When your fragrance
Is eternal

Zbor spre perfecţiune

Căderea omului
Din Paradis pe Pământ
Este aidoma unui zbor
Din ceruri spre un abator
Şocul este atât de puternic
Încât mii de cărți sfinte
Şi religii ce-ți schimbă
viața
N-au putut înconjura
de mister diferența
Dorul de Paradis
Rămâne mult prea puternic
Mereu ocupat cu găsirea
firului pierdut
Fierbinte dorind
perfecțiunea
Din timpuri străvechi
Aproape neschimbat
e omul

Lost thread

The descent of man
From heaven to earth
Is a flight
From sky to a slaughter
house
The shock is so massive
That thousands of holy
books
And sprawling cults
Fail to demystify
the change
But the yearning for
heaven
Still remains strong
Always busy retrieving
the lost thread
He craves for perfection
How little from antiquity
The man has changed

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

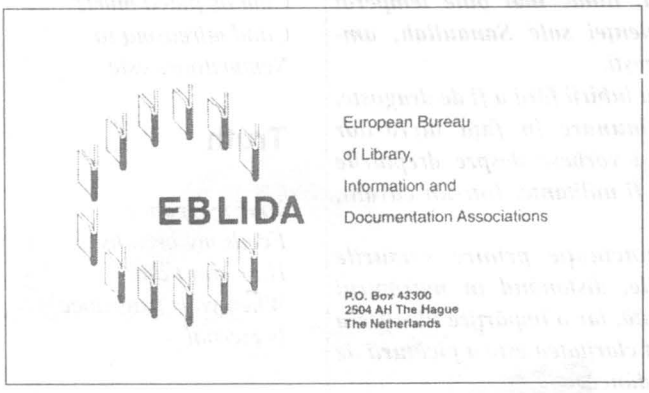

EBLIDA

Orizonturi
Programe
Inițiative

Bibliotecile europene – Drepturi, Licențe, Provocări

Memorandum pentru înțelegerea ghidurilor de căutare avansată pentru lucrările anonime

În cadrul inițiativei de constituire a Bibliotecii Digitale Europene (EDL), EBLIDA, alături de reprezentanți ai deținătorilor drepturilor de autor și ai unor instituții culturale, a semnat, pe 4 iunie la Bruxelles, un *Memorandum pentru înțelegerea ghidurilor de căutare avansată pentru lucrările anonime* (MoU)).

MoU convine asupra faptului că ghidurile ar trebui cercetate, la o aplicare extinsă, atunci când se face căutarea pentru deținătorii de drepturi, și a faptului că o lucrare poate fi considerată anonimă dacă au fost urmate toate criteriile relevante, inclusiv documentarea procesului, fără a fi găsiți deținătorii de drepturi.

S-a convenit, de asemenea, „să se promoveze ghidurile ca standarde acceptabile în domeniul lucrărilor orfane din Uniunea Europeană și să se încurajeze organizațiile sau entitățile naționale membre să pună în legătură resursele generice de informații cu resursele naționale, acolo unde și când pot fi aplicate" și „să se încurajeze și să se susțină dezvoltarea instrumentelor pentru identificare și mecanismele pentru facilitarea utilizării legale a operelor anonime, ca și măsurile adecvate pentru a preveni apariția lucrărilor anonime în viitor".

Comisia Europeană a fost invitată „să convoace semnatarii pentru a revizui implementarea ghidurilor după o anumită perioadă de timp, de pildă, un an".

Printre semnatarii MoU se află: Biblioteca Națională a Franței, Biblioteca Națională Britanică, Conferința Bibliotecilor Naționale Europene, EBLIDA, Federația Europeană a Jurnaliștilor, Congresul Scriitorilor Europeni, Federația Editorilor Europeni, Asociația Internațională a Editorilor din Știință, Tehnică și Medicină, Federația Internațională a Industriei Fonografice, Federația Internațională a Organizațiilor Drepturilor de Reproducere, PYRAMIDE EUROPE și Arhivele Naționale ale Marii Britanii.

Lucrările anonime
Soluția daneză: Licența colectivă extinsă

Harald VON HIELMCRONE
Membru al Grupului EBLIDA – EGIL
Biblioteca Universitară din Aarhus, Danemarca

În Danemarca, principala temă pe agenda copyright-ului în ultimii doi ani a fost rezolvarea problemei lucrărilor anonime. În 2006, ministrul Culturii, care este responsabil de legislația copyright-ului în Danemarca, a invitat toate părțile interesate să participe la un grup de lucru angajat în găsirea unei soluții la această problemă.

De la prima întâlnire s-a convenit că soluția potrivită este licența colectivă extinsă. Pot exista diferențe legate de detalii, dar sistemul constă din aceleași elemente de bază:

- Deținătorii de drepturi pentru diferite tipuri de lucrări sau dintr-un anumit domeniu trebuie să fie grupați în organizații, de exemplu, societăți colectoare, care sunt reprezentative într-un anumit domeniu, iar organizația trebuie să fie mandatată să stabilească acorduri de licență în beneficiul deținătorilor.
- Legea copyright-ului recomandă ca, în cazul unor acorduri de licență pe domenii specifice, stabilite de o societate colectoare autorizată în acest sens, acestea să fie extinse ca aplicare și deținătorilor de drepturi care nu sunt membri ai organizației.
- Deținătorii de drepturi care nu sunt membri ai organizației trebuie să fie tratați asemenea membrilor și, în plus, ei pot avea în anumite cazuri dreptul la o remunerație individuală și dreptul de a vota, de exemplu, pentru a interzice utilizarea lucrării în pofida existenței acordurilor de licență.
- Există mai multe soluții atunci când părțile nu au ajuns la un acord: medierea, arbitrarea sau nici un remediu. În Danemarca, există arbitrare în cazuri specifice menționate de lege

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Atunci când Directiva *InfoSoc* a fost negociată, reprezentanții țărilor nordice au fost preocupați de faptul dacă licența colectivă extinsă va fi posibilă în contextul directivei. Această dorință a fost îndeplinită prin stipularea că „această directivă nu aduce prejudicii acordurilor din statele membre referitoare la managementul drepturilor, de tipul licențelor colective extinse".

Între țările nordice există diferențe în ceea ce privește tipurile de cazuri permise pentru acordarea licenței colective extinse. În Danemarca, licența colectivă extinsă este posibilă în următoarele cazuri:

- Reproducerea pentru utilizări educaționale;
- Reproducerea pentru utilizări în firme și instituții;
- Reproducerea pentru transmiterea prin e-mail a cópiilor digitizate ale materialelor către utilizatorii de biblioteci sau către alte biblioteci din Danemarca;
- Reproducerea programelor de radio sau TV pentru utilizarea de către persoane cu deficiențe auditive sau vizuale;
- Reproducerea pentru utilizarea în cărțile de artă;
- Reproducerea pentru radiodifuzarea lucrărilor publicate;
- Reproducerea pentru retransmiterea prin cablu a programelor radio;
- Reproducerea pentru redifuzarea sau comunicarea de către difuzori, la cerere, către public, a propriilor producții.

În locul introducerii lucrărilor orfane ca un nou caz pentru licența colectivă extinsă, s-a convenit introducerea în lege a unei noi prevederi potrivit căreia anumite organizații (societăți colectoare) să fie autorizate de Ministerul Culturii să stabilească acorduri de licențe colective extinse. Există trei factori importanți:

1. Acordurile pot avea în vedere, în principiu, orice tip de lucrare sau orice tip de utilizare, nu numai utilizarea lucrărilor orfane. Dacă acordul este foarte specific sau foarte general, decizia aparține părților contractante astfel încât soluțiile să ofere maximum de flexibilitate.

2. Nu există prevedere pentru arbitrare dacă părțile nu se înțeleg, prin urmare, nu există o presiune asupra deținătorilor de drepturi. Ei se angajează în negocieri libere din care se pot retrage oricând.

3. Există, de asemenea, posibilitatea pentru non-membrii societății colectoare să renunțe la acordul de licență.

Principii

Flexibilitatea este esențială. Solicitarea pentru o excepție de la drepturile deținătorilor de drepturi este des întâlnită, astfel că acestea nu pot fi foarte specifice încât să nu violeze testul în trei pași. Un contract pentru utilizarea unor materiale protejate poate fi realizat cât de specific se cere sau este nevoie pentru a nu viola interesele comerciale sau alte interese ale deținătorilor de drepturi.

Bibliotecile ar fi preferat această arbitrare sau, cel puțin, ca medierea să fie posibilă. Comparativ cu personalul societăților colectoare, bibliotecarii sunt neexperimentați atunci când se pune problema negocierii acordurilor de licență. Posibilitatea ca un arbitru sau un mediator să intervină duce la o evaluare obiectivă a tipurilor de argumente aduse și de cereri înaintate.

Pentru proiectele de digitizare în masă este de importanță minimă dacă un autor sau o altă persoană deținătoare de drepturi optează să se retragă. Ceea ce este important este că doar deținătorii de drept personal pot renunța, și nu producătorii sau editorii care interzic utilizarea lucrărilor pe care le-au publicat.

Remunerare

Este important să se conștientizeze faptul că această soluție nu este gratuită. Bibliotecile pot obține licențe doar contra cost. Acest lucru poate părea ciudat. Lucrările sunt anonime pentru că nu poate fi identificat deținătorul de drepturi, atunci de ce să fie plătită taxa de licență către o societate colectoare din moment ce această societate nu poate identifica deținătorul de drepturi pentru a-l remunera pentru utilizarea lucrării respective? Din această cauză, unii preferă soluția americană, în care în mod individual se caută deținătorul de drepturi și se plătește dacă acesta apare și solicită o taxă.

Acest lucru se poate aplica și lucrărilor individuale, dar atunci când se pune problema proiectelor de digitizare în masă, de exemplu, reviste sau ziare, nu este posibil să se realizeze căutări pentru deținătorii de drepturi. Chiar și căutările superficiale pentru autorii de articole de revistă sau de ziare vor crea costuri prohibitive. În aceste cazuri, este necesar un acord colectiv pentru utilizare, precum și reguli specifice pentru căutările avansate.

Pentru a fi scutită de la asumarea responsabilității pentru nerespectarea drepturilor de autor, biblioteca are nevoie de un acord cu societatea colectoare, care devine răspunzătoare de relația cu deținătorii de drepturi. Și, bineînțeles, nimeni nu-și va asuma această responsabilitate fără plată – dacă nu pentru alt motiv, atunci pentru că societatea colectoare poate să se confrunte cu cererile deținătorilor de drepturi care vor realiza faptul că lucrarea lor a fost folosită, iar societatea colectoare trebuie să fie capabilă să rezolve aceste cereri. Societățile colectoare au reguli legate de cum să dispună de fondurile neutilizate. În mod obișnuit, acestea sunt distribuite sub formă de granturi către tinerii artiști, scriitori ș.a.

Prețul care trebuie plătit, și pentru utilizarea lucrărilor orfane, este prețul pentru asigurarea legală pe o piață reglementată.

Concluzii

Noua reglementare pentru licența colectivă extinsă este așteptată să intre în vigoare în iulie 2008. Acest lucru înseamnă că posibilitatea de a soluționa problemele puse de copyright prin încheierea unor acorduri de licență este în mod radical îmbunătățită. De-acum înainte, provocarea – atât pentru deținătorii de drepturi, cât și pentru bibliotecari – va fi folosirea acestei oportunități. Nu va fi ușor și vom folosi mult timp și energie pentru negocierea unor acorduri rezonabile. Problemele nu sunt soluționate, dar avem mijloacele de a o face.

Consultare online pentru revizuirea Directivei privind informația de interes public

Carmen MORLON, Ofițer de presă UE

Directiva Uniunii Europene din 2003 privind informația de interes public oferă instituțiilor din sectorul corespunzător mijloace menite să intensifice reutilizarea resurselor lor de informații în Uniunea Europeană. Toate cele 27 de state

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

membre au integrat directiva în legile lor naționale. Belgia a anunțat că a realizat acest lucru pe 8 mai 2008, urmând hotărârea Curții Europene de Justiție din 13 decembrie 2007 (C-2006/528).

Comisia Europeană a lansat de curând o consultare publică pentru evaluarea legilor naționale corespunzătoare în vederea pregătirii unei revizuiri care să fie gata până la sfârșitul acestui an. Deschisă până la 31 iulie 2008, consultarea își propune să adune informații de la părțile interesate, instituții din sectorul public și reutilizatorii comerciali și noncomerciali (universități, ONG-uri), despre punctul lor de vedere asupra diferitelor aspecte legate de implementarea, impactul și scopul directivei. Rezultatele vor susține dezbaterea privind revizuirea directivei.

În ceea ce privește scopul ei, Comisia va analiza dacă instituțiile culturale, organizațiile educaționale și de cercetare și furnizorii de servicii publice („sectoare excluse"), de obicei aflate în afara discuției, trebuie să fie incluse în această directivă.

Instituțiile culturale, organizațiile de educație și cercetare și furnizorii de servicii publice dețin în colecțiile lor o cantitate considerabilă de material valoros, care este răspândit pe scară largă și conservat pentru a îndeplini scopuri culturale, educaționale și economice. Aceste sectoare sunt totodată interesate de potențialul de reutilizare comercială și noncomercială al acestui material.

Comisia Europeană este preocupată de faptul dacă este potrivită includerea „sectoarelor excluse" în scopul directivei, care va fi impactul și beneficiile sociale ale acestei includeri și care sunt problemele pe care aceste „sectoare excluse" le pot avea.

Alegerea unui nou director EBLIDA

Biroul European al Asociațiilor Bibliotecare, de Documentare și Informare (EBLIDA) este o asociație independentă nonguvernamentală și noncomercială a bibliotecilor naționale, asociațiilor de informare, documentare și arhivistice, precum și a altor instituții de profil din Europa.

Obiectivele majore ale EBLIDA sunt:

- să reprezinte și să promoveze interesele profesiilor de bibliotecă, arhivă și informare și să facă lobby pentru acestea în rândul instituțiilor europene;
- să ofere membrilor informație actuală, susținută prin procese de monitorizare, despre toate evoluțiile relevante din Uniunea Europeană;
- să intensifice cooperarea între membri, precum și cu alte organizații și inițiative paneuropene din sectorul bibliotecilor și arhivelor.

Noul director va fi responsabil pentru consolidarea rolului Biroului ca centru coordonator pentru activitățile de bibliotecă, arhivă și informare la nivel european, ca piese majore de legislație și inițiative care determină ca societatea informațională globală să funcționeze. Directorul raportează direct președintelui.

Este un moment favorabil pentru EBLIDA pentru a acționa ca un jucător-cheie, făcând lobby pentru și reprezentând scopurile profesioniștilor din domeniul biblioteci, arhive și informații în procesele și instituțiile europene la toate nivelurile. Evoluțiile politicilor globale în domeniul social, economic și al informațiilor atrag amenințări din partea deținătorilor de drepturi comerciale, iar acest rol oferă o oportunitate pentru dezvoltarea cooperării și a profilurilor profesionale în beneficiul cetățenilor europeni.

EBLIDA este interesată să găsească persoana care să demonstreze angajamentul față de obiectivele sale și care este pregătită să lucreze pentru îndeplinirea acestora. Rolul presupune o intensă activitate de lobby și solicită o coordonare diplomatică a abordărilor naționale care trebuie adaptate la problemele paneuropene care vizează toate sectoarele. Prezența și contribuțiile la dezbaterile politice și profesionale sunt esențiale, precum și capacitatea de a articula și a disemina în mod clar și succint rezultatele către asociațiile membre.

Candidatul ideal este cel care deține bune calificări universitare și profesionale, care cunoaște instituțiile și procedurile Uniunii Europene, precum și problemele curente și tendințele din domeniul bibliotecilor și arhivelor europene, legate în special de mediul digital. Sunt de bază limba engleza scrisă și vorbită fluent și cunoștințele de lucru cel puțin într-o altă limbă de circulație a Uniunii Europene.

Sunt de asemenea esențiale prezentarea, capacitatea de comunicare, abilitățile organizatorice și analitice, precum și abilitatea de a construi și de a realiza o rețea a parteneriatelor. Foarte importantă este abilitatea de a comunica probleme complexe într-o engleză clară și concisă. Candidatul ideal este cel flexibil în abordarea lucrului, un întreprinzător motivat care va fi încântat să lucreze independent, alături de un colectiv restrâns.

Rolul solicită o muncă vastă și un program neregulat. În schimb, el oferă oportunitatea unică a creării unei reputații la nivel european. Persoana aleasă va lucra alături de profesioniști prestigioși și factori de decizie la nivel național și pan european, având posibilitatea să-și creeze propria rețea de contacte pentru proiecte viitoare.

Postul se află la sediul EBLIDA din Haga. Salariul și contractul vor fi negociate cu președintele EBLIDA. Contractul durează trei ani și este supus legii olandeze.

Data-limită pentru înscriere este 20 august 2008. Interviurile vor avea loc la Viena, pe 16 septembrie 2008.

Traducere de Gabriela TOMA
(Din Buletinul „EBLIDA News", nr. 6/iunie 2008)

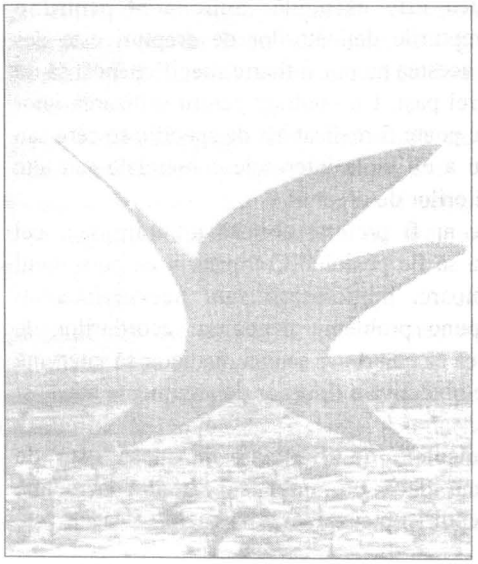

Alexander Calder
Trei aripi stabile

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Realizări şi strategii – pe ordinea de zi a bibliotecilor din Canada (I)

Gwynneth EVANS
Réjean SAVARD

Rezumat

Autorii articolului prezintă o analiză a activităţii bibliotecilor canadiene, din perspectiva temei propuse de preşedintele IFLA, d-na Claudia Lux, care, împreună cu colectivul, s-a oprit la acest subiect pentru a sublinia rolul bibliotecilor în informarea societăţii şi pentru a încuraja aceste unităţi să se implice în toate domeniile sociale şi în procesul de dezvoltare naţională. Articolul se bazează pe trecerea în revistă a unor studii şi pe rezultate ale cercetării aflate în cadrul literaturii de specialitate, şi nu numai. Canada este o ţară foarte mare, având o societate foarte diversă. Articolul de faţă explică fenomenele principale care tind să afecteze, în general, bibliotecile din Canada: găsirea de fonduri, digitalizarea colecţiilor, parteneriate/crearea consorţiilor pentru colecţiile electronice, sfera educaţiei etc. Autorii trec în revistă situaţii diverse, întâlnite în diferite tipuri de biblioteci: naţionale, universitare, publice, şcolare şi specializate. Concluzia articolului se referă la managementul şi continua supraveghere a bibliotecilor canadiene, ceea ce constituie o problemă prioritară pe agenda de lucru.

Cuvinte cheie: Canada, Quebec, biblioteci, servicii de informare, educaţie, bibliotecar

Introducere

În ultimii ani, Federaţia Internaţională a Asociaţiilor şi Instituţiilor de Biblioteci (IFLA) a jucat rolul de „organism internaţional lider în reprezentarea intereselor bibliotecilor, serviciilor de informare şi ale utilizatorilor", prin aplicarea modelului celor trei piloni. Primul recunoaşte faptul că funcţiile de bază ale IFLA sunt legate de contextul social şi profesional în care funcţionează aceste instituţii.

Cel de-al doilea principiu de organizare a structurilor de conducere şi a membrilor acestora îl constituie alegerea unei teme viitoare, care să se concentreze şi să cuprindă priorităţile preşedintelui, ales pe un mandat de doi ani. Preşedinţii anteriori, Kay Raseroka şi Alex Byrne, au ales temele *Biblioteci pentru educaţia pe viaţă* şi – respectiv – *Parteneriate*.

Tema preşedintelui în exerciţiu, Claudia Lux, este *Bibliotecile – pe ordinea de zi* şi a fost elaborată împreună cu membrii Comitetului de conducere, fiind un subiect de actualitate, în contextul eforturilor pe care IFLA le-a dedicat Summit-ului Mondial privind Societatea Informaţională (WSIS) şi ca urmare a recunoaşterii internaţionale primite de această organizaţie.

Pe timpul mandatului său, prioritatea o constituie preocupările şi nevoile bibliotecilor, aflate pe ordinea de zi a guvernelor şi factorilor de decizie locali. Tema abordată furnizează un instrument util de familiarizare a cititorului canadian cu activitatea specifică de bibliotecă. De asemenea, lucrarea permite autorilor nu doar identificarea realizărilor majore şi a provocărilor cu care se confruntă o comunitate aflată în permanentă evoluţie tehnologică, economică şi socială, ci şi observarea stării prezente a bibliotecilor, ca şi strategiile de dezvoltare a acestora. Toate acestea pot fi înţelese doar prin prisma contextului general al vieţii din Canada. Acolo unde a fost posibil, autorii au folosit articole şi documentaţie furnizată de guvern, asociaţii, instituţii şi mass media.

Contextul general: Profilul societăţii canadiene şi bibliotecile publice

Publicaţia „Canada Year Book 2007" realizează un profil detaliat al societăţii canadiene. Întinsă pe un teritoriu larg, înconjurat de trei oceane, populaţia numără 36,2 milioane de membri, care trăiesc în zece provincii sudice şi trei teritorii nordice. Deşi teritoriul reprezintă 40% din masa continentală, acesta este locuit de doar 1,3% din populaţia totală a globului. Un procent de 75% din locuitorii Canadei ocupă trei provincii: Quebec şi Ontario – în zona centrală şi Columbia Britanică – pe coasta Pacificului.

Majoritatea canadienilor locuiesc de-a lungul graniţei cu Statele Unite. 80% dintre aceştia se află în oraşe şi, datorită imigraţiei din ultimele decenii, cele şase zone importante concentrează 45% din populaţie, adică 14,1 milioane de locuitori, în timp ce mai puţin de 6 milioane (16,5%) locuiesc în oraşele mici sau în mediul rural.

În mare parte, Canada a beneficiat de spor de populaţie şi de creştere a forţei de muncă datorită imigranţilor. Populaţia cunoaşte un proces de îmbătrânire, şi doar în Nunavut – un vast teritoriu nord-estic – s-a înregistrat o creştere naturală datorată naşterilor. În perioada iulie 2005 – iunie 2006, au sosit în Canada 254.400 de imigranţi care s-au stabilit mai ales în marile centre urbane precum Montreal, Toronto sau Vancouver. În anii '90, 58% dintre imigranţi au venit din Asia şi din Orientul Apropiat, 22% au fost din Caraibe, din America Centrală şi de Sud, Africa şi SUA, iar 20% – din Europa. Rezultatul este o societate cosmopolită din punct de vedere etnic şi lingvistic.

Din perspectivă politică, Canada a avut forme competente de guvernare încă din 1791, dar iniţiativa de instaurare a unui guvern cu adevărat democratic a fost luată în anii 1840, când s-a pus problema federalizării coloniilor individuale, ajungându-se, în 1867, la acordul între acestea, prin alcătuirea unei Confederaţii. Acest acord s-a bazat pe prezenţa coloniştilor francezi şi britanici, într-o ţară cu comunităţi indigene – ca indienii din America de Nord, inuiţii şi metişii.

A urmat repartizarea competenţelor în zonele sociale-cheie, ceea ce s-a răsfrânt şi asupra dezvoltării bibliotecilor, de-a lungul istoriei Canadei: educaţia şi cultura (inclusiv religia şi limba) sunt responsabilitatea provinciilor. Fiind o

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

naţiune bilingvă, care se manifestă într-un cadru multicultural încă din anii '60, provinciile au dreptul de a-şi alege limba oficială şi propriile politici educaţionale şi culturale. În Quebec, sistemul de drept civil se bazează pe Codul Napoleonian, în timp ce în celelalte provincii, sistemul are la bază dreptul comun englez. Aceste deosebiri au condus la dezvoltarea diferenţiată a bibliotecilor.

Un al treilea nivel de guvernare – municipal sau regional, pentru oraşele mici sau zonele rurale, s-a impus tot mai mult în dezvoltarea bibliotecilor publice şi şcolare. Dacă legislaţia zonală creează cadrul legislativ pentru funcţionarea acestor biblioteci, dezvoltarea bibliotecilor publice şi şcolare cade în responsabilitatea guvernelor locale şi a conducerii şcolilor subvenţionate prin sistem de proprietate locală şi taxe şcolare.

Regiunile Quebec şi Ontario sunt două dintre cele mai populate provincii, concentrând 62% din populaţia ţării, dar nu toţi francofonii trăiesc aici. Există comunităţi de limbă franceză peste tot, în Canada, după cum există şi comunităţi vorbitoare de engleză în Quebec. De asemenea, nu toate popoarele indigene locuiesc în nord, şi există mici oraşe şi zone rurale care ţin de municipalităţile marilor oraşe.

Raportul *Educational Indicators in Canada: Report of the Pan-Canadian Education Indicators Program 2007* furnizează informaţii interesante asupra unor publicaţii referitoare la contextul în care funcţionează bibliotecile şi lucrează personalul specializat. În unele cazuri, aceste informaţii sunt comparate cu cele oferite de Organizaţia pentru Dezvoltare şi Cooperare Economică (OECD).

Pe măsura creşterii numărului de studenţi la universităţi, Canada a ajuns pe locul şase printre ţările OECD în privinţa persoanelor cu studii superioare. În această ţară, accesul studenţilor la Internet are o lungă tradiţie, comparativ cu celelalte ţări OECD: în 2003, existau în medie 15 studenţi la un computer de uz didactic, în prezent numărul fiind de şase studenţi. 89% dintre copiii de 15 ani beneficiază de o conexiune Internet acasă, fapt ce situează Canada pe locul al doilea în lume sub acest aspect, după Suedia (cu 90%).

Este interesantă o comparare a profilului comunităţii bibliotecilor cu cel al societăţii canadiene, în general. Studii recente furnizează date despre meseria de bibliotecar. La începutul anilor 2000, comunitatea bibliotecilor a realizat, prin cooperare, un studiu asupra resurselor umane din acest domeniu. *The Future of Human Resources in Canadian Libraries* este un raport amplu care arată faptul că schimbările intervenite în societate nu se reflectă încă în viaţa bibliotecilor. Dintre bibliotecari, doar 7% aparţin minorităţilor şi 1% – populaţiilor indigene, în timp ce, din totalul persoanelor angajate pe teritoriul ţării, numai 14% se încadrează în prima categorie, şi 3% – în cea de-a doua. Găsim reprezentări similare şi în privinţa personalului auxiliar care activează în biblioteci, iar în următorii ani va creşte numărul pensionărilor, deşi şapte biblioteci şcolare acreditate, membre ale Asociaţiei Americane a Bibliotecilor, înregistrează deja numeroase cereri de angajare.

Ca mulţi dintre membrii populaţiei canadiene, bibliotecarii au studii superioare sau de specialitate, unii având masteratul în două specializări, iar jumătate din personalul auxiliar sunt înscrişi la facultate. Din totalul de angajaţi, 49,5% sunt bărbaţi, iar 50,5% sunt femei.

Bibliotecile canadiene: Profil realizat pe baza anumitor studii

Pentru a înţelege nivelul la care se situează în prezent bibliotecile canadiene, este important contextul momentului, analizat pe baza mai multor studii efectuate de diferite agenţii. Astfel, Statistics Canada a publicat în 1999 un raport intitulat *Un profil al bibliotecilor din Canada*, având ca surse principale *The General Social Survey* din 1992 şi 1998, şi *The National Core Library Statistics Program* (NCLSP) din 1994 şi 1996.

Datele obţinute din prima publicaţie arată o scădere a numărului de canadieni care citesc în timpul liber (61% în prezent, faţă de 66% în 1992), a cititorilor de reviste (de la 80% la 71%) şi de ziare (de la 92% la 82%). Se înregistrează tot mai puţine cărţi, reviste, materiale audio şi video sau casete împrumutate pentru divertisment (de la 34% la 25% în prezent). Autorul se întreabă dacă aceasta reprezintă o tendinţă generală, sau doar o modificare a formei de lectură, datorate Internetului.

Datele obţinute din cea de-a doua sursă reflectă o cerere de informare crescută, concomitent cu necesitatea instruirii tehnice atât a personalului, cât şi a publicului din biblioteci. Dacă doi din zece canadieni folosesc Internetul ca sursă de venit, 30% îl utilizează în diverse alte scopuri. Un studiu efectuat în 1997, pe o bibliotecă publică, a arătat că 66,6% dintre canadieni au apelat la serviciile acestei unităţi în anul respectiv. (Statisticile anuale referitoare la bibliotecile publice sunt centralizate de Mississauga Public Library şi sunt oferite pentru informare curentă).

Pentru perioada 1997 – 1998, Statistics Canada a calculat că municipalitatea a alocat bibliotecilor publice şi şcolare cea mai mare parte a bugetului său, aproximativ 1,2 miliarde de dolari canadieni, reprezentând 63% din totalul alocat. Din bugetul federal (care include şi transferurile interguvernamentale pentru educaţie, sănătate şi alte necesităţi), s-au alocat bibliotecilor 2%, iar din cel teritorial – respectiv 35%.

Două studii recente, publicate de Biblioteca Naţională a Canadei şi de Statistics Canada, configurează profilul bibliotecilor canadiene, în *The National Core Library Statistics Program: Statistical Report, 1999: Cultural and Economic Impact of Libraries on Canada*, de Alvin Schrader şi Michael Brundin (2002), şi *Canadian School Libraries and Teacher-Librarians: Results from the 2003-04 Information and Communications Technologies in Schools Survey*, de David Coish (2005).

Schrader a afirmat: „De fapt, canadienii chiar folosesc bibliotecile, şi fac acest lucru surprinzător de mult. De pildă, în 1999, mai mulţi au mers la bibliotecă decât la film sau teatru. De asemenea, în ţară există mult mai multe biblioteci decât restaurante McDonald's şi Tim Hortons la un loc – 22.000 de biblioteci faţă de 2.049 de restaurante Tim Horton sau 1.200 McDonald's..." În plus, „nimic nu ilustrează importanţa socială a bibliotecilor mai bine decât sumele alocate anual pentru acestea – de exemplu, 3,5 miliarde de dolari, în 1999, pe întreg teritoriul ţării, reprezentând peste jumătate din bugetul alocat de guvernul federal pentru apărare".

Situaţia bibliotecilor şcolare şi a personalului aferent este însă mai puţin optimistă. În perioada 2003 – 2004, doar 93,3% dintre şcoli aveau o bibliotecă, pentru ciclul primar şi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

gimnazial. La nivel naţional, fiecare şcoală avea – în medie – 0,25% cadre angajate cu normă întreagă, specializate atât în dezvoltarea colecţiilor, cât şi în îndrumarea copiilor în procesul lecturii, prin colaborarea cu profesorii, pentru coordonarea fondurilor de carte disponibile cu cerinţele programei şcolare. Statisticile variază mult, în funcţie de provincie şi zonă. Un număr relativ mic de şcoli au ca angajat un tehnician, care este, de obicei, absolvent al unui colegiu de doi ani, având mai puţine responsabilităţi şi un salariu mai mic decât cel al unui bibliotecar cu studii superioare, dar care are experienţă în învăţământ. În unele cazuri, în bibliotecă lucrează membri din conducerea şcolii respective, sau chiar voluntari.

Pentru cărţi sau alte materiale din bibliotecile şcolare au fost alocate bugete destul de mici. Şcolile au cheltuit în medie 2.000 de dolari canadieni pentru cărţi şi 513 dolari pentru echipamente electronice. Unele şcoli de provincie au cheltuit cel mult 100 de dolari, sau chiar mai puţin.

Fondurile pentru aceste biblioteci au avut în principal două surse: unitatea şcolară respectivă (65,7%) şi conducerea locală sau zonală (60,5%). În plus, 29% dintre cei chestionaţi au menţionat şi alte surse de finanţare, cum ar fi târgurile de carte, asociaţiile între părinţi şi profesori, sau donaţiile.

În şcolile cu bibliotecar-pedagog, influenţa acestuia este resimţită în şcoală, prin intermediul educaţiei elevilor. Şi totuşi, este imposibil de trasat o legătură directă între existenţa unui program condus de un cadru specializat şi rezultatele obţinute la nivel regional în programul International School Assessment (PISA). Este necesar încă mult efort în acest domeniu, mai ales datorită Consiliului Ministerelor Educaţiei din Canada, care a inclus instruirea prin cultură/culturalizarea printre domeniile sale de interes. În acest sens, se va urmări:

• Crearea unor politici-cadru, la nivelul fiecărei jurisdicţii, în ceea ce priveşte educaţia, atât pentru vârsta şcolară, cât şi pentru adulţi.

• Crearea unor reţele de instruire a copiilor începând de la vârsta preşcolară până la 12 ani, precum şi a adulţilor, care să permită provinciilor schimburile de informaţii culturale.

• Dezvoltarea unor strategii de cercetare şi colectare a datelor, în domeniul culturii generale.

În februarie 2008, Primul ministru al regiunii Ontario, Dalton Guinty, a anunţat finanţarea în scopul unor noi angajări de personal în biblioteci, deoarece cercetările făcute în acest sens au demonstrat importanţa dezvoltării deprinderilor de a citi, prin intermediul programelor bibliotecilor şcolare.

În perioada 5 – 31 ianuarie 2005, a fost efectuat pentru departamentul Canadian Heritage un sondaj de opinie, la nivel naţional, pe tema *Să citim şi să cumpărăm cărţi, pentru agrement*. Sondajul a fost realizat telefonic, pe un eşantion de 1.963 de persoane cu vârste de peste 16 ani, în care au fost incluşi şi reprezentanţi ai minorităţilor limbilor oficiale, şi a avut ca scop principal furnizarea unei statistici detaliate a fenomenului de lectură şi achiziţie de carte pentru divertisment, ca şi aducerea la zi a rezultatelor din studiul *Reading in Canada 1991*, efectuate de Ekos în numele departamentului Canadian Heritage.

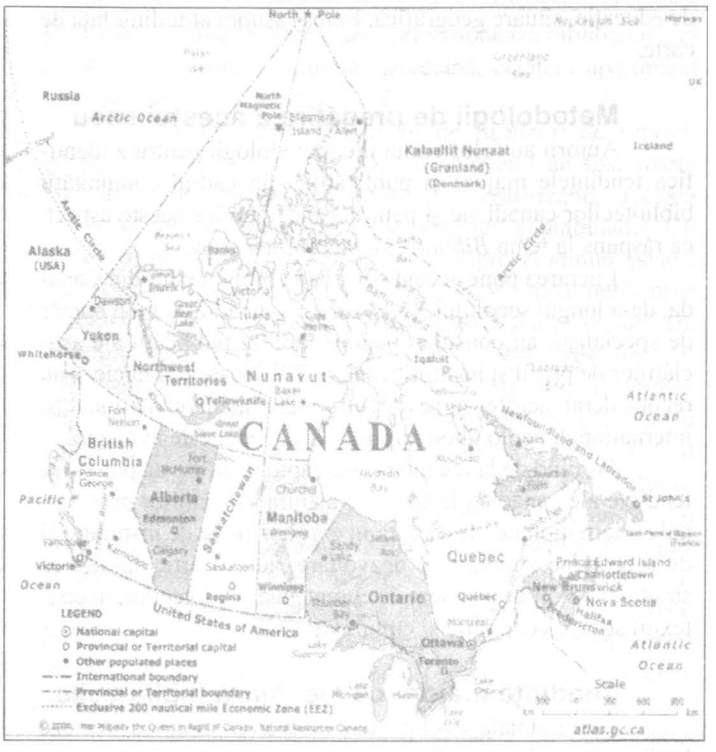

Sumarul raportului este următorul:

Contrar opiniilor alarmiste conform cărora rata lecturii tinde să scadă în societatea modernă, aceasta şi datorită influenţei negative a Internetului, studiul de faţă arată că plăcerea lecturii rămâne totuşi o deprindere solid înrădăcinată şi des întâlnită – o constantă a ultimilor 15 ani.

Cei intervievaţi au manifestat o atracţie crescută pentru toate genurile de carte, dar mai ales pentru literatură (romane de aventuri, s.f. etc.). Canadienii par vădit diferiţi faţă de americani, dintre care jumătate citesc în medie mai puţin de o carte pe an şi a căror rată de lectură a scăzut substanţial în ultimii 20 de ani, mai ales la publicul cu vârste cuprinse între 18 şi 24 de ani.

Contrar părerilor generale, nu există nimic care să indice faptul că popularitatea Internetului (jocuri video, chat, descărcare de muzică etc.) ar fi responsabilă pentru acest fenomen.

Mai mult, se pare că nu există nici un factor semnificativ care să indice scăderea interesului canadienilor pentru lectură.

De fapt, rata lecturii, studiată pe grupe de vârstă, pe numărul de cărţi citite şi pe preferinţele de genuri, pare a fi o caracteristică legată mai ales de vârsta subiecţilor, şi mai puţin de apartenenţa la o anumită generaţie. Nimic din comportamentul sau atitudinea tinerilor nu indică faptul că ei vor citi mai puţin pe măsură ce avansează în vârstă, sau că vor prefera anumite tipuri de literatură.

Rezultatele studiului ilustrează faptul că maturizarea tinerilor reprezintă, în fond, un factor de încurajare a lecturii, nicidecum invers:

• Persoanele mai mature (peste 55 de ani) citesc peste medie/mai mult.

• În termeni mai largi, generaţia care se apropie de pensie este mai educată, este mai dornică de învăţare continuă şi are avantajul unei speranţe de viaţă mai mari decât generaţiile anterioare.

• Ca şi alte studii precedente, studiul de faţă subliniază marea influenţă a factorilor demografici şi sociali (sex, nivel

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de educație, situare geografică, limbă) asupra atitudinii față de carte.

Metodologii de pregătire a acestui eseu

Autorii au folosit anumite metodologii pentru a identifica tendințele majore și publicațiile din cadrul comunității bibliotecilor canadiene și pentru a face publice aceste aspect, ca răspuns la tema *Bibliotecile pe ordinea de zi.*

Lucrarea pune accent pe situația bibliotecilor din Canada, de-a lungul secolului XXI. Autorii s-au adresat unui număr de specialiști, au consultat pagini de web, publicații ale asociațiilor de profil și instituții conexe din fiecare provincie și au reconsiderat aceste surse de informare la nivel național și internațional, acolo unde implicarea Canadei este evidentă.

Pornind de la recunoașterea faptului că există puternice tendințe ale canadienilor de a se alătura asociațiilor profesionale internaționale, de a căuta în exterior surse de inspirație și de a propune strategii de dezvoltare, autorii articolului s-au străduit să explice problemele curente ale bibliotecilor, în contextul social, economic și cultural al țării.

Tendințe majore ce afectează bibliotecile

Fără îndoială, evoluția tehnologică continuă să afecteze bibliotecile, oricare ar fi tipul, mărimea sau locația acestora. Singura constantă rămâne schimbarea însăși, și nu există niciun motiv de a stagna adaptarea la nou, aplicarea noilor tehnologii în serviciile de profil, instruirea personalului și a publicului în acest sens, pentru a putea beneficia de facilitățile tehnicii moderne. Trăind în era Internetului, bibliotecile încearcă să se integreze în acest tablou social general.

Tema sub care s-a desfășurat Luna Bibliotecilor din Canada – octombrie 2007 – a fost *Biblioteca – un univers la îndemâna ta*, și, în parteneriat cu alte 21 de organizații, a fost ilustrată direcția în care se desfășoară activitatea bibliotecilor. Tendința dominantă este aceea de a avea tot mai multe colecții în format electronic și servicii informatizate, astfel ca utilizatorii să poată avea acces la informație, comunicare și divertisment, dispunând de propriul timp și spațiu. Pe de altă parte, autorii au observat o tendință importantă care se manifestă mai ales – dar nu numai – în bibliotecile universitare și cele publice, aceea de a atrage publicul la sediile lor.

Susan Cleyle și Louise McGillis – în articolul lor intitulat „Last One Out Turn Off the Lights: Is This the Future of American and Canadian Libraries?" – se referă la anumite probleme apărute ca o consecință a dezvoltării tehnologice într-un ritm accelerat: bibliotecile și Internetul, sediile propriu-zise, accesul computerizat la servicii, atestarea personalului, viitorul asociațiilor de specialitate. Unii autori canadieni au articole contradictorii, propunând soluții alternative pentru aceeași problemă.

Standardizarea procedurilor de creare, conservare și accesibilitate de durată, împreună cu probleme privind copyright-ul, proprietatea intelectuală, taxarea și accesarea, rămân subiecte de interes maxim datorită creșterii rapide a posibilităților de digitalizare a materialelor tipărite provenind din diferite colecții.

Datorită acestui fapt, multe biblioteci se asociază în consorții pentru a-și spori puterea de cumpărare a materialelor cerute de utilizatori. Calitatea de membru se bazează pe anumite criterii: tipul de bibliotecă, jurisdicția, regiunea și sursa de finanțare. În anumite provincii, s-au făcut eforturi susținute pentru a oferi atât colecții tipărite, cât și digitale (inclusiv multimedia, CD-uri, DVD-uri etc.) fiecărui cetățean, indiferent de locație sau apartenență la o anumită filială.

De exemplu, în Saskatchewan, biblioteca zonală are sarcina stabilită prin *The Public Libraries Act, 1996*, de a coordona sistemul de biblioteci publice din regiune, prin dezvoltarea politicilor interne, menținerea surselor de informare electronice, repartizarea resurselor și furnizarea de servicii centralizate mai ieftine. Biblioteca zonală aplică și normativele *The Libraries Co-operation Act*, care stabilește un Comitet unic de conducere a bibliotecilor de diverse tipuri, cu scopul de a facilita cooperarea dintre bibliotecile publice, universitare, școlare și specializate, pentru îmbunătățirea serviciilor oferite.

Un model total diferit funcționează în Alberta, o provincie la vest de Saskatchewan, cunoscută pentru resursele sale de petrol. Biblioteca din Alberta este membră a organizației având deviza „acces liber pentru toți la informare, opinii și cultură", și are misiunea de a fi „lider de opinie în optimizarea resurselor și serviciilor printre membrii bibliotecii, propunând un model dinamic de colaborare".

Programe digitale canadiene realizate prin colaborare

O serie de proiecte au fost realizate prin colaborare. Exemple:

Biblioteca Alberta, Lois Hole Campus Alberta Digital Library:
http://www.thealbertalibrary.ab.ca/viewPosting.asp? postingID=46

Alouette Canada, Open Digitization Initiative. Un proiect sponsorizat de Canadian Association of Research Libraries și finanțat de Canadian Heritage, având ca scop dezvoltarea unui set de instrumente pentru metadate:
http:// www.alouettecanada.ca/home-e.php

Canadiana.org. Early Canadiana Online, cunoscută cu denumirea anterioară de Canadian Institute for Historical Microreproduction: http://www.canadiana.org/eco.php?doc=cihm

În trecut, Biblioteca Națională a inițiat cercetări cu privire la stadiul digitalizării și a realizat The Canadian Initiative on Digital Libraries (CIDL), care și-a concentrat activitatea mai ales pe problema digitalizării:
http://amicus.collectionscanada.gc.ca/aaweb-bin/aamain/itemdisp?sessionKey=999999999_142&l=0&d=2&v=0&lvl=1&itm=30347694

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

The British Columbia Electronic Library Network (BC ELN) oferă un al treilea model de colaborare. Fondat de către guvernul regiunii Columbia Britanică cu sediul în cadrul Universității Simon Fraser și destinat informării de calitate a tuturor studenților și cercetătorilor, BC ELN folosește o serie de trei cataloage care asigură accesul atât la colecțiile bibliotecilor membre, cât și la cele ale bibliotecilor publice. Comitetul de conducere a rețelei este, din oficiu, membru al Secțiunii Biblioteci Publice din cadrul Ministerului Educației și al British Columbia Library Association.

În alte părți ale țării, se manifestă o colaborare mai strânsă între diferitele tipuri de biblioteci, și totuși sistemele de transmitere a colecțiilor și serviciile oferite sunt mai puțin formale și mai evidente decât în Saskatchewan, Alberta și Columbia Britanică.

În timp ce consorțiile acționează în mod specializat pe anumite tipuri de biblioteci, specialiștii canadieni au pus bazele Consorțiului Canadian, afiliat la International Coalition of Library Consortia, și care cuprinde 17 membri reprezentând toate tipurile de biblioteci, cu excepția celor școlare.

În anii '90 a început procesul de digitalizare a colecțiilor din țară. Departamentul Industry Canada a recurs la fonduri guvernamentale pentru a gestiona un program având ca scop angajarea tinerilor, dezvoltarea economică și tehnologică, pentru susținerea și aplicarea unor proiecte pe întreg teritoriul țării. În 2003 a fost evaluat programul *Canada's Digital Collections*, conținând colecțiile arhivate, care sunt puse la dispoziția utilizatorilor prin intermediul Library and Archives Canada.

Există multe alte instituții ce au beneficiat de avantajele finanțării federale, zonale sau prin campanii și donații, pentru a-și extinde volumul de material electronic.

Profesorul Ali Shiri a analizat utilizarea softului Knowledge Systems în peste 30 de colecții digitale din țară, într-un articol susținut la Canadian Association of Information Science, în 2002. La sfârșitul lucrării, autorul face o listă a proiectelor, observând caracteristicile lor de accesibilitate și putând astfel să propună anumite recomandări pentru o dezvoltare ulterioară.

Finanțarea în continuare a colecțiilor și serviciilor din taxe publice și taxe universitare a condus la o anumită abordare a planificării și gestionării în domeniu. Căutând site-uri importante, au fost descoperite mai multe exemple de chestionare online, sondaje de opinie, discuții între grupuri de utilizatori, toate acestea atât la nivel național, cât și regional, zonal sau instituțional. Feedback-ul primit în urma acestor interacțiuni oferă baza unor strategii, realizând totodată și rapoarte regulate ale realizărilor în acest sens. Asumarea responsabilității trebuie să fie o componentă esențială a „binelui public", devenind astfel un partener eficient.

Parteneriatele contribuie și ele la recunoașterea, promovarea și interesul mass media sau al factorilor de decizie, în această privință. Spre sfârșitul anilor '90, organizația Book and Periodical Council of Canada a publicat o broșură intitulată „Dividendele: Valoarea Bibliotecilor Publice din Canada", cu scopul de a oferi ajutor specializat unor oameni diferiți – de la personalul angajat, sau membrii consiliilor locale, până la publiciști, comercianți sau oficiali guvernamentali, care să poată dezbate beneficiile economice și sociale obținute de pe urma bibliotecilor publice. Printre beneficiari, se numără nu numai utilizatorii, toți cei implicați în „lanțul de carte" sau cei care aprovizionează bibliotecile, ci și întreaga industrie culturală canadiană, cetățeni aparținând celor mai diverse categorii.

Din analiza activității a 24 de furnizori de servicii publici și privați, a reieșit faptul că oamenii au fost foarte mulțumiți de bibliotecile publice, ierarhizând această preferință pe locul al treilea, după pompieri și ambulanță. Cu toate acestea, bibliotecile trebuie să lupte continuu pentru buget și să fie mereu în stare de alertă. După publicarea articolului „Dividende", au mai fost lansate și alte apeluri. De exemplu, în 2004, Wendy Newman – fost președinte al Canadian Library Association și membru al mai multor organisme federale responsabile cu dezvoltarea infrastructurii necesare accesului informatizat de mare viteză, a fost însărcinată de Consiliul Director Teritorial să evalueze influența bibliotecilor publice. Rezultatul a fost un studiu intitulat *Bibliotecile publice – prioritate a Canadei: Evaluări și oportunități*, în care analizează cu atenție cele mai importante politici și programe guvernamentale, la diferite nivele și include date statistici și exemple, demonstrând astfel inovația, credibilitatea, fezabilitatea și succesul bibliotecilor publice.

Comunitatea bibliotecilor a acționat cu putere prin intermediul asociațiilor de profil, susținându-și la unison problemele și strategiile, la nivel guvernamental. Astfel, încă din 2000, guvernul federal a luat la cunoștință despre necesități din domeniu, ca de exemplu: nevoia accesului computerizat de mare viteză, pe întreg teritoriul țării; importanța digitalizării colecțiilor; necesitatea unei legislații a dreptului de copiere digitală, prin care să fie recunoscute atât drepturile autorilor cât și cele ale utilizatorilor; impactul și importanța unei politici poștale speciale pentru cărți implicate în schimb interbibliotecar sau în serviciul de distribuție, dar și necesitatea aplicării acestor politici asupra materialelor de altă natură decât cartea; contribuția bibliotecilor în domeniile învățământ, știință și tehnologie, în contextul unei societăți bazate pe cunoaștere.

Într-adevăr, toate sectoarele comunitare și-au dezvoltat strategii de abordare și instrumente pentru propagandă, iar asociațiile lor fac din aceasta o componentă activă și constantă a activității lor. Asociația Bibliotecilor din Canada a menținut cu guvernul relații profesionale menite să contribuie la găsirea strategiilor optime pentru fiecare problemă. Toate aceste instrumente auxiliare pot fi găsite pe site-urile unor asociații, inclusiv al celei mai sus menționate.

Continua dezvoltare tehnologică, economică și socială, ca și reacțiile din partea utilizatorilor, au determinat o mai bună cooperare în privința instruirii și o permanentă perfecționare profesională. Multe dintre asociațiile zonale s-au alăturat pentru a oferi pachete de instruire a personalului, ca și o serie de alte oportunități. Rețeaua națională canadiană a asociațiilor profesionale regionale „The Partnership" oferă programe și servicii membrilor a unsprezece asemenea asociații. De exemplu, există aproape 90 de conferințe pe suport audio și electronic, cursuri online și cursuri audio, seminarii, posibilități de audiere a unor experți, discounturi la publicații, multe dintre ele având autori americani. Temele cursurilor sunt variate, mergând dincolo de funcțiile sau serviciile bibliotecii, până la noile deprinderi și experiențe cerute de comunitate. Programul „The Partnership" a inițiat o nouă publicație online: „The Canadian Journal of Library and

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Information Practice and Research", care adună informaţii, dovezi şi experienţă de pe întreg teritoriul ţării.

În Canada s-a scris mult despre diversitatea etnică şi despre importanţa includerii sociale, economice şi culturale. S-au depus eforturi considerabile şi în privinţa persoanelor cu dizabilităţi. În acest sens, există unele biblioteci specializate: Biblioteca Institutului Naţional pentru Nevăzători (CNIB) a acţionat atât la nivel naţional cât şi internaţional pentru aplicarea tehnologiei în scopul facilitării accesului, prin adoptarea standardului DAISY şi prin transformarea materialelor sale în formate mult mai accesibile. În ultimii ani, Biblioteca Naţională a jucat şi ea un rol esenţial, prin programe de subvenţionare, comitete de consultanţă şi grupuri operative. Recent, i s-a cerut conceperea (între 2007 şi 2010) şi evaluarea unei strategii pentru implementarea la nivel naţional a unor parteneriate, activităţi şi servicii care să vină în întâmpinarea nevoilor de informare a persoanelor cu dizabilităţi. Tot mai mult, bibliotecile publice, şcolare şi universitare oferă servicii pentru acest tip de utilizatori, atât prin intermediul calculatorului, cât şi prin consultanţă sau asistenţă, acolo unde este necesar. Fiecare regiune prezintă un mod de abordare oarecum diferit în privinţa elevilor cu dizabilităţi, din clasele primare şi gimnaziale.

Într-un articol scris în toamna anului 2007, Jutta Treviranus, director şi membru fondator al Centrului de Resurse ale Tehnologiilor Adaptative din cadrul Facultăţii de Studii ale Informaţiei de la Universitatea din Toronto, reaminteşte faptul că adevăratele valori din domeniul cunoaşterii sunt ideile inovatoare şi creative care apar în zona de graniţă a oricărui domeniu, niciodată din respectarea normei. Astfel, autoarea îndeamnă la neacceptarea modelului destinat omului de nivel mediu, indiferent de domeniu, ci, dimpotrivă, la asimilarea proiectelor atotcuprinzătoare care privesc noile tehnologii. Aceasta se poate întâmpla doar prin colaborarea tuturor factorilor de decizie, la nivel internaţional.

La iniţiativa Bibliotecii şi Arhivei Naţionale, s-au ţinut conferinţe printre membrii utilizatori, reprezentanţi ai populaţiilor indigene, iar la Universitatea British Columbia a fost iniţiat un program pentru susţinerea masterului, apelând la instituţii de învăţământ şi la municipalităţi ale mai multor regiuni pentru strângerea de fonduri destinate acestor iniţiative.

În perioada 1970 – 1990, Biblioteca Naţională a creat un sistem de achiziţii şi împrumut în principalele limbi ale populaţiilor conlocuitoare, iar materialele au fost trimise, pe termen lung, bibliotecilor publice din teritoriu, pe baza necesităţilor lingvistice. Cu toate acestea, după 1990 a devenit foarte clar faptul că realitatea multiculturală a ţării nu putea fi deservită de un singur centru – Ottawa. Mai multe oraşe şi instituţii şi-au asumat deja această realitate, prin includerea acesteia în toate sectoarele comunităţii canadiene: economic, social, lingvistic şi cultural. În capitolul „Biblioteci publice" vor fi prezentate comentarii privind acest aspect.

Bibliotecile din Canada au manifestat un interes continuu şi s-au implicat în diferite forme de educare prin lectură – de la cea de bază, destinată adulţilor, până la învăţarea limbilor oficiale, la folosirea limbilor autohtone sau la extinderea aplicării calculatorului şi a aparaturii media. Ele au colaborat la nivel local, regional şi naţional, dar şi cu organizaţii non-profit specializate – precum CODE (Organizaţia Canadiană pentru Dezvoltare prin Educaţie), Media Awareness Network, Movement for Canadian Literacy şi AlphaPlus. Recent, a fost creat un nou site pentru personalul bibliotecilor: www.librariesandliteracy.ca

În ianuarie 2008, studenţii şi bibliotecarii de la Queen's University, împreună cu cei de la Universitatea British Columbia, de la Memorial University din Newfoundland şi de la Laurentian University au organizat prima colectare de fonduri la nivel naţional, sub deviza „Culturalizarea ca mod de viaţă" – acţiune dedicată combaterii analfabetismului în ţările în curs de dezvoltare. Câte doi studenţi din fiecare universitate şi-au desfăşurat activitatea în principalele biblioteci din fiecare campus, timp de zece zile consecutive, reuşind să strângă peste 20.000 de dolari canadieni din donaţii din partea studenţilor, facultăţilor şi a membrilor comunităţii. Aceste fonduri vor fi folosite pentru a construi cinci biblioteci şcolare în Nepal – una dintre ţările cu cel mai scăzut grad de alfabetizare din Asia. Întreaga construcţie va fi realizată prin intermediul faimoasei organizaţii filantropice „Room to Read". Evenimentul a fost organizat de un grup de studenţi numit DREAM, susţinuţi de entuziasmul conducerilor bibliotecilor Stauffer, Koerner, Queen Elizabeth II şi Desmerais, precum şi de Queen's Integrated Learning Centre. Ediţia din acest an a evenimentului a avut un success atât de mare încât organizatorii intenţionează extinderea lui în zece biblioteci universitare din ţară, anul viitor. Detalii pe adresa www.liveinfor literacy.com

Concluzia care se desprinde este aceea că provocările la care trebuie să facă faţă bibliotecile canadiene şi personalul lor sunt cele întâlnite peste tot în lume, în cazul ţărilor dezvoltate informaţional şi având societăţi pluraliste. Comunitatea canadiană a bibliotecilor face eforturi pentru crearea, menţinerea şi dezvoltarea locului şi identităţii proprii, printre furnizorii de servicii competitivi, într-o economie informatizată la nivel global. Rezultatele cercetărilor privind utilizatorii, impactul, parteneriatele şi cooperarea reprezintă câteva dintre principalele strategii, combinate cu folosirea tehnicilor curente de comunicaţie şi consiliere.

Ceea ce s-a realizat în domeniu este colaborarea – între diferite tipuri de biblioteci, de regiuni, sau pe diverse subiecte. Personalul specializat a înţeles importanţa consultanţei şi a abordărilor bazate pe probe concrete, fiind pregătiţi pentru analiza propriilor resurse şi pentru creşterea capacităţii de evaluare a efectelor calitative ale acestuia. Bibliotecarii canadieni se implică tot mai mult în cercetare, inovaţie şi educaţie, nu numai la nivelul obţinerii masterului în cele şapte universităţi de specialitate din ţară, dar şi la nivelul doctoratului, în programe precum Northern Exposure to Leadership Institute, iniţiat de Ernie Ingles de la Universitatea Alberta, ca şi în demararea unor proiecte şi parteneriate atât naţionale cât şi internaţionale.

Traducere de Cristina STAICU

(Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008), Nr. 2, pp. 127 – 159)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Atenția acordată grupurilor vulnerabile în China: o bibliotecă vastă cu incluziune socială

(II)

Li ZHAOCHUN
Huang QUNQING

Filiala Lechang – a veni în ajutorul districtului lovit de uragan

Ce am făcut pentru districtul afectat?

Bibliotecile districtuale din provincia Guangdong s-au dezvoltat surprinzător. Începând cu anul 2004, proiectul bibliotecii mobile din Guangdong a fost considerat un act important pentru construirea unei provincii culturale şi a unei societăţii armonioase. Un fond special de cinci milioane de CNY pe an va fi folosit pentru organizarea unor filiale mobile în cadrul bibliotecilor publice din districtele subdezvoltate. Ne-am asumat responsabilitatea de a cumpăra cărţi şi echipamente (rafturi pentru cărţi, furgonete de cărţi, imprimante, monitoare magnetice etc.) şi de a le repartiza în fiecare filială. Filialele au prestabilită o cotă parte de 10.000 de cărţi şi efectuează schimburi interfiliale la fiecare şase luni. Filiala din Lechang, un district muntos din nordul provinciei Guangdong, a fost înfiinţată în iulie 2005, fiind a douăzeci şi doua filială mobilă.

Cum a distrus inundaţia biblioteca?

Pe 14 iulie 2006, o inundaţie catastrofală, cauzată de uraganul Bilis, a afectat Lechang. În dimineaţa acelei zile, biblioteca, aşezată pe malul râului, a fost anunţată de departamentul de previziune a inundaţiilor că râul va creşte cu un metru. Personalul a depus un mare efort pentru a muta, până după-amiază, cărţile şi echipamentele de birou la etajul al doilea. Râul era în revărsare continuă, bibliotecarii erau în nesiguranţă şi, în cele din urmă, au fost mutaţi cu bărcile de salvare. Târziu în noapte, biblioteca a fost inundată la o adâncime de cinci metri, iar biblioteca mobilă de la etajul al doilea, până la o adâncime de 1,62 metri. Aproape toate cele 80.000 de volume ale Bibliotecii publice Lechang, colectate timp de decenii, şi cele 20.000 de volume ale bibliotecii mobile au fost distruse într-o clipă, ca şi echipamentul de birou.

Ce am putut face pentru reconstruire?

Inundaţia a acoperit întreg oraşul, distrugând aproape 12.060 de case şi 3.000 de magazine, cauzând o pierdere de peste trei milioane CNY. Deşi guvernul a acordat o mare importanţă refacerii districtului, a fost greu să se reconstruiască biblioteca într-un timp foarte scurt. Pentru a satisface nevoile rezidenţilor de viaţă culturală, directorii de biblioteci din provincia Guangdong s-au întâlnit în octombrie şi au ajuns la o propunere scrisă, făcând apel la toate bibliotecile şi la toţi bibliotecarii din provincie pentru asistenţă, donaţii de carte, echipamente de birou sau bani, pentru ca biblioteca să fie cât mai repede reconstruită şi redeschidă. Propunerea a fost publicată în presa scrisă, pe site-urile bibliotecilor publice şi de colegiu, ca şi pe blogul bibliotecarului şef de la Universitatea Sun Yat-sen.

Cât de târziu a fost redeschisă biblioteca?

Propunerea a atras un suport larg din partea bibliotecilor, bibliotecarilor şi editorilor. La şase luni după dezastru, biblioteca s-a redeschis. Festivitatea de donaţie şi de prezentare a avut loc pe 14 ianuarie 2007. Am reînnoit filiala mobilă cu o cotă standard de 10.000 de cărţi în valoare de 400.000 de CNY, şaisprezece rafturi, două furgonete pentru cărţi, computere, imprimante, un monitor magnetic şi alte echipamente de birou.

Universitatea Sun Yat-sen a donat 4.000 de cărţi noi, iar un bibliotecar din Urumchi, un oraş îndepărtat de Guangzhou, a contribuit cu 2.000 de CNY. În total, Biblioteca din Lechang a primit o nouă filială mobilă din partea bibliotecii noastre, 20.000 de cărţi de la alte biblioteci şi 20.000 de CNY din partea unor bibliotecari. Redeschiderea satisface astfel setea rezidenţilor de lectură.

Două filiale – încercarea de a ajunge la districtele îndepărtate din Tibet

Motuo, un loc minunat, dar fără un drum de acces

În Marele Canion Yarlung Zangbo din Tibet există un loc intitulat Motuo care, în buddhismul tibetan, înseamnă *Lotusul ascuns de zăpadă*. Locul este înconjurat de munţi înalţi acoperiţi de zăpadă din noiembrie până în aprilie. Fiecare dintre cele patru poteci duce către un munte de peste 4.000 metri înălţime. Toate aprovizionările trebuie efectuate fizic, înregistrându-se morţi cauzate de zăpadă şi de alunecările de teren. În ultimele decenii, guvernul a iniţiat numeroase proiecte şi a investit mult în construirea de drumuri, dar a fost foarte greu de realizat ceva din cauza terenului dificil şi a distrugerilor provocate de alunecările de teren survenite după încheierea lucrărilor. Din cauza geologiei extrem de complicate, Motuo este singurul district din China care nu are, până în prezent, un drum pentru accesul maşinilor.

O bibliotecă districtuală de o mare semnificaţie

Cu mai puţin de 1.000 de cărţi în fondul guvernului local şi al şcolilor şi cu nici o bibliotecă în tot districtul, populaţia a fost afectată de o alfabetizare slabă şi de o viaţă culturală precară. Cu toate acestea, perspectivele sunt acum diferite datorită faptului că biblioteca din Motuo a fost inaugurată în august 2006 ca o filială a bibliotecii noastre. Am furnizat 17.000 de volume, computere, echipamente de birou (printre care un proiector, CD-uri, boxe etc.) şi instruire. Biblioteca din Motuo a făcut un mare pas înainte prin cele 1,7 volume de colecţie per capita, ajungând astfel în topul bibliotecilor de district din toată ţara. Având acces la 36 de şcoli şi centre de învăţare, rezidenţii beneficiază de servicii de bibliotecă în ceea ce priveşte alfabetizarea, sănătatea, viaţa

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

culturală, activitățile economice și de înțelegere a lumii. Cărțile sunt hrană mentală și vaccinuri culturale care îi ajută rezidenți să facă față provocărilor culturale lansate de construirea drumului și de Internet.

Un transport unic, cu reacții puternice

Cele 17.000 de cărți și echipamente pe care le-am donat cântăreau 7.500 kg, fiind cărate pe umeri de 300 de porteri, pe o cărare dificilă, timp de patru zile. În materialul video filmat în mod special pentru acest transport îți atrage atenția o fetiță-cărăuș de nouă ani. Împreună cu mama ei a cărat o încărcătură de 25 kg pentru a câștiga ceva din taxa de transport de 50 CNY. În acest loc izolat, a fi cărăuș este singura modalitate de a câștiga bani. Mulți copii sunt trimiși să fie cărăuși în loc să meargă la școală. Compania Guangdong S.F. Express, care a donat 150.000 CNY pentru plata transportatorilor, a donat încă 240.000 CNY pentru a ajuta ca 100 de copii de naționalitate Monba din Motuo să-și continue școala.

Filiala Chayu, un alt ținut cultural de poveste

Districtul Chayu, aflat la 1.000 de kilometri de Lhasa, este de asemenea localizat într-o zonă muntoasă îndepărtată din Tibet, având însă condiții mai bune în comparație cu Motuo. Totuși, rezidenții suferă din cauza vieții culturale precare întrucât aici nu au existat librării sau biblioteci publice. Pe 8 mai 2007, a luat ființă Biblioteca din Chayu, ca filială a Bibliotecii provinciei Guangdong Sun Yat-sen, la poalele muntelui sfânt Demula. Am donat 15.000 de cărți noi, computere și alte echipamente și am trimis o echipă de lucru pentru a sprijini organizarea bibliotecii. Echipa a străbătut un drum lung de la Guangzhou la Chayu, urcând până la 4.700 de metri pe Muntele Sejila și 5.080 de metri pe Muntele Demula, și a pornit la lucru în ciuda faptului că suferea din cauza altitudinii. Nu a fost ușor, dar lucrătorii au fost bucuroși de faptul că viața culturală se va îmbunătăți, iar decalajul digital va fi în mod evident redus, pentru ca această bibliotecă să poată beneficia de resursele digitale ale bibliotecii noastre centrale.

Despre autori

Li Zhaochun este bibliotecar șef la Biblioteca Sun Yat-sen din provincia Guangdong din 1998. Născut în 1949, Li a lucrat la Biblioteca Sun Yat-sen din provincia Guangdong din 1975 și a îndeplinit o funcție oficială în districtul Qingxin între anii 1996 și 1997. Din anul 2000, a sprijinit înființarea a 56 de biblioteci filiale în interiorul și în exteriorul provinciei Gunagdong. E-mail: zhaochun@zslib.com.cn

Huang Qunqing este bibliotecară la Biblioteca Sun Yat-sen din provincia Guangdong. S-a născut în ianuarie 1965 și a absolvit Facultatea de Biblioteconomie a Universității Wuhan în 1985. A lucrat la Biblioteca de Știință și Tehnologie din provincia Guangdong până în 2005. Din 2006, lucrează la Biblioteca Sun Yat-sen din provincia Guangdong. E-mail: qunqing@zslib.com.cn

Traducere de Gabriela TOMA

(Din „IFLA Journal", Vol. 34 (2008), Nr. 1, pp. 13 – 19)

Simpozion pe tema schimburilor culturale chino-române

La 21 mai a.c. s-a desfășurat, la Universitatea de Studii Străine din Beijing, simpozionul *Schimburi culturale chino-române – traducerile și dialogul intercultural.* Activitatea a fost organizată de către universitatea amintită, Ambasada României la Beijing și Institutul Cultural Român de la București.

La simpozion au participat Grete Tartler Tăbăraș din partea Ministerului român de Externe, Florentina Vișan, cunoscută sinologă, șefa Catedrei de Limbi Orientale a Facultății de Limbi și Literaturi Străine din Universitatea București, românologi chinezi din diferite instituții din țara noastră, precum Feng Zhichen, Lu Xianggan, Zhang Zhipeng, Cui Nianqiang, Gao Xing, Ding Chao, și alți specialiști români și chinezi.

Mulți participanți au luat cuvântul, prezentând studii și rezultate din domeniile traducerilor literare și al promovării reciproce a culturii chineze și române.

(Text reprodus din „Puntea Prieteniei", Radio China Internațional – Redacția română, Nr. 18, iunie 2008)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din viața filialelor Bibliotecii Metropolitane București

BIBLIONET
Centrul public de Internet

Gama serviciilor oferite comunității de către Biblioteca Metropolitană București s-a îmbogățit. Din dorința de a răspunde nevoii utilizatorului de a obține informații și din alte surse decât cartea, BMB facilitează accesul gratuit la Internet tuturor celor care îi trec pragul.

Totul a început în toamna anului 2007, atunci când a fost lansat Programul **Global Libraries**, finanțat de **Fundația Bill&Melinda Gates** din Statele Unite și gestionat în România de **IREX (International Research&Exchanges Board)**, organizație internațională non-profit. Biblioteca Metropolitană București a fost selectată, alături de alte biblioteci publice din cinci județe (Iași, Ilfov, Hunedoara, Sălaj, și Tulcea), pentru a deschide un astfel de centru-pilot de Internet.

Pornind de la principiul conform căruia computerele și Internetul fac legătura între oameni și informații de maximă importanță, care pot duce la îmbunătățirea stării de sănătate, a nivelului de educație și a șanselor de angajare, programul Global Libraries urmărește diminuarea discrepanțelor existente în societate prin punerea la dispoziția publicului larg a accesului la tehnologia informației.

Așadar, programul amintit își propune să ofere utilizatorilor acces gratuit la Internet în bibliotecile publice din România, dar și să transforme bibliotecile în centre moderne și dinamice de informare, care să răspundă nevoilor comunităților în care funcționează. Primul pas a fost înființarea de rețele informatizate cu acces public în bibliotecile din cele cinci județe. La nivelul acestora, biblioteca județeană centrală din fiecare regiune realizează o rețea ce va cuprinde maximum trei puncte de lucru (13 în total), amplasate în capitalele de județ și în bibliotecile orășenești și comunale.

Fundația Bill&Melinda Gates a dotat *Biblionetul* din BMB cu 11 calculatoare și o imprimantă multifuncțională, toate de ultimă generație, investiția ridicându-se la 15.167 dolari. Conștienți că baza materială, indiferent cât de performantă ar fi, este un factor necesar, însă nu și suficient, pentru atingerea performanțelor propuse, inițiatorii proiectului au considerat o prioritate pregătirea în domeniul vizat a resursei umane implicate. Astfel, au fost organizate cursuri susținute de lectori din țară și străinătate, în cadrul cărora participanții (bibliotecarii) au fost pregătiți să răspundă diverselor solicitări. Din partea bibliotecii noastre au participat Gabriela Teodorescu și Andreea Covaci, ele desfășurând activitate de îndrumare în cadrul Biblionetului inaugurat la Sediul Central în data de 11 iunie 2008.

Faza-pilot a proiectului se va încheia în luna septembrie, când, după evaluarea parametrilor atinși, va demara a doua etapă cu scopul declarat de extindere la nivel național în următorii cinci ani. (*Carmen SCOIPAN*)

Zilele Culturii Peruane

În ziua de 15 iulie 2008, la Biblioteca *ION CREANGĂ*, în prezența Excelenței Sale Domnul Ambasador Extraordinar și Plenipotențiar al Republicii Peru în România, Elard Escala, a avut loc deschiderea oficială a *Zilelor Culturii Peruane*, eveniment înscris în Proiectul *Diversitate Culturală*, parte a Programului Uniunii Europene – *2008 – Anul European al Dialogului Intercultural*. Programul s-a desfășurat în perioada 15 – 18 iulie 2008 și a cuprins expoziția de carte și proiecțiile de filme documentare și artistice oferite de ambasadă.

A doua zi a avut loc proiecția filmului documentar în limba engleză *Peru, land of the inkas* și a filmului artistic *Pantaleón y las visitadores*, ecranizarea satirei lui Mario Vargas Llosa, în regia lui Francisco J. Lombardi. Pe 17 iulie, am proiectat filmul artistic *El bien esquivo* în regia lui Augusto Tamayo San Román, iar pe 18 iulie, *La boca del lobo* regizat de Francisco J. Lombardi. Expoziția de imagini din Peru, precum și filmele artistice și documentarul au fost oferite prin generozitatea Ambasadei Peru în România. Vă invităm, cu această ocazie, la *Zilele Culturii Mexicane*, care vor avea loc între 17 septembrie și 6 octombrie 2008! (*Gabriela TOMA*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Orizonturi

Zilele Culturii Polone la Suceava

În organizarea Uniunii Polonezilor din România, în perioada 25 – 27 iulie 2008, la Suceava a avut loc cea de-a zecea ediţie a *Zilelor Culturii Polone*, sub forma unei conferinţe ştiinţifice dedicate trecutului şi prezentului relaţiilor româno-polone, înţelese în sens larg şi în diversele lor manifestări. Desfăşurată sub deviza „Mai aproape unii de alţii", conferinţa de anul acesta a reunit cercetători din România şi Polonia, dar şi din Ucraina, Republica Cehă şi Republica Moldova, pe care îi leagă aceleaşi pasiuni şi interese. Aşa cum a precizat preşedintele Uniunii Polonezilor din România, Ghervazen Longher, „Manifestările din cadrul *Zilelor Culturii Polone* sunt menite să apropie popoarele român şi polon, să promoveze cultura polonă în România, să favorizeze deschiderea către alţii şi cunoaşterea comunităţii poloneze din Bucovina multietnică".

După deschiderea oficială a manifestării, la care au participat personalităţi române şi reprezentanţi diplomatici polonezi, a urmat desfăşurarea propriu-zisă a conferinţei, care s-a desfăşurat în cadrul a trei secţiuni: istorie, literatură şi cultură, precum şi cea consacrată problematicii minorităţilor naţionale.

La lucrările simpozionului de istorie, desfăşurat la Muzeul Ştiinţelor Naturii din Suceava, sub deviza *Polonia şi România – de la vecinătatea istorică la parteneriatul european* şi având ca moderatori pe conf. dr. Florin Anghel, dr. Constantin Rezachevici, dr. Nicolae Mareş şi dr. Ion Constantin, au fost prezentate următoarele comunicări: Dumitru C. Grama – Chişinău: *Lupta românilor moldoveni din Basarabia şi a polonezilor până în 1918 pentru a vieţui în state naţionale suverane*; Hanryk Walczak – Szczecin: *Problema stabilirii de relaţii dipomatice oficiale între Polonia şi România în anii 1918 – 1919*; Florin Anghel – Constanţa: *Proiecte de organizare a noii Europe: stabilirea relaţiilor diplomatice şi a frontierei dintre România şi Polonia (1918 –1919)*; Hanna Szechowicz – Włocławek: *Activitatea diplomatică a lui Michał Sokolnicki*; Constantin Rezachevici – Bucureşti: *Luptele lui Jan Potocki cu Mihai Viteazul după broşura căpitanului Stanisław Bartholan din 1601*; Michał Jurecki – Cracovia: *Pompa funebris în Moldova – ideea bizantină a statului şi suveranului*; Tatiana Cojocaru – Bucureşti: *Uście, domeniul Movileştilor din Polonia*; Florin Pintescu – Suceava: *Relaţii militare moldo-polone în timpul regelui Jan III Sobieski*; Alina Felea – Chişinău: *Câteva informaţii despre familia Imbault*; Veniamin Ciobanu – Iaşi: *Problema românească şi cea polonă în primul deceniu şi jumătate al secolului al XIX-lea*; Ion Stanciu, Iulian Oncescu – Târgovişte: *Franţa şi polonezii în epoca afirmării naţionale a românilor pe scena europeană (1848 – 1866)*; Józef Szymeczek – Cieszyn (Teschen): *Biserica evanghelică în Bucovina şi Silezia Cieszyn-ului înainte de destrămarea Austro-Ungariei*; Maciej Krotofil (Toruń): *Puşcaşii ucraineni din Sici în Bucovina – prevestire la începutul războiului polono-ucrainean*; Magdalena Strykier – Toruń: *Contribuţie la biografia aghiotantului lui Józef Piłsudski şi a ataşatului militar în România, generalul de divizie Bolesław Wieniawa-Długoszowski*; Jan Wiśniewski – Toruń: *Colaborarea politico-militară polono-română în Siberia, 1918 – 1920*; Paweł Rutkowski – Toruń: *Presa românească faţă de războiul polono-sovietic 1919 – 1920*; Nicolae Mareş – Bucureşti: *Titulescu şi Basarabia în contextul polonez*; Elena Ploşniţă – Chişinău: *Rolul comunităţi poloneze în evoluţia muzeografiei de istorie din Basarabia (sf. sec. XIX – 1940)*; Violetta Rezler-Wasilewska – Łambinowice-Opole: *Prizonierii români şi Locul Memoriei Naţionale din Łambinowice*; Radu Florian Bruja – Suceava: *Un comunist polonez în secţia românească a Kominternului: Alexander Danieluk Ştefanski*; Krzystof Nowak – Katowice: *Polonia şi polonezii despre Transilvania şi Dobrogea (1918 – 1939)*; Bogdan Alexandru Schipor – Iaşi: *O perspectivă britanică asupra alianţei româno-polone în primăvara anului 1939. Problema garanţiilor*; Ion Constantin – Bucureşti: *Rolul medicului legist român Alexandru Birkle în apărarea şi susţinerea adevărului cu privire la masacrele de la Katyń*; Piotr Gołdyn – Konin: *Ecourile vizitei Papei Ioan Paul al II-lea în România (1999), reflectate în presa poloneză*; Joanna Danielewska – Toruń: *Participarea armatei române la misiunea de stabilizare din Irak*.

Moderată de prof. dr. Constantin Geambaşu, secţia de literatură şi cultură şi-a desfăşurat lucrările la Muzeul Ştiinţelor Naturii din Suceava, fiind prezentate următoarele referate: Olimpia Mitric – Suceava: *100 de ani de la naşterea profesorului Ion C. Chiţimia*; Constantin Geambaşu – Bucureşti: *Rolul catedrei de slavistică din Bucureşti în promovarea culturii şi literaturii polone în România*; Maciej Rak – Nowy Targ: *Frazeologia în „Dicţionarul" lui Kazimierz Feleszko*; Claudia Slutu-Grama – Chişinău: *Ediţii poloneze în Sectorul carte rară şi veche al Bibliotecii Centrale a Academiei de Ştiinţe a Moldovei*; Krzysztof Górski – Gdańsk: *Sopotul cântă româneşte. Stele ale estradei româneşti la Festivalul Internaţional al Cântecului de la Sopot în anii 1961 – 1985*.

În cadrul celei de-a treia secţiuni – *În lumea problematicii minorităţilor naţionale*, desfăşurată la Muzeul de Istorie din Suceava, şi având ca moderator pe dr. Władysław Strutyński – au fost prezentate şi dezbătute comunicările: Piotr Krzywda – Cracovia: *Din istoria polonezilor din Bucovina*; Patryk Tomaszewski – Toruń: *Corporaţia academică polonă „Lechia" din Cernăuţi*; Franz Pieszczoch – Rădăuţi: *Aşezarea „mazurilor" în Bucovina – un episod puţin cunoscut din istoria Bucovinei*; Wojciech Krysiński – Nowa Wieś: *Trasee turistice în împrejurimile satelor poloneze din Bucovina de Sus*; Marek Gotkiewicz – Nowy Targ: *Din dosarul bucovinean al tatălui. Amintiri din anii 1927 – 1959*; Urszula Janicka-Krzywda – Cracovia: *Sfânta Kinga – patroana minerilor din saline. Între Maramureş şi Wieliczka*; Roman Kaszper – Cieszyn (Teschen): *Întâlnirile bucovinenilor cu cei din Zaolzie, adică contactele culturale ale polonezilor din România şi Cehia după 1989*; Władysław Strutyński, Tetiana Tatarczuk – Cernăuţi: *Activitatea societăţilor polonă şi română în Bucovina de nord: direcţii fundamentale şi posibile perspective*; Viorica Ţurcanu – Bălţi: *Etnia romă în Republica Moldova*; Stanisław Paździor – Lublin: *Căsătoria şi familia în*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

fața provocărilor contemporane în Polonia și Ucraina pe baza actelor Tribunalului Metropolitan din Lublin și ale Tribunalului Episcopal al diecezei Kiev-Jitomir; Bartłomiej Błesznowski, Marta Nowak – Cracovia: *Regiune a contactelor sau conflictelor? – reflecții sociologice despre trecutul, prezentul și viitorul comunităților săsești din Transilvania*; Agnieszka Barszczewska – Varșovia: *Ceangăii din România, 1918 – 1939*; Małgorzata Tomaszkiewicz – Cracovia: *Nemții din Banat pe fondul altor comunități germane din România*; Wojciech Jankowski – Varșovia: *Problema identității naționale a locuitorilor satului Caraorman din Delta Dunării.*

Cu acest prilej, au fost lansate o serie de lucrări referitoare la istoria și cultura poloneză, precum: *Comunitatea popoarelor și culturilor. În lumea relațiilor polono-române*, Suceava, 2008; Daniel Hrenciuc, *Un destin pentru istorie: Polonezii în Bucovina (1774 – 2008)*, Iași, 2008; Ion Constantin, *Polonia în secolul totalitarismelor 1918 – 1989*, București, 2007 ș.a.

În holul Casei Polone din Suceava a fost vernisată expoziția de fotografii *Portrete de polonezi din România*. Vernisajul a fost urmat de spectacolul ansamblului de cântece și dansuri poloneze „Harnam" din Lódt – Polonia.

Organizată în pitoreasca Bucovină – o adevărată „Europă în miniatură", având în vedere varietatea multietnică și multiculturală a acestei regiuni – conferința a reprezentat un prilej potrivit de a cunoaște comunitatea polonă la ea acasă. Manifestarea a evidențiat faptul că polonezii din România, care au conservat limba, religia și tradițiile înaintașilor, vor să fie o punte între Polonia și România, un intermediar în cunoașterea și înțelegerea reciprocă dintre polonezi și români, legați printr-o istorie comună. (*I. C.*)

Rolul medicului legist român Alexandru Birkle în apărarea și susținerea adevărului cu privire la masacrele de la Katyń*

Dr. Ion CONSTANTIN

În primăvara anului 1940, peste 25.000 de ofițeri polonezi au fost masacrați, din ordinul lui Stalin, la Katyń și în alte locuri de pe teritoriul URSS. Aceste masacre nu au constituit o acțiune criminală izolată, ci au fost cea mai mare verigă într-un lanț întreg de manifestări ale conducerii staliniste în chestiunea poloneză. Vreme îndelungată, cunoașterea adevărului despre evenimentele tragice din pădurea Katyń a constituit obiectul unei sistematice mistificări din partea statului sovietic. Propaganda Moscovei a atribuit crimele naziștilor. O minciună care s-a menținut, împotriva evidențelor, până la dispariția URSS. Semnificativ este că nici până astăzi rușii nu au oferit Poloniei întreaga arhivă legată de aceste crime împotriva umanității.

Soarta prizonierilor dispăruți a rămas un mister până în aprilie 1943, când Wehrmacht-ul a descoperit groapa comună din pădurea de pe Dealul Caprei de lângă Katyń. Dr. Joseph Goebbels, Ministrul Propagandei din guvernul nazist, a sesizat imediat potențialul uriaș al acestui fapt în lupta pentru ruperea alianței dintre polonezi, aliații occidentali și sovietici. Pe 13 aprilie, radioul din Berlin a anunțat lumii că: *„A fost găsită o groapă, 28 de metri lungime și 16 metri lățime, umplută cu 12 rânduri de cadavre de ofițeri polonezi, în total peste 3.000 de victime. Acestea erau îmbrăcate complet în uniforme militare, multe victime având mâinile legate, toții având răni provocate prin împușcare în spatele gâtului. Identificarea decedaților nu se va face cu greutate datorită calităților mumificatoare ale solului, dar și datorită faptului că bolșevicii au lăsat asupra victimelor toate documentele de identitate. S-a stabilit deja că printre cei uciși se află Generalul Smorawiński din Lublin. Căutarea și descoperirea altor gropi continuă"*[1].

Dezvăluirea crimelor bestiale comise de sovietici în pădurea Katyń a constituit începutul unei ample campanii propagandistice. Germanii, care se știau neimplicați, au acționat pentru adjudecarea unor avantaje cât mai mari din această situație și au propus declanșarea unei ample anchete a Crucii Roșii Internaționale.

La locul exhumărilor au sosit noi grupuri de ziariști din multe țări, prizonieri de război din statele coaliției, alți reprezentanți ai societății poloneze trimiși de autoritățile de ocupație germane. În ziua de 14 aprilie, în pădurea Katyń a sosit o altă delegație poloneză compusă din câteva zeci de persoane, între care se aflau medici și lucrători ai Crucii Roșii Poloneze (PCK). Până la sfârșitul lunii, delegația s-a lărgit cu alte câteva zeci de persoane, alcătuind delegația tehnică a PCK, care a participat la lucrările de exhumare, ajutând la identificarea cadavrelor și adunând material pentru expertize[2].

Propaganda germană și-a atins scopul: descoperirea victimelor masacrului a precipitat ruperea relațiilor dintre Uniunea Sovietică și guvernul polonez în exil din Londra, în 1943. Stalin s-a folosit de „afirmațiile neadevărate" despre masacrul de la Katyń ca pretext pentru retragerea pe 26 aprilie a recunoașterii guvernului lui Sikorski din Anglia, pe care l-a acuzat de colaborare cu naziștii. În același timp, Stalin a început o campanie în sprijinul recunoașterii de către aliații occidentali a guvernului marionetă polonez condus de Wanda Wasilewska. Sikorski, a cărui poziție inflexibilă în problema masacrului începuse să creeze o ruptură între aliații occidentali și sovietici, a murit în mod neașteptat două luni mai târziu. Cauza morții sale este încă subiect de dispute.

La câteva zile după dezvăluirile acuzatoare ale radioului german, Kremlinul face dezmințiri după dezmințiri, afirmând fie că victimele erau prizonieri polonezi uciși de naziști în vara 1941, fie că putea fi vorba de o... descoperire arheologică a unui câmp de bătălie din vechime. Impresia generală a polonezilor din exil și a Occidentului, în general, a fost că Uniunea Sovietică avea ceva de ascuns, fapt datorită

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

căruia propaganda germană a putut să-şi revendice, în cele din urmă, succesul. S-a constituit, astfel, la solicitarea Germaniei, o comisie internaţională de experţi cu înaltă calificare în domeniul medicinii legale din douăsprezece state satelit sau ocupate de cel de-al Treilea Reich: Belgia (dr. Speelers, profesor de oftalmologie la Universitatea din Gent), Bulgaria (dr. Marko Markov, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Sofia), Croaţia (dr. Miloslavici, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Zagreb), Danemarca (dr. Tramsen, asistent la Institutul de medicină legală din Copenhaga), Finlanda (dr. Saxén, profesor de anatomie patologică la Universitatea din Helsinki), Italia (dr. Palmieri, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Neapole), Olanda (dr. Burlet, profesor de anatomie la Universitatea din Groningen), România (dr. Birkle, expert în medicină legală la Ministerul român de Justiţie), Slovacia (dr. Subik, profesor de anatomie patologică la Universitatea din Bratislava), Ungaria (dr. Orsós, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Budapesta), precum şi din neutra Elveţie (dr. François Naville, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Geneva). La lucrările şi întâlnirile Comisiei au mai participat: dr. Gerhard Buhtz, profesor de medicină legală şi criminologie la Universitatea din Breslau (Wrocław), însărcinat din partea Înaltului Comandament German şi dr. Costedoat, inspector medical, însărcinat de guvernul francez de la Vichy.

În calitate de conducător tehnic al operaţiunii de exhumare, prof. dr. G. Buhtz a consemnat în *Materialul oficial privind Masacrul de la Katyń*, redactat în 1943 la cererea Ministerului de Externe german: „Absenţa urmelor de insecte indică faptul că uciderea şi îngroparea au avut loc în anotimpul rece, când acestea lipsesc. Din documentele, portofelele, jurnalele şi ziarele găsite asupra cadavrelor reiese, în mod obiectiv, faptul că acţiunile de împuşcare au avut loc în martie, aprilie şi mai 1940"[3].

Prof. dr. F. Naville a refuzat să discute la radio despre constatările făcute, iar mai târziu, la Procesul de la Nürnberg, nu a dorit să se înfăţişeze. În septembrie 1946, în cadrul unei audieri la Parlamentul de la Berna, şi-a justificat participarea, demonstrând că cercetarea cazului sub comandă germană a fost cu totul nepărtinitoare. În anii 1951 – 1952, el şi-a susţinut afirmaţiile anterioare, împreună cu alţi medici legişti participanţi, în faţa unei comisii speciale a Congresului american.

Pe 27 aprilie 1943, Crucea Roşie Poloneză a trimis la Katyń, cu acceptul autorităţilor hitleriste, propria comisie, care a luat parte la exhumarea cadavrelor. Aceasta a fost condusă, împreună cu o comisie de medici germani, la gropile comune, toţi putând să examineze materialele găsite asupra cadavrelor şi să discute neîngrădit cu populaţia locală. După reîntoarcerea de la Katyń, mai mulţi membri ai delegaţiei poloneze au întocmit rapoarte asupra celor constatate. Dintre acestea menţionăm pe cele semnate de: scriitorul Ferdynand Goetel; directorul Direcţiei Generale a Consiliului Principal de Protecţie, dr. Edmund Seyfried; reprezentantul prizonierilor din lagărele sovietice, lt. col. Stefan Mossor; dr. Marian Wodziński şi secretarul general al Crucii Roşii Poloneze, Kazimierz Skarżyński[4].

Din lagărele germane pentru prizonieri au fost aduşi la faţa locului: un ofiţer polonez, doi britanici şi doi americani, care au putut să se informeze şi ei, neconstrânşi, în mod nemijlocit, acceptând fără rezerve versiunea germană a masacrelor. În faţa Comisiei Internaţionale au mai fost aduse delegaţii de jurnalişti din ţările aflate pe atunci sub control german (Norvegia, Olanda, Belgia şi Ungaria). Au fost invitaţi şi suedezi, elveţieni şi spanioli – cetăţeni ai unor state neutre –, care au ajuns la aceleaşi concluzii.

În zilele de 28 – 29 aprilie 1943, un grup de experţi patologi şi anatomişti, sub conducerea şefului serviciului medical al Reich-ului, Leonard Conti, au efectuat autopsiile a zece dintre cadavrele exhumate. Pe 30 aprilie, comisia internaţională a încheiat un protocol în care se afirma că asasinatele au avut loc în primăvara anului 1940. Comisia a mai constatat că victimele erau legate cu mâinile la spate cu cabluri provenind de la armata sovietică. Cadavrele aveau orificii osoase de împuşcare în zona occipitală şi urme de înţepare prin baionetă. Aceste plăgi înţepate în trei colţuri, adevărate leziuni marker, au fost interpretate de dr. Miloslavici ca fiind produse de baionete cu trei lame radiare, utilizate numai de Armata Roşie. În cizmele unora dintre victime s-au găsit ceasuri şi inele ascunse. La expertiză au asistat prizonieri englezi şi francezi. Concluziile expertizei, axată cu precădere pe stabilirea datei morţii (cauza violentă a morţii prin împuşcare nefiind controversată) au fost că execuţiile au avut loc în aprilie – mai 1940, şi că de atunci ele au fost brusc întrerupte. Protocolul a fost publicat în numărul din 4 mai 1943 al oficiosului german „Völkischer Beobachter", care n-a avut însă prea mare ecou.

În Comisia Crucii Roşii Internaţionale s-a aflat şi dr. Alexandru Birkle, fost student al lui Mina Minovici, şef de lucrări la catedra de medicină legală şi medic legist al oraşului Bucureşti şi judeţului Ilfov. Alături de cei unsprezece experţi din diferite ţări europene, dr. Birkle constată pe bază de argumente ştiinţifice că masacrul s-a produs prin împuşcare în ceafă, în primăvara anului 1940. De asemenea, Alexandru Birkle a participat la investigarea gropilor comune cu jertfele totalitarismului sovietic, găsite de administraţia germană a Ucrainei în oraşul Vinița[5]. Prin cercetarea cadavrelor descoperite s-a ajuns la concluzia că, asemenea cazurilor de la Katyń şi Tătarca, moartea tuturor victimelor a provenit din împuşcături de revolver, în ceafă, de la mică distanţă. Mulţi au primit un singur glonţ, alţii având mai multe, de calibru 5,6 mm, în cap, iar unii prezentând mai multe răni provocate de forţe brutale. Toate cadavrele au fost găsite cu mâinile strâns legate la spate cu sfoară, iar în gură şi esofagul unora a fost găsit pământ, ceea ce dovedeşte că aceştia din urmă nu muriseră până în momentul îngropării şi astfel au înghiţit pământ în groapă. S-au găsit şi trei femei goale şi nelegate. Dintre cei identificaţi, cei mai mulţi erau ucraineni, câţiva evrei, dar şi moldoveni, majoritatea înaintaţi în vârstă, executaţi de poliţia politică sovietică în anii 1937 – 1939. Aceştia erau oameni simpli, lucrători, ţărani cei mai mulţi, consideraţi „duşmani ai poporului". Printre aceştia erau şi foşti opozanţi ai Armatei roşii (din trupele lui Denikin)[6]. În concluzie, este de menţionat că între cazul „Katyń", „Vinița" şi „Tătarca" există o strânsă legătură (coincidenţă stranie) şi anume: 1. toate au fost descoperite în anul 1943 şi numai „graţie" războiului germano-sovietic din 1941 – 1945; 2. toate au avut acelaşi autori – regimul stalinist –, care a utilizat aceiaşi metodică „de lucru" în toate cele trei cazuri de asasinat colectiv; 3. toate aceste trei cazuri au fost investigate de

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

medicul-legist român dr. Alexandru Birkle; 4. gropile comune au avut un număr foarte mare de cadavre, între care erau militari, intelectuali şi ţărani, consideraţi ostili de către regimul sovietic; 5. toate trei cazurile rămân neelucidate din cauza lipsei documentelor sovietice, care ar clarifica multe aspecte ce rămân deocamdată necunoscute[7].

Participarea dr. Alexandru Birkle în Comisia Katyń a pus în evidenţă dârzenia deosebită a acestuia în apărarea şi susţinerea adevărului ştiinţific, în pofida represiunilor atroce la care el şi familia sa au fost supuşi ulterior din partea regimului comunist. Concluziile sale ştiinţifice, alături de cele ale altor experţi în medicină legală din cadrul Comisiei Crucii Roşii Internaţionale, au putut servi demersurilor întreprinse pe parcursul anilor pentru restabilirea adevărului despre Katyń.

Printre experţii internaţionali la Katyń a fost şi anatomopatologul bulgar Marko Markov. După ocuparea, în anul 1944, a Bulgariei de către Armata Roşie, ameninţat cu un proces juridic şi supus unor mari şicane, medicul bulgar a declarat că a semnat sub presiunea nemţilor protocolul final al comisiei internaţionale. La procesul internaţional de la Nürnberg, el a fost obligat să afirme, împotriva convingerilor sale, că retenţia cadavrelor în pământ ar fi fost doar de un an de zile. Judecat de noua putere prosovietică de la Sofia, în procesul „participanţilor bulgari în afacerile Katyń şi Vinița", ca răsplată pentru declaraţiile sale false a fost absolvit de responsabilitate. Într-un mod asemănător au fost obligaţi să se dezică de cele susţinute în cadrul comisiei şi alţi membri ai acesteia, precum medicul ceh dr. František Hájek de la Universitatea Karol din Praga.

Dr. Alexandru Birkle s-a născut în 1896, într-o familie de polonezi deportaţi. La 15 ani ajunge în Austria de unde, după recăsătorirea mamei, emigrează în România, unde termină Liceul „Gheorghe Lazăr", iar în 1916 pleacă voluntar în război, fiind luat prizonier. Între 1919 – 1925 urmează Facultatea de Medicină din Bucureşti şi se căsătoreşte cu Olimpia Mănescu, colegă de an şi apoi medic. După ce lucrează un timp la spitalul din Găeşti, în 1936 îl găsim ca medic legist la Braşov, după care se transferă la Institutul Medico-Legal din Bucureşti, unde ajunge şef de lucrări.

În 1942 este trimis pe front, iar în primăvara anului 1943 este desemnat în Comitetul Internaţional de Experţi de pe lângă Crucea Roşie Internaţional pentru a analiza cauza şi data morţii celor 15.000 de ofiţeri polonezi din pădurea Katyń, internaţi în lagărele sovietice şi exterminaţi de NKVD-ul sovietic. Alături de cei unsprezece experţi din diferite ţări europene, dr. Alexandru Birkle constată, pe bază de argumente ştiinţifice, că masacrul s-a produs prin împuşcare în ceafă, în primăvara anului 1940.

De asemenea, Alexandru Birkle a participat la investigarea gropilor comune cu jertfele totalitarismului sovietic, găsite de administraţia germană a Ucrainei în oraşul Vinița. La 22 noiembrie 1944, pentru a-l lichida pe cel ce cunoştea adevărul despre unele crime bolşevice, sovieticii înconjoară casa lui Alexandru Birkle, îl caută sub pretextul unei urgenţe medico-legale, dar el fuge, fiind adăpostit de colegii săi şi stând ascuns timp de doi ani.

În acest calvar, fiica lui Birkle, Rodica, studentă în anul I la medicină (cea care şi-a ajutat tatăl la redactarea raportului despre Katyń), în condiţiile în care casa era păzită de santinele sovietice, se adresează Ambasadelor Angliei şi SUA, care însă nu sunt interesate de Katyń.

Între timp, soţia Olimpia şi fiica lui au fost arestate. Casa le-a fost confiscată. Cu un paşaport fals, Alexandru Birkle pleacă în Elveţia, apoi în Franţa, Argentina (unde este medic al Principesei Ileana, maica Alexandra), în Peru (unde este profesor la Facultatea de Medicină) şi ajunge apoi în SUA, unde lucrează ca psihiatru.

În România, în anul 1946, dr. Alexandru Birkle a fost condamnat în contumacie pentru crimă de război la 20 de ani de închisoare, iar familia sa pentru complicitate la crime de război, soţia şi fiica fiind rearestate în 1952, când dr. Birkle a fost chemat la redeschiderea cazului Katyń de către SUA, ca martor al acuzării sovieticilor. Mama şi fiica sunt condamnate la cinci ani de închisoare, fiind transferate prin aproape zece închisori. În 1992, prin decizie judiciară, sunt considerate nevinovate. Iar dr. Alexandru Birkle, deşi s-a vehiculat versiunea că a decedat în SUA, într-un straniu accident de vehicul[8], nu a fost lichidat de serviciile speciale sovietice, el murind la New York, în 1986, la vârsta de 90 de ani, în urma unei gripe, care a evoluat în pneumonie. Dincolo de semnificaţiile mai ample privind lupta neînfricată pentru adevăr într-una dintre cele mai dramatice perioade ale totalitarismului de stânga sovietic, cazul dr. Alexandru Birkle se înscrie, desigur, şi ca un episod cât se poate de grăitor în ceea ce priveşte solidaritatea româno-poloneză pentru dreptate şi adevăr, în momente de grea cumpănă ale istoriei.

La realizarea acestei comunicări, ca şi în legătură cu multe aspecte referitoare la Katyń, am primit un sprijin nepreţuit din partea Doamnei Dr. Rodica Marta (fiica Dr. Al. Birkle), căreia îi mulţumim şi pe această cale.

Note:

* Prezentul material este un fragment adaptat din volumul *Masacrele de la Katyń*, aflat în fază finală de editare sub egida Institutului Naţional pentru Studiul Totalitarismului din Bucureşti.

1. Katyń. *Dokumenty ludobójstwa. Dokumenty i materiały archiwalne przekazane Polsce 14 października 1992 (Documente ale genocidului. Documente şi materiale de arhivă predate Poloniei, la 14 octombrie 1992)*, ediţie îngrijită de Wojciech Materski, Varşovia, 1992, p. 34; *Polonezii în anii celui de-al doilea război mondial. Culegere de documente* (alcătuitor, introducere, note şi comentarii – Anatol Petrencu), Chişinău, Editura Cartdidact, 2004, doc. 107, pp. 176 – 177.

2. *Katyń. Dokumenty zbrodni (Katyń. Documentele crimei)*, Vol. 4: *Echa Katyńia kwiecień 1943 – marzec 2005 (Ecoul Katyń-ului: aprilie 1943 – martie 2005)*, Varşovia, Direcţia Generală a Arhivelor Statului, 2006, doc. 34, pp. 107 – 115.

3. *Ibidem*, p. 10.

4. *Ibidem*, doc. 34, pp. 107 – 115.

5. Vezi pe larg Pavel Moraru, „Documente româneşti despre atrocităţile bolşevice din stânga Prutului, 1940 – 1941", în „Arhivele Totalitarismului", anul XIV, nr. 52 – 53, 3 – 4/2006, Bucureşti, pp. 39 – 47; Alexandru Barnea, „Masacrele de la Vinița", 1937 – 1939, în „Arhivele Totalitarismului", anul XV, nr. 54 – 55, 1 – 2/2007, Bucureşti, pp. 10 – 14.

6. A. N. Petcu, *Teodor M. Popescu şi cazul Winnitza*, în www.punctecardinale.ro/mai_2006/mai_2006_8.html

7. Pavel Moraru, *loc. cit.*, p. 47.

8. În acest sens, interesant este faptul că diferite lucrări apărute în decursul anilor pe tema masacrelor de la Katyń dau anul 1952 ca dată a decesului dr. Al. Birkle (vezi, de exemplu, *Katyń. Dokumenty zbrodni*, Vol. 4, p. 85).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Fondation Européene Dragan: 40 ans au service de la culture, de la science et de l'Europe

Symposium du 6 mai 2008
Fondation Européene Dragan – Rome

Guido RAVASI

„L'œcuménisme et l'Europe unie sont mes rêves les plus chers".
Giuseppe Constantino Dragan

1. Un événement d'une importance particulière

Le symposium d'aujourd'hui revêt une importance particulière pour différentes raisons. D'abord pour le nombre et la qualité des intervenants dont la présence ici est un honneur pour la Fondation, pour le public aussi, toujours attentif, qui contribue à son rayonnement, pour l'occasion particulière qui nous est offerte par le quarantième anniversaire de cette institution et aussi pour le fait qu'il s'agit de la dernière rencontre du cycle de Sciences politiques et d'Études européennes de l'année universitaire 2007 – 2008.

Qu'il me soit permis de remercier, outre le public, les autorités ici présentes et tous les intervenants pour l'empressement avec lequel ils ont répondu à notre invitation à participer à cette manifestation qui est placée sous le Haut Patronage de la Présidence de la République. Je sais que certains de nos orateurs avaient des engagements antérieurs pour aujourd'hui et je tiens donc à les remercier tout particulièrement pour la sensibilité dont ils ont fait preuve et leur désir de ne pas manquer cette rencontre exceptionnelle.

Ce symposium a, en effet, été organisé à l'occasion du quarantième anniversaire de cette institution, raison pour laquelle il s'intitule *Fondation Européenne Dragan: 40 ans au service de la culture, de la science et de l'Europe.*

Ce n'est d'ailleurs pas un hasard si l'Europe, le processus d'intégration européenne, est le fil conducteur de l'activité de la Fondation et de l'activité culturelle de son Président-Fondateur.

2. Le processus de reforme de l'UE et la géopolitique de l'énergie

Au cours des deux conférences précédentes, nous avons entendu parler, lors de la première, le professeur Maria Grazia Melchionni, de l'Université de Rome „La Sapienza", des éléments fondamentaux de la pensée européenne de Giuseppe Costantino Dragan. Puis, lors de la suivante, le 22 avril dernier, Giorgio Bosco a analysé quelquesunes des con-tributions les plus importantes que la Fondation a apportées en matière d'Europe. Ces conférences ont été organisées pour préparer l'anniversaire de la Fondation.

Le symposium d'aujourd'hui et les deux conférences précédentes constituent, en réalité, le troisième volet d'un cycle de rencontres (dont j'aimerais dire quelques mots) beaucoup plus large qui a commencé, comme à l'accoutumée, en novembre. Elles sont, en effet, integrées au programme de conférences dont le titre général est *Le processus de réforme de l'Union européenne et la géopolitique de l'énergie.*

Ce cycle a été divisé en trois sessions.

Pour la première – *Le processus de réforme de l'Union européenne* –, il avait été prévu sept rencontres. La deuxième session – *Énergie et climat dans le contexte géopolitique global* – était la plus importante et comprenait dix rencontres.

Pour la troisième et dernière – *l'Europe et la Fondation Européenne Dragan* –, il avait été prévu trois rencontres. Le symposium d'aujourd'hui termine ce cycle, en lieu et place de la table ronde qui conclut habituellement le cycle d'Études européennes. À la fin, seront remises les attestations de participation aux étudiants universitaires ou à tous ceux qui en feront la demande et qui ont assisté à au moins 70% des conférences.

Cette année aussi, ce cycle a été couronné de succès. Qu'il me soit permis d'en remercier tous les participants et l'ensemble du staff de la Fondation du siège de Rome, mais aussi de Milan et des autres sièges. Les Actes seront publiés comme à l'accoutumée.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

3. L'Europe en tant que fil conducteur des différentes activités

Je viens de dire que le fil conducteur de la Fondation est le processus d'intégration européenne, mais il ne faut pas oublier que, depuis longtemps, la Fondation s'est occupée ou s'occupe de différents secteurs du savoir: de la cybernétique à la bio-économie, des biens culturels à la thracologie, de l'oecuménisme à l'Histoire, du Droit à la médecine et à la chirurgie.

C'est d'ailleurs la raison pour laquelle elle s'est constituée en départements spécialisés et collabore avec des institutions renommées.

Aujourd'hui, nous ne parlerons pas de la Fondation de manière exhaustive et nous ne pourrons pas non plus parler de toutes branches d'activité qui, en ces 40 années, se sont montrées particulièrement dynamiques. Nous n'avons pas le temps et ce n'est pas non plus ce que nous avions l'intention de faire en cette circonstances.

De toute manière, ceux qui désireraient une documentation assez représentative des activités de la Fondation, y compris du point de vue historique, peuvent consulter l'ouvrage intitulé *Fondation Européenne Dragan. Les publications* qui présentent les publications, divisées par thèmes ou par sections. Il y a 16 sections d'intérêt culturel et scientifique qui regroupent 380 monographies publiées en différentes langues et dans différents pays. Il y a aussi la partie des périodiques qui présente 14 revues et bulletins fondés par Giuseppe Costantino Dragan. Celui-ci a créé certains d'entre eux, comme le „Bulletin européen" ou „l'Action oecuménique européenne", dans les années cinquante, avant donc la Fondation elle-même.

Le „Bulletin européen", tribune libre mensuelle de l'européisme, a été fondé précisément le 15 mars 1950 et il a paru tous les mois sans interruption depuis cette date-la. Par contre, d'autres revues ont eu une vie plus brève et d'autres encore ont été lancés plus récemment. C'est le cas de la „Revue de la Coopération juridique internationale", deuxième série, qui a repris en 1999 et qui aura donc dix ans l'année prochaine. Il s'agit de la plus jeune revue de celles que nous publions.

4. Comment la Fondation Européenne Dragan est-elle née et pourquoi?

Officiellement, la Fondation Européenne Dragan a été constituée et enregistrée en Espagne, à Palma de Majorque, en 1968. Il faut rappeler que la Fondation beneficiait au départ d'une experience solide de presque vingt ans. C'est la raison pour laquelle son Président-Fondateur pouvait affirmer que „l'activité européiste et oecuménique de presque vingt ans qui s'est concretisée sous différentes formes juridiques par les revues „Bulletin européen", „Eastern Europe Tribune" et „Pour l'action catholique roumaine", „Europeast Bulletin", „Action Oecu-ménique européenne" et d'autres initiatives est en train de prendre la forme d'une Fondation".

À vrai dire, la Fondation avait déjà été inaugurée l'année précédente à Rome, dans la salle où nous nous trouvons aujourd'hui. Mais ce n'est qu'en juin 1968 qu'elle a été inaugurée officiellement et enregistrée à Palma de Majorque.

Les objectifs de la Fondation etaient déjà clairement définis à cette epoque-là. Le fondateur rappelait que l'„Une de nos principales préoccupations est *l'unité spirituelle de l'Europe* et la formation de la *conscience européenne*", ajoutant que „c'est le problème le plus important et peut-être le plus négligé dans cet effort pour l'unification indispensable de l'Europe".

La vision européenne du fondateur vient d'une conviction profondément enracinée.

Il est convaincu que le processus d'intégration européenne ne peut se limiter exclusivement au marché. Ce ne peut pas être seulement l'Europe de la libre circulation des marchandises et des capitaux, l'Europe des banquiers, des directives communautaires, des institutions ou des centres de pouvoir.

Toute la pensée et l'action du président – et donc de la Fondation qui en est l'émanation – sont sous-tendues par la certitude que l'Europe ne peut pas se construire que sur l'économie, mais qu'elle doit, au contraire, être édifiée sur des bases beaucoup plus profondes.

Il faut qu'elle soit l'Europe des citoyens et des peuples, une Europe fondée sur le partage d'une même culture, sur l'ouverture et sur des formes d'engagement et de débat entre les citoyens européens.

L'Europe se construit avec les personnes, avec l'éducation des consciences qui, dans la liberté et dans le respect des particularités nationales et individuelles, participent d'une conscience européenne commune, de principes et de valeurs partagées. Cette éducation se révèle incontournable non seulement pour l'unité, mais aussi pour l'identité même de l'Europe.

Je voudrais souligner l'aspect suivant: lorsque Giuseppe Costantino Dragan parlait d'une Europe complète, réunie jusqu'au 30eme méridien déjà en 1950, lorsqu'il créa le „Bulletin européen" ou, en 1948, lorsqu'il participa, il avait alors une trentaine d'années, au *Mouvement Européen* qui se réunit à La Haye, ils étaient très peu à croire à ce en quoi le fondateur croyait, tâche à laquelle on commençait à s'atteler: la formation d'une Europe complète qui aurait compris aussi la partie qui lui manquait, la partie orientale.

À ce propos, je tiens a remercier le professeur Pietro Grilli de Cortona qui nous évoquera justement *Le retour de l'Europe centro-orientale dans l'espace commun européen*, en conclusion de ce symposium.

5. L'européisme en tant que vocation

Contribuer au développement d'une conscience européenne en créant des fondations dans différents pays et des universités européennes (citons l'Université Européenne Dragan qui existe aujourd'hui à Lugoj ou la Golden Age University de Milan) est et reste l'objectif des différentes initiatives et activités de la Fondation.

L'européisme, écrit Giuseppe Costantino Dragan dans un livre récent de souvenirs et d'interviews intitulé *Despre Succes*, est pour lui avant tout une vocation. Une

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

vocation que la Fondation a fait sienne et qu'elle a pour mission de projeter dans l'avenir.

Depuis le 1er janvier 2007, l'Union européenne comprend vingt-sept pays et d'autres devraient la rejoindre. Ces dernières années, les ambassadeurs et des diplomates de ces vingt-sept pays membres, ainsi que des pays candidats à l'entrée, sont revenus aux sièges de la Fondation en tant qu'intervenants pour exprimer le point de vue de leur pays respectif sur le processus d'intégration communautaire.

Il a été observé, à juste raison, que plus que d'un élargissement de l'Union européenne, il vaudrait mieux parler d'une réconstitution de l'Europe.

Dans ce processus de construction européenne, la mémoire historique doit rester bien vivante.

Qu'il me soit donc permis de remercier le professeur Francesco Perfetti de parler de *L'Histoire pour l'Europe*. Il ne faut pas oublier qu'il y a un peu plus de 60 ans, les Européens se faisaient la guerre et s'entretuaient.

De ce point de vue, nous pouvons aujourd'hui affirmer que l'histoire de l'intégration européenne est l'histoire d'un succès, même si nous savons que les difficultés et les obstacles ne manquent pas et qu'il y a encore beaucoup à faire pour parvenir à une intégration réelle. D'un côté, nous devons ne pas oublier le chemin parcouru et, de l'autre, avoir une vision claire de l'avenir. Beaucoup devra encore être fait avec la collaboration et l'apport de chacun.

6. Ceux qui sont l'âme de la Fondation. Remerciements

Aujourd'hui, nous aborderons différents aspects des activités de la Fondation et différentes disciplines, mais nous n'aurons pas le temps de développer de manière exhaustive aucun d'entre eux, le temps étant limité et le programme dense, riche et soigneusement organisé. Nous publierons, bien sûr, les Actes de ce symposium et les intervenants savent d'ores et déjà que leur publication leur permettra de développer, d'approfondir et d'enrichir, autant qu'ils le désirent, leur intervention.

Dans ce symposium, nous avons surtout cherché à réunir, tout au moins en partie, ceux qui sont l'âme de la Fondation. C'est la raison pour laquelle, parmi les intervenants, en sus d'éminents représentants du monde politique, culturel et religieux, figurent aussi les professeurs et les académiciens qui sont membres du conseil scientifique de la Fondation ou les responsables de certains secteurs.

Nos remerciements vont donc aux membres du conseil scientifique, aux professeurs Francesco Perfetti et Mario Giordani, au ministre Giorgio Bosco, aux professeurs Claudio Saporetti et Sergio Varisco qui, depuis tant d'années, n'ont cessé d'apporter leur précieuse contribution à la Fondation avec passion, pour ne pas parler d'abnégation.

Puisque la Fondation s'occupe d'Europe, nous sommes reconnaissants au sénateur Giulio Andreotti, qui a été l'un des acteurs de la construction de l'Europe, d'avoir accepté notre invitation. Nous nous souvenons avec plaisir qu'il a participé à plusieurs reprises à nos manifestations, notamment lors de la conférence de Maria Romana de Gasperi sur les pères de l'Europe où elle a evoqué la figure d'Alcide de Gasperi.

Nous voulons aussi remercier les coordinateurs des autres cycles de conférences, le professeur Francesco Angelelli qui organise le cycle de géo-archéologie et le professeur Ersiliagrazia Spatarora, responsable du cycle d'études juridiques. C'est également un grand honneur de voir parmi nous le professeur Giuseppe Vedovato, président honoraire de l'Assemblée parlementaire du Conseil de l'Europe, qui a partagé avec Giuseppe Costantino Dragan certains projets dont il parlera aujourd'hui et qui est l'une de ces personnalité à laquelle toute l'Europe et par conséquent nous aussi doivent beaucoup.

L'oecuménisme est un autre des thèmes chers à la Fondation. Qu'il me soit donc permis de remercier Son Éminence, le cardinal Fiorenzo Angelini, de nous illustrer, de la manière magistrale et synthétique qui est la sienne, cet argument délicat. Le cardinal Angelini est un autre ami de la Fondation et il a participé à plusieurs reprises à nos rencontres, y compris dans un double rôle, celui d'homme d'Église et d'expert en médecine et santé. Qu'il soit remercié d'être encore une fois parmi nous.

Merci aussi à Mauro Mazza, directeur du Tg2. Il n'est pas toujours facile de trouver des directeurs de journaux, d'émissions de télévision ou de journaux télévisés qui s'intéressent avec passion à la culture et à l'intégration européenne et qui acceptent de participer à des talk-shows et des débats ou d'intervenir en dehors des canaux traditionnels.

Par ailleurs, avec le professeur Franco Imoda et l'Université pontificale grégorienne, nous avons établi des formes de collaboration très profitables, notamment en ce qui concerne les cours destinés aux diplomates des pays du Moyen-Orient, de la Méditerranée et d'Afrique. Merci donc au professeur Imoda, ancien recteur de l'Université grégorienne d'avoir trouvé, malgré un emploi du temps chargé, du temps pour ce symposium.

7. „L'oecuménisme et l'Europe unie sont mes rêves les plus chers". Conclusions

Le but de ce symposium n'est pas de se limiter aux succès obtenus. La Fondation fera certainement des bilans.

En réalité, cet anniversaire de nos premiers 40 ans est une occasion importante de nous retrouver, d'échanger nos points de vue et nos expériences, en regardant, certes, le passé, mais sans perdre de vue l'avenir.

C'est l'esprit que m'a transmis la Présidence, un état d'esprit et un regard qui tiennent compte du passé et de l'histoire de l'Europe, mais qui sont aussi tournés vers l'avenir.

Avant de passer la parole aux intervenants, permettez-moi de vous transmettre les salutations et les

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

remerciements de la Présidence, du Président-Fondateur, monsieur Giuseppe Costantino Dragan et de son épouse, madame Veronica Dragan, Président exécutif de la Fondation. Ils sont tous les deux à Palma de Majorque où ils finissent d'organiser les deux anniversaires importants du groupe: les 60 ans de ButanGas et les 40 ans de la Fondation Européenne Dragan qui seront bientôt célébrés dans cette ville.

Avant de laisser, comme prévu, la parole au professeur Perfetti, puis aux autres illustres intervenants, permettez-moi de conclure avec une autre citation du fondateur sur ce qui l'a entraîné dans cette aventure européenne: „L'oecuménisme et l'Europe unie sont mes rêves les plus chers". „Le but de la Fondation Européenne Dragan est de contribuer à la consolidation de la Communauté culturelle européenne, prémisse et corollaire de l'unification de l'Europe, qui ne pourra se réaliser que si elle est fondée sur le facteur culturel. Les nouvelles générations doivent être formées sur la base de dénominateurs culturels communs afin de créer une véritable conscience européenne".

Nous devons continuer à oeuvrer pour l'unification de l'Europe, pour une intégration plus pleine et plus complète, parce que seule une Europe unie peut avoir une influence réelle sur le destin du monde et sur le sien.

La vision européenne de Giuseppe Costantino Dragan et de la fondation ne provient pas d'un eurocentrisme fermé sur lui-même, parce que, dit-il encore et ce sera ma conclusion: „Dans le monde d'aujourd'hui, plein de tensions, le dialogue entre les cultures et les civilisations ainsi que la coopération commune, pourraient vraiment faire de l'Europe un continent d'entente au service de l'humanité".

Intervention de Guido Ravasi,
Secrétaire général de la Fondation,
lors du Symposium
Fondation Européenne Dragan:
40 ans au service de la culture,
de la science et de l'Europe
qui a eu lieu à Rome le 6 mai 2008

(„Bulletin européen", no 694, juin 2008, pp. 5 – 12)

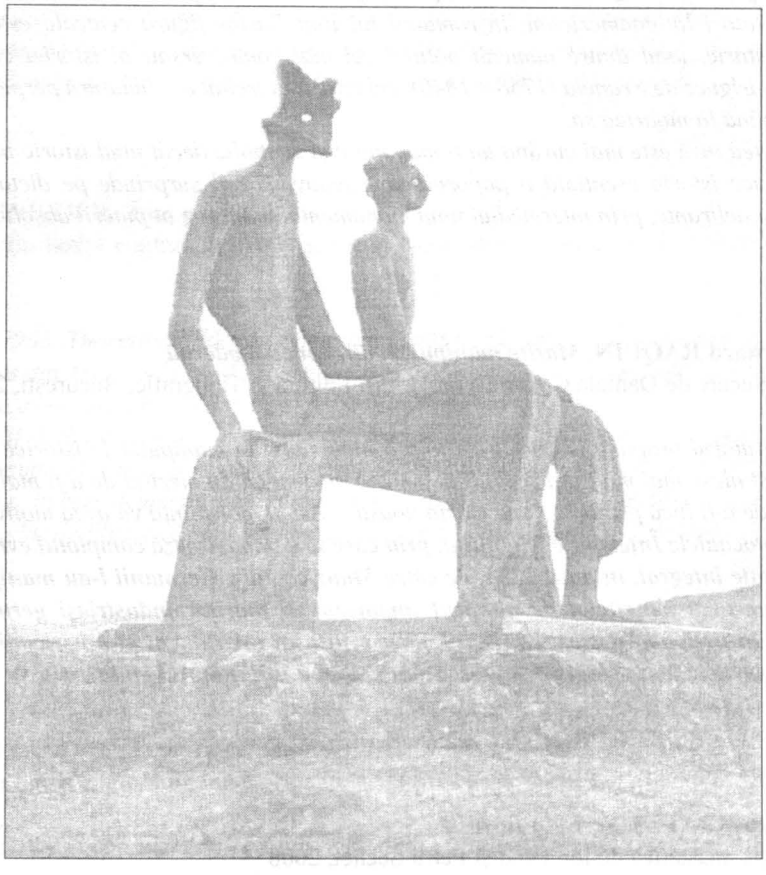

Henry Moore
Regele şi Regina

Sursele ilustraţiilor: pp. 5, 18, 35: Adriana Botez-Crainic, *Arta modernă şi contemporană*, Editura Niculescu, Buc., 2001; p. 8: *România – Grecia: Relaţii istorice. Documente din arhiva Legaţiei române din Atena (1941 – 1947)*, vol. îngrijit de Georgeta Penelea Filitti, Editura Demiurg, Buc., 1997; coperta II: Alex Ştefănescu, *Istoria literaturii române contemporane 1941 – 2000*, Editura Maşina de scris, Buc., 2005; coperta III: home.comcast.net/~flickhead/Luis-Bunuel.html; coperta IV: Academia Română, *Dicţionarul General al Literaturii Române*, A/B, Editura Univers Enciclopedic, Buc., 2004.

Sursele citatelor: coperta II: Fănuş Neagu, *Cartea cu prieteni*, Editura Sport-Turism, Buc., 1979; coperta III: Florian Potra, *Aurul filmului*, II, Editura Meridiane, Buc., 1987; coperta IV: G. Călinescu, *Istoria literaturii române dela origini până în prezent*, Editura Semne, Buc., 2003.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

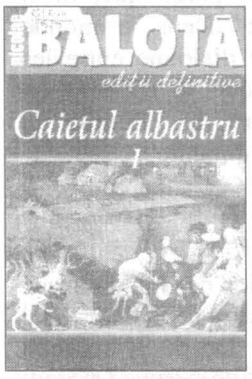

Nicolae BALOTĂ, *Caietul albastru*
Ediția a treia adăugită, Fundația Culturală Ideea Europeană, București, 2007, vol. I 552 p., vol. II 546 p.

... Dacă mă gândeam la o publicare în viitor a acestor caiete, nu o prevedeam decât după moartea mea. Când, mult mai târziu, în primăvara lui 1991, pe un culoar al studioului din München al Europei libere, *vechiul meu prieten, Negoițescu, m-a întrebat de ce nu public* Jurnalul, *sau măcar „Caietul albastru" – la salvarea căruia, cum voi arăta îndată, participase mai demult –, i-am răspuns, așa cum gândeam: „După moarte, dragă Nego, va fi publicat după moarte..." El a insistat atunci, folosind un argument despre care voi vorbi, ceva mai târziu, în cuprinsul acestei cărți...*

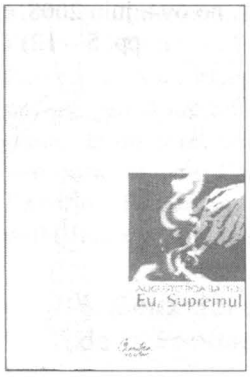

Augusto ROA BASTOS, *Eu, Supremul*
Traducere din limba spaniolă și prefață de Andrei Ionescu, Editura Curtea Veche, București, 2007, 560 p.

... Spre deosebire de Carpentier și Márquez, ale căror personaje constituie sinteze ale mai multor dictatori latinoamericani, în romanul lui Roa Bastos figura centrală este inspirată de un personaj istoric, unul dintre oamenii politici cei mai controversați ai istoriei continentului, José Gaspar Rodríguez de Francia (1758 – 1840), cel care a exercitat o „dictatură perpetuă" în Paraguay, din 1814 până la moartea sa.

Cartea însă este mai curând un roman mitic și simbolic decât unul istoric în sens curent: Roa Bastos reface istoria esențială a poporului paraguayan și îl surprinde pe dictator în intimitatea gândirii lui delirante, prin intermediul unui monumental monolog al puterii absolute...

(Andrei Ionescu)

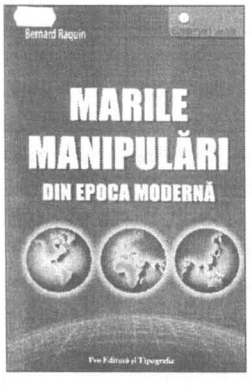

Bernard RAQUIN, *Marile manipulări din epoca modernă*
Traducere de Daniela Cristina Vintilă, Pro Editură și Tipografie, București, 2007, 224 p.

... Autorul propune în cartea de față o incursiune în manipulările istorice ieșite din comun, care au fost alese mai mult din secolul al XX-lea, pentru că au meritul de a fi mai aproape de zilele noastre și de a fi încă prezente în memoria noastră. Astfel, conștiința va avea motive să se trezească!

Protocoalele Înțelepților Sionului, prin care se demonstrează complotul evreiesc mondial, au fost inventate integral, în anul 1854, de către Maurice Joly. Germanii l-au manipulat pe Lenin în 1917. Reich-ul a beneficiat de ajutorul important al marilor industriași germani și bancherii americani în perioada postbelică. Ben Laden a fost un instrument al americanilor în Afganistan împotriva sovieticilor; respins de puterea saudită, el a înființat Al Qaida... (Pro)

Radu BRATEȘ, *Scrise-n furtună*
Ediție anastatică de Ion Brad și Petru Sechel, 2008

... îmi stăruie în conștiință, pe lângă ființa delicată a poetului, făptura ardentă și energică a dascălului de poezie. Aceluia care m-a învățat nu numai pe mine, ci întregi generații de elevi, să citească, să iubească și să înțeleagă marea poezie românească de totdeauna, scrisul unor poeți moderni ca Arghezi, Blaga, Bacovia, Barbu (la școala cărora se socotea și el ucenic) nu-i poți purta decât o imensă și perpetuă recunoștință. Modestia și delicatețea nu-l făceau, nici în această sferă, mai puțin exigent și sever, dându-i ceva din aura de austeritate și credință a tuturor dascălilor blăjeni, eroii Epocii Luminilor, asupra vieții și operei cărora Radu Brateș a ostenit cu atâta pasiune.

(Ion Brad)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Mihai GRAMATOPOL, *Gustul eternității*

Editura Transilvania Expres, Brașov, 2006, vol. I 1940 – 1962, 240 p. + 7 f. il.; vol. II 1962 – 1975, 253 p. + 24 f. il.

Oricât de prezumțioasă ar părea denumirea acestei scrieri memorialistice, sensul ei metaforic este extrem de redus, chiar în ipostaza de titlu al seriei de volume pe care o inaugurează. Căci într-adevăr am simțit ori mi s-a părut că simt, copil fiind, gustul eternității. Cum va fi el, dacă-l voi mai putea percepe atunci când pentru mine jocul se va încheia, rămâne deocamdată un pium desiderium, *aflat până într-acel moment în mâinile zeilor de care depinde soarta noastră cea bună ori cea rea...*

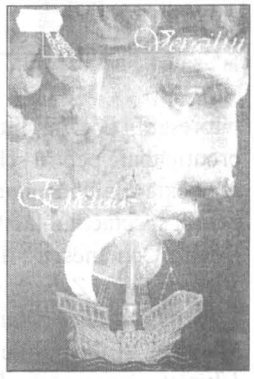

VERGILIU, *Eneida*

Traducere în forme originale de George Coșbuc,
prefață și note de Ion Acsan, Editura Mondero, București, 2007, 335 p.

Conceput sub influența vădită a misticii neo-pitagoreice, Infernul lui Vergiliu prefigurează Iadul, Purgatoriul și Paradisul din capodopera dantescă. Miraculoasa prezicere a înfiripării unui atotcuprinzător stat occidental diferă sensibil de terifiantele viziuni ale profetului biblic Daniel, privitoare la uzurparea împărățiilor orientale de către suverani veniți din afară. Reîntors pe pământ după ce fusese inițiat în tainele metempsihozei de Anchise, ajuns pe edenicul tărâm al Câmpiilor Elysee, unde hălăduiesc pentru totdeauna cei ce fuseseră în viață drepți și virtuoși, Aeneas se arată gata să înfrângă ultimele piedici în înfăptuirea istoricului său destin... (Ion Acsan)

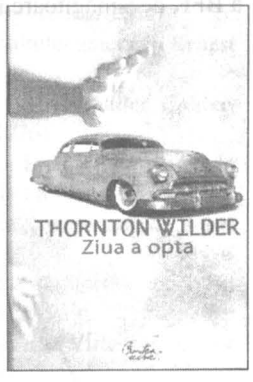

Thornton WILDER, *Ziua a opta*

Traducere din limba engleză de Anca și Virgil Nemoianu, Editura Curtea Veche, București, 2007, 432 p.

În 1962 și 1963, Thornton Wilder și-a petrecut douăzeci de luni departe de familie și prieteni, *în orășelul Douglas din Arizona, la frontiera cu Mexicul, perioadă în care a început să lucreze la* Ziua a opta, *cartea care avea să-i aducă prestigiosul National Book Award în 1968.*

Două familii dezbinate de o crimă într-un orășel minier din sudul statului Illinois, o evadare miraculoasă a presupusului ucigaș în chiar ajunul execuției aduc ingredientele unei scrieri de mare forță și amplitudine, în care demarcațiile dintre romanul de acțiune și cel de dragoste, dintre romanul istoric și cel de meditație filozofică sunt spulberate în tornada epică lansată de Wilder...

(Curtea Veche)

George LIXANDRU, *Întunericul luminii / The Gloom of Light*

Versiune în limba engleză de Ionela Neagu, Editura Semne, București, 2008, 197 p.

Cu mâinile albe ale poeziei / culeg / dintre boabe de întuneric / timpul care mi-a mai rămas: / un an / o zi / un ceas...

Among the weeds of darkness / the white hands of my poem / help me to reap / the time that I've been left: / a single year / one more day / another hour...

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Repere

Luceafărul

Săptămânal de cultură al Uniunii Scriitorilor din România

Apare cu sprijinul Primăriei sectorului 2 Bucureşti, primar Neculai Onţanu

În acest număr:

DAN CRISTEA: *Cine sunt eu?*

FELIX NICOLAU: *Scriitorii de shopping*

ION COCORA: *Fănuş Neagu - imaginativ şi eficace*

Luceafărul, săptămânal cultural al USR, An XVI, nr. 27 – 28 (816 – 817), 16 iulie 2008.

Cronica literară realizată de Dan Cristea, „Cine sunt eu?" referitoare la *Floarea de menghină* a Svetlanei Cârstean, volum apărut la Cartea Românească, relevă o poezie a senzaţiilor, a corpului, trecută prin „diferite stadii de diferenţiere". În ceea ce priveşte proza, Daniela Firescu prezintă romanul *Sofia* de Nicolae Cristache, în care sunt redate „limitele feminităţii" în contextul unor exigenţe istorice comuniste. La capitolul cărţii de teatru se află proiectul dramatic *America şi acustica* al lui Vlad Zografi. Cartea de proză, analizată de Felix Nicolau, opune două cărţi provocatoare, *Belle de nuit* şi *Carne crudă* de Alex. Tocilescu, prima din zona hibridă a senzaţiilor şi referinţelor culturale şi a doua, o explorare a cuplului celuilalt, observaţii fine cu mult umor. Ion Cocora se opreşte asupra pieselor lui Fănuş Neagu, *Echipa de zgomote*, *Scoica de lemn* şi *Casa de la miezul nopţii*, unde este surprins pitorescul, poezia, literatura şi literaturizarea, substanţializate. Secţiunea „Dintre sute de catarge..." prezintă trei nume promiţătoare pentru schimbarea... paradigmei poetice actuale: Simona Dumitrache, Adrian Diniş şi Daniel Lăcătuş. La Ancheta „Luceafărului" răspund scriitori cu... planuri de vacanţă: Ioana Ieronim continuă să lucreze pe textul traducerii *Regelui Lear* pentru spectacolul lui Andrei Şerban, Traian T. Coşovei nu pleacă nicăieri, spre deosebire de Lucia Verona care alege Turcia, iar Denisa Comănescu – Parisul. Vitrina estivală prezintă cinci volume de poezie franceză de: Franc Ducros – *Ţâşniri*, Laurence Vielle – *Bel şi Zebuth*, Gerard Augustin – *Călătoria lui Lao Tzî la Constantinopol*, Carl Norac – *Caietul albastru* şi Vahe Godel – *Amintirea unei călătorii*, traduse excepţional de Constantin Abăluţă şi Gabriela Abăluţă, care a realizat, împreună cu Niki Macovei, şi ilustraţiile şi coperţile volumelor. Horia Gârbea mai propune, printre altele, *Amintirile* lui Şerban Cioculescu şi *Ultimele însemnări ale lui Mateiu Caragiale însoţite de un inedit epistolar precum şi de indexul fiinţelor, lucrurilor şi întâmplărilor în prezentarea lui Ion Iovan.* Teatrul este prezent prin piesa *Pe scenă*, scrisă de Nicolae Duţu, şi regizată de Horaţiu Mălăele şi Florin Zamfirescu, jucată pe Terasa Motoare de la Teatrul Naţional. Călin Stănculescu prezintă a doua ediţia a BFF, dezamăgitoare în opinia acestuia din punct de vedere al promovării şi al selecţiei filmelor.

Gabriela TOMA

Public Tenders (11 iulie 2008), supliment electronic al Buletinului Oficial al Uniunii Europene, prezintă informaţii şi oportunităţi de afaceri în diferite domenii din Europa.

Autorităţile contractante şi ofertele de produse şi servicii sunt grupate pe trei categorii: Uniunea Europeană (cele 27 de state membre); Zona Economică Europeană (EEA): Islanda, Liechtenstein, Norvegia; Acordul privind Achiziţiile Guvernamentale (GPA): Elveţia, Japonia, SUA.

Pentru mai buna cunoaştere a Uniunii Europene în toate dimensiunile sale, suplimentul de faţă facilitează accesul la cinci servicii online: *EUR-Lex* (legislaţia UE); *EU Bookshop* (noutăţi editoriale în diferite domenii); *CORDIS* (cercetare şi dezvoltare); *TED* (licitaţii publice); *Europa* (informaţii generale despre Uniunea Europeană).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

iulie 2008

♦ 1 iulie 1558. 450 de ani de la încheierea tipăririi, la Târgoviște, de către diaconul Coresi, a ***Triodului Penticostar***

♦ 2 iulie 1778. 230 de ani de la moartea lui **Jean-Jacques Rousseau**, scriitor, pedagog, filosof și compozitor francez (28 iun. 1712 – 2 iul. 1778)

♦ 2 iulie 1838. 170 de ani de la apariția, la Brașov, sub redacția lui George Barițiu, a revistei săptămânale **„Foaie pentru minte, inimă și literatură"**

♦ 2 iulie 1893. 115 ani de la nașterea lui **Demostene Botez**, poet, prozator, publicist, fost președinte al Uniunii Scriitorilor (2 iul. 1893 – 18 mart. 1973)

♦ 2 iulie 1908. 100 de ani de la inaugurarea cursurilor de vară ale **Universității Populare de la Vălenii de Munte**, organizate și conduse de N. Iorga

♦ 2 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea **Wislawei Szymborska**, poetă și eseistă poloneză, laureată a Premiului Nobel pentru Literatură, 1996

♦ 3 iulie 1683. 325 de ani de la nașterea lui **Edward Young**, poet, dramaturg și critic literar englez (3 iul. 1683 – 5 apr. 1765)

♦ 3 iulie 1883. 125 de ani de la nașterea scriitorului ceh **Franz Kafka** (3 iul. 1883 – 3 iun. 1924)

♦ 4 iulie 1848. 160 de ani de la moartea lui **François René de Chateaubriand**, scriitor francez (4 sept. 1768 – 4 aug. 1848)

♦ 4 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea scriitorului **Haralamb Zincă**

♦ 5 iulie 1928. 80 de ani de la nașterea lui **Constantin Olteanu**, istoric militar

♦ 6 iulie 1533. 475 de ani de la moartea lui **Ludovico Ariosto**, poet renascentist italian (8 sept. 1474 – 6 iul. 1533)

♦ 6 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea doctorului și scriitorului **Constantin Bălăceanu-Stolnici**

♦ 6 iulie 1998. 10 ani de la moartea sopranei **Arta Florescu** (10 mart. 1921 – 6 iul. 1998)

♦ 7 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea regizorului și actorului **Liviu Ciulei**

♦ 7 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea sculptorului **Constantin Lucaci**

♦ 7 iulie 1988. 20 de ani de la moartea lui **Mihail Cruceanu**, poet (13 dec. 1887 – 7 iul. 1988)

♦ 8 iulie 1868. 140 de ani de la apariția, la Iași, a manualului lui Ion Creangă, ***Metodă nouă de scriere și citire pentru anul clasei I-a primare***

♦ 8 iulie 1868. 140 de ani de la nașterea lui **Bimyo Yamada**, romancier, poet și critic literar japonez (8 iul. 1868 – 24 oct. 1910)

♦ 8 iulie 1933. 75 de ani de la nașterea artistei **Brândușa Zaița Silvestru**

♦ 8 iulie 1968. 40 de ani de la moartea lui **Petre Pandrea**, jurist, eseist, sociolog, traducător, memorialist (26 iun. 1904 – 8 iul. 1968)

♦ 10 iulie 1873. 135 de ani de la nașterea lui **Ion Th. Simionescu**, geolog, paleontolog (10 iul. 1873 – 1 ian. 1944)

♦ 10 iulie 1948. 60 de ani de la nașterea lui **Alexandru D. Duțu**, istoric

♦ 11 iulie 1988. 20 de ani de la moartea lingvistului **Alexandru Graur** (9 iul. 1900 – 11 iul. 1988)

♦ 12 iulie 1933. 75 de ani de la nașterea prozatorului și eseistului **Alexandru Ivasiuc** (12 iul. 1933 – 4 mart. 1977)

♦ 14 iulie 1883. 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru Zirra**, compozitor (14 iul. 1883 – 23 mart. 1946)

♦ 15 iulie 1958. 50 de ani de la apariția, la București, a revistei **„Luceafărul"**

♦ 16 iulie 1723. 285 de ani de la nașterea lui **Sir Joshua Reynolds**, pictor englez (16 iul. 1723 – 23 feb. 1792)

♦ 16 iulie 1933. 75 de ani de la nașterea actorului **Gheorghe Cozorici** (16 iul. 1933 – 18 dec. 1993)

♦ 16 iulie 1993. 15 ani de la moartea lui **Traian Coșovei**, poet și prozator (21 mart. 1921 – 16 iul. 1993)

♦ 17 iulie 1888. 120 de ani de la nașterea lui **Shmuel Yosef Agnon**, scriitor israelian, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, 1966 (17 iul. 1888 – 17 feb. 1970)

♦ 18 iulie 1868. 140 de ani de la nașterea lui **Miron Cristea**, primul patriarh al Bisericii Ortodoxe Române (1925 – 1939), prim-ministru al României între 1938 – 1939 (18 iul. 1868 – 6 mart. 1939)

♦ 18 iulie 1918. 90 de ani de la nașterea lui **Nelson R. Mandela**, primul președinte de culoare al Republicii Africa de Sud, laureat al Premiului Nobel pentru Pace, 1993

♦ 18 iulie 1938. 70 de ani de la moartea **Reginei Maria a României** (17 oct. 1875 – 18 iul. 1938)

♦ 19 iulie 1893. 115 ani de la nașterea poetului rus **Vladimir Maiakovski** (19 iul. 1893 – 14 apr. 1930)

♦ 19 iulie 1923. 85 de ani de la nașterea prozatorului și eseistului **Constantin Țoiu**

♦ 19 iulie 1993. 15 ani de la moartea regizorului **Jean Negulesco** (26 feb. 1900 – 19 iul. 1993)

♦ 19 iulie 1993. 15 ani de la moartea lui **Dionisie Pippidi**, epigrafist, istoric (30 dec. 1905 – 19 iul. 1993)

♦ 20 iulie 1943. 65 de ani de la nașterea poetului **Adrian Păunescu**

♦ 21 iulie 1808. 200 de ani de la nașterea lui **Simion Bărnuțiu**, istoric, estetician și om politic (21 iul. 1808 – 16 mai 1864)

♦ 21 iulie 1898. 110 ani de la nașterea scriitorului american **Ernest Hemingway** (21 iul. 1898 – 2 iul. 1961)

♦ 22 iulie 1898. 110 ani de la nașterea lui **Alexander Calder**, sculptor american (22 iul. 1898 – 11 nov. 1976)

♦ 22 iulie 1918. 90 de ani de la nașterea lui **Iosif Șilimon**, aviator, inginer constructor de avioane (22 iul. 1918 – 8 feb. 1981)

♦ 22 iulie 1938. 70 de ani de la moartea compozitorului **Ionel Fernic** (29 mai 1901 – 22 iul. 1938)

♦ 23 iulie 1888. 120 de ani de la nașterea scriitorului american **Raymond Chandler** (23 iul. 1888 – 26 mart. 1959)

♦ 23 iulie 1908. 100 de ani de la nașterea lui **Elio Vittorini**, scriitor italian (23 iul. 1908 – 12 feb. 1966)

♦ 23 iulie 1948. 60 de ani de la moartea regizorului american **David Wark Griffith** (22 ian. 1875 – 23 iul. 1948)

♦ 24 iulie 1783. 225 de ani de la nașterea lui **Simon Bolivar**, general, om politic sud-american (24 iul. 1783 – 17 dec. 1830)

♦ 26 iulie 1993. 15 ani de la moartea lui **Nell Cobar**, caricaturist, regizor de filme de animație (31 dec. 1915 – 26 iul. 1993)

♦ 28 iulie 1848. 160 de ani de la desfășurarea **Adunării populare de pe Câmpia Libertății (Filaret)**, unde s-a ales o locotenență domnească formată din N. Golescu, I.H. Rădulescu și Ch. Tell

♦ 28 iulie 1968. 40 de ani de la moartea lui **Otto Hahn**, fizician și chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru Chimie, 1944 (8 mart. 1879 – 28 iul. 1968)

♦ 29 iulie 1983. 25 de ani de la moartea regizorului spaniol **Luis Buñuel** (22 feb. 1900 – 29 iul. 1983)

♦ 30 iulie 1818. 190 de ani de la nașterea poetei și prozatoarei britanice **Emily Brönte** (30 iul. 1818 – 19 dec. 1848)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

G. CĂLINESCU – The Books 2
Vintilă HORIA – Ovid at Tomis – The Third Year (II) 3
Constantin BACALBAŞA – The Proclamation of the Romanian Kingdom and the Coronation's Festivities 6
Georgeta FILITTI – Bucharest Archives – Arion (III) 8
Bucharest Metropolitan Library – Patrimony 11
History of the Book – HOMER 12
Contemporary Autographs – *SANAULLAH* 14
EBLIDA News – The European Libraries – Rights, Licences, Challenges 16
Gwynneth EVANS, Réjean SAVARD – Canadian Libraries on the Agenda: Their Accomplishments and Directions (I) 19
Li ZHAOCHUN, Huang QUNQING – Reaching Out to Vulnerable Groups in China:
A Broad Library with Social Inclusion (II) 25
Symposium on the Chinese-Romanian Cultural Exchanges 26
Biblionet – The Internet Public Centre of the Bucharest Metropolitan Library 27
The Peruan Culture Days at the Ion Creangă Library Branch 27
The Polish Culture Days in Suceava 28
Ion CONSTANTIN – The Role of the Romanian Forensic Expert Alexandru Birkle
in Defending and Supporting the Truth on the Massacres in Katyń 29
Guido RAVASI – The Dragan European Foundation: 40 Years in the Service of Culture, Science and Europe 32
Catalogue 36
Reference Reviews – „Luceafărul", „Public Tenders" 38
Calendar – July 2008 39

REDACȚIA ŞI ADMINISTRAȚIA

Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1
ABIDOR: Tel./Fax: 316.36.25. BMB: Tel./Fax: 316.83.00
Redacția: Tel./Fax: 212.83.11
E-mail: bibliobuc@yahoo.com / Web: www.bmms.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redacția: Ion HOREA (redactor şef), Georgeta FILITTI
Iulia MACARIE (secretar de redacție), Radu VLĂDUȚ

CUPON

ABONAMENT LA
BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: Str. Tache D. Ionescu nr. 4, Sector 1, Cod poştal 010354, Bucureşti.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... RON în contul dvs.
nr. RO82 RNCB 0072 0497 1003 0001 BCR Sector 1. C.U.I. 10141341.

Asociația noastră ABIDOR şi Biblioteca Metropolitană Bucureşti sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL şi EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poştal, abonamente la revista lunară **BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR**. Prețul unui număr este de 2 RON. Prețul unui abonament anual (12 numere) este de 24 RON.

Tipărit la Tipografia SEMNE '94

Redacția revistei BIBLIOTECA BUCUREŞTILOR respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

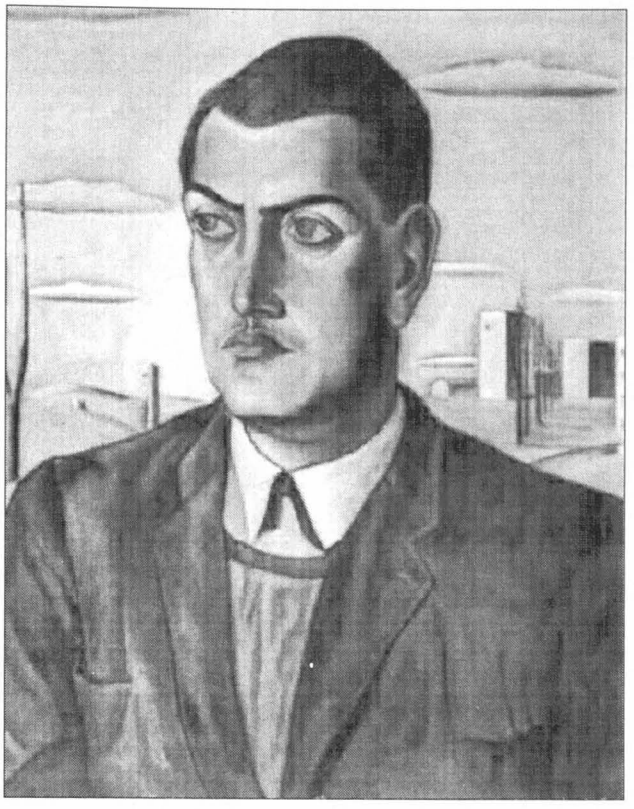

Portret de Salvador Dali

LUIS BUÑUEL

1900 – 1983

25 de ani de la moarte

„Luis Buñuel este singurul mare autor cinematografic al neamurilor şi limbii noastre. Prigonit de exil, de nevoi, de cerințele comerciale ale producției, el s-a păstrat mereu credincios materiei sale artistice, viziunii sale asupra omului modern… În filmele sale* – «Vîrsta de aur», «Las Hurdes» («Pămînt fără pîine»), «Uitații», «El», «Robinson Crusoe» – *Buñuel conduce cinematograful spre tărîmurile expresiei: descoperirea şi redarea realității esențiale a lumii moderne obțin, prin el, în cinematograf, nivelul atins în teatru de Brecht. La amîndoi, înnoirea derivă din materia dedusă cu forța din realitate; forma e expresia firească a unei atari materii… Adecvarea la realitatea aleasă (pînă la a se integra total în aceasta) şi forma de expresie a realității ajung acum, la Buñuel, cu «Viridiana» la totalitatea perfectă – de netransferat, irepetabilă, dar posibil de reînnoit prin experiența celui căruia opera îi e destinată – a capodoperei…“

Carlos Fuentes

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

DEMOSTENE BOTEZ

1893 – 1973

115 ani de la naştere

„Înclinarea umoristică apropie pe Demostene Botez de Topîrceanu însă ironizarea e ascunsă, uneori imperceptibilă şi nu distruge sentimentul. O aplicaţiune a acestui soiu de sentimentalism consimţit, de care poetul se lasă cu ruşine invadat, este în acea poezie a plictisului duminical şi provincial, ce se găseşte şi la alţii şi are ca izvor o ramură a simbolismului şi anume aceea flamandă, reprezentată prin Rodenbach, cântăreţ al Duminicelor, al cheiurilor, al orăşelelor pustii şi aproape defuncte. Era firesc ca în Moldova mai ales cu oraşe despopulate, glodoase şi ieşite din orbita sgomotului marii civilizaţii, să apară un corespondent al acestei poezii. În acest sens, lirica lui Demostene Botez e o elegie a Iaşului ca cetate moartă, ca un fel de Bruges în drumul Crâmului“.

G. Călinescu

ISSN 1454-0487

9 771454 048009

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro